

სპარსული კოეზიის ნიმუშები

სპარსულიდან თარგმნილი
მაგალი თოდუას
მიერ

გამომცემლობა „მერანი“. თბილისი. 1980.

И (Иран)
891,51 — 1
ს 761

კრებულში შესულია სპარსული პოეზიის რჩეული ნიმუშები. წარმოდგენილია ისეთი საქვეყნოდ ცნობილი სპარსელი პოეტების ლექსები, როგორებიც არიან: ფირდოუსი, საადი, ნიზამი, ომარ ხაიამი და სხვები.

ამ ნაწარმოებთა უმეტესი ნაწილი პირველად ქვეყნდება ქართულ ენაზე.

I გამოცემა

70404—70
ს ————— 102—80
M604(08)—80

© გამომცემლობა „მერანი“ 1980

გონება და ჭონება¹

ნარგიზი და ვარდია
გონება და ჭონება,
ერთად რომ არ ხარობენ,
აღბათ გაგეგონება.
ის, ვინც გონიერია,
მას ჭონება არა აქვს,
ხოლო ვინც მდიდარია,
მას ცოტა აქვს გონება.

დარღს რომ ცეცხლივით კვამლი
სდიოდეს

საწუთრო წყვილადს მიეცემოდა,
დარღს რომ ცეცხლივით კვამლი სდიოდეს,—
ქვეყნად ვერ ნახავ კაცს, ჭკუა ჰქონდეს
და გულში რამე რომ არ ტკიოდეს.

¹ კლასიკური ხანის სპარსული ლირიკული ლექსი დასათურებული არ იყო. ეს სათაურები მთარგმნელს ეკუთვნის და პირობითია.

გაჯაფხული

ბალი იცინის ქალწულივით,
ჰყვავის და ბრწყინავს,
ღრუბელი ტირის, თითქოს მისი
სურვილი ჰქონდეს;
ქუხილი გრგვინავს ისე ძლიერ,
როგორც მე ვგმინავ
განთიადისას, სიყვარულზე
როდესაც ვგოდებ.

დავანებულა გაზაფხული

აჰა ესერა, დაჭირხლული ზამთრის თოშითა
მოლი და ნეშო რომ არ ჩანდა, ხმელი ჩალა-კი,
დავანებულა გაზაფხული და მანის ხელით
არჟანგის¹ მსგავსად მოუხატავს ველი,

ჭალაკი.

ფრთხილად იყავი, ნუ ენდობი დინებას

სოფლის,

თორემ ნიანგთა ბუნაგი არს ესე ალაგი!

რა არის წუთისოფელი?

რა არის წუთისოფელი,

ეს ჩვენი იწიბიწია,

სიზმარი არის, ძმობილო,

თორემ ეს სხვებმაც იციან.

¹ მანი (გ. 275 წ.) — მანიქეური მოძღვრების მამამთავარი. აღმოსავლურ თქმულებებში ჯადოქარი მხატვრის სახელი დაუვარდა, ალბათ, იმიტომ, რომ მანიქეველთა ტაძრები მდიდრულად იყო მოხატული. არჟანგი — მითიური გალერეა სურათებისა, რომელიც ვითომ მანის უნდა დაეხატა.

ვინც აქ სიავე დათესა,
სიკეთეც იმან იწვნია,
ხოლო სიკეთის მოქმედნი
გოგირდის ცეცხლში იწვიან.
შენ აქ სიმშვიდეს ეძებდი,
ამქვეყნად მიტომ დასახლდი?
იცია, ვინც ის იძია,
თავზე რა ჭირი იწია?
საჭვრეტად არის საამო,
თორემ ბუნებით უნდოა,
იერთ არის კეთილი,
თორემ გუნებით ბილწია.

შენს ახლოს

წითელი ვაშლი იქნება,
მუშკ-ამბარი თუ ტუია,
თუ თეთრი იასამანი,
თუ ქორფა ვარდი, თუ ია,
შენს ახლოს აბა რას მოვლენ,
შენთან ყველანი ტყუიან!

ერთხელ იხსნებ

სადმე რომ ხელში ჩაიგდო დანა,
კაცს უნდა მკერდში აძგერო განა!
ასეთი ავი თავის შექცევა
არ მოსწონთ უფლის წიაღთა თანა.

მახვილი განა მისთვის გაჭედეს,
რომ სისხლისმსმელმა აიღოს ხელში,
ან ყურძენს განა მიტომ იწვევენ,
სასმელს მუშტრები რომ ბლომად ჰყვანან
გამიგონია, ერთხელ იესომ
მოკლულის გვამი იპოვა გზაში,
ჯერ შეკრთა, უცბად იკბინა თითზე,
მერე ჩაფიქრდა და ასე ბრძანა:
„დღემდე სხვას ჰკლავდი, შე უბედურო,
დღეს კი, ხომ ხედავ, სხვამ მოგკლა აგერ;
ხვალ იმ შენს მკვლელსაც
სხვა ვინმე მოჰკლავს, —
უნდა გცოდნოდა ეს ანაბანა!“

ხ ვ ა ლ

წუთისოფელში სტუმრად მოხვედი
და აქ დარჩენის არა გაქვს ნება,
დღეს თუნდაც თბილი ლოგინი გეგოს,
ხვალ ცივი მიწა გეგება ლებად.
დღეს აქ რად გინდა მოყვრის მოგება,
ხვალ თუ იქ ობლად მოგიწევს გდება.
ჭიები გელის ტოლ-მეგობრებად,
მატლები კიდევ — დებად და ძმებად.

ღმერთს დაუმაღლე

მე ამ ცხოვრებამ ჰკუთა მასწავლა,
დამარიგა და გადმომცა ფანდი

(თუმცა რა ფანდი, ყოველ ნაბიჯზე
შენც ასეთ დასკვნას გამოიტანდი):
ვისაც არა აქვს დარდი, მას უთხრა:
არ გაიკარო ნალველის ლანდიც.
ღმერთს დაუმაღლე, ბევრია, ვისაც
შენი არჩივი ჰგონია ყანდი.
ფრთხილად, გირჩევდი, გადაგეტანა
ბოღმა (ამ ბოღმას თუ აიტანდი), —
ვისაც ენაზე ბანდი არ ადევს,
იმას ფეხებზე დაადეს ბანდი!

ოთხი რამე

ნალველისგან ოთხი რამე
გამოგიხსნის, შენთან თუა:
ჯანმრთელობა, სათნოება,
სახელი და მერე ჭკუა.
ის, ვინც ღმერთმა არ დასწყევლა:
„ეს ოთხი რამ შენთან ნუა!“
გაიხარა, არ ჩავარდა
სიმძიმის და ნალველს შუა.

კეთილი რჩევა

დრო მხიარულად გაატარე
შავთვალა ქალთან, —
ცხოვრება ზღაპრის მაგვარია,
მსგავსია ქართა.

დრო გარდასული არასოდეს
არ გაიხსენო,
მომავლისაგან სხვას ნუ ელი
კეთილის გარდა!
მივდივარ მასთან, — ზილფზე უდის
სუნი რამ უდის,
მივდივარ მასთან, — სილამაზით
ფერიის გვართან.
ბედნიერია, ვინც გასცა და
შეჭამა თავად,
უბედურია, ვინც ცხოვრება
ასე არ მართა.
ქართა და ღრუბელთ მსგავსად უთქვამთ
საწუთრო ჩვენი,
მოიტა ღვინო, რაც გვეწვევა,
გვეწიოს მთვრალთა!

ქვეყანა მეფის ნებისად იყოს

ქვეყანა მეფის ნებისად იყოს
და თვითონ მეფე სუფევდეს მარად,
ბედის ავდარი და ყიამეთი
მას შეეცვალოს ყოველთვის დარად.
ღვთაების დარად სიკეთე თესოს,
სიკეთეს ედგეს ნიადაგ ფარად!
„თუ ერთი კარი გადაგვიკეტა,
ათასი კარი დაგვიგდო კარად“.

და რად ცემდუროთ, თუკი განგებით,
ერთ გუნებაზე ყველა არ მდგარა, —
ყოფა ჭრელია, ამ ქვეყანაზე
ზოგჯერ ვნეტარებთ და ზოგჯერ — არა.

სამი პერანგი

გამიგონია,
იოსებს თურმე
გაჭირვების თუ მოლხენის ჟამად,
სამი პერანგი¹
ჰქონია, ტურფავ,
რა მოუვიდა თუ იცი ამათ?
ერთი მუხთლობის
სისხლმა შეღება,
მეორე ცილმა დაფხრიწა სამად,
ხოლო მესამემ —
მისი პატრონის
თვალდავსებული განკურნა მამა.
იმ პირველ პერანგს
ჰგავს ლოყა ჩემი,

¹ იგულისხმება იოსებ მშვენიერის ბიბლიური ამბავი. ძმებმა იოსები ჭაში ჩააგდეს, ხოლო მისი პერანგი სისხლში ამოსვარეს და მამას, იაკობს, მიუტანეს, — იოსები ნადირმა დაგლიჯაო... იოსები გადარჩა. ფარაონის კარისკაცის ცოლს შეუყვარდა და სასახლეში დაიბარა, რათა თავისი ქვენა ზრახვანი შეესრულებინა. იოსები უარზე იდგა, მაშინ ქალმა უცოდველ იოსებს პერანგი შემოახია, ჩემი გაუპატიურება უნდოდაო. შვილის დაკარგვით ნიადაგ მტირალი იაკობი დაბრმავდა. იოსების პერანგმა თვალეზი აუხილა მას.

მეორის მსგავსად ეს გული დამაქვს.
ახლა მესამეს
ვეძებ, ვინ იცის,
იქნებ მესამეც არ ჩამყვეს ვამად!

აბა რა მოხდა?

ამ სასახლეში
მიქეიფია,
სმით და ღრეობით შემოძრავს თალი,
აქ ამირათა
და ხელმწიფეთა
აღმაზევეს და გამხადეს ლალი.
დღეს იგივე ვარ,
სასახლეც იგივე,
იგივე ქალაქი და იგივე ბალი.
აბა რა მოხდა,
სანაცვლოდ შვების
საიდან გაჩნდა ეს ვნების დალი?

ჭირისუფალი

თმას რომ ვიღებავ,
ჭაბუკობას მე განა ვლამობ
ან მსურს, კვლავ ცოდვა
ჩავიდინო ტკბილი და ამო?!
არა, ზისე ვით
ძაძას იცვამს ჭირისუფალი,
ჩემს სიყრმეს ვგლოვობ
და ვიშავებ წვერს ამის გამო.

ამირა მოდის

მულიანიდან! ზეფირი მოდის.
(სად მომაგონდი, რად მომაგონდი!),
აბრეშუმივით გვეგება ფეხქვეშ
ამუ-დარიის რიყე და ლოდი.
წელამდე წვდება ჩვენს ბედაურებს
ჯეონის² ზვირთნი წამრღვნელნი კბოდის.
პეი, ბუხარავ, ამირა მოდის,
იმხიარულე, დატკბი და ცხონდი!
შენ ზეცა ხარ და ამირა — მთვარე,
მთვარე აღმოხდა როდის და როდის!..
შენ ბალი ხარ და ამირა — სარო,
საროს მოუნდა სავანე ოდის.
თუნდაც დაეცე და გავერანდე,
მაინც ღირსი ხარ ხოტბის და ოდის!

ტკბილი იყო?

- მოვიდა ჩემთან...
- ვინა?
- სატრფო,
- ეს როდის?
- დილით.
- კრთებოდა?
- მაშა!

¹ მდინარე და ადგილი ბუხარის სანახებში.

² მდ. ამუ-დარია. -

- რად კრთებოდა?
- მამა ჰყავს ფრთხილი.
- სულ დავუკოცნე.
- რა?
- ტუჩები.
- ტუჩები?
- არა.
- მაშ რა?
- მარწყვები.
- ტკბილი იყო?
- თაფლივით ტკბილი.

ცრუ სოფელს ვინღე

სამას ორმოცდაერთი
წელი დგა
ჰიჯრული წელთა აღრიცხვით ჩვენით,
დღით ოთხშაბათი,
სამი დღე აკლდა,
მიწურვილიყო შევალის დღენი¹.
რისთვის მოვედი
ამქვეყნად? საქმით
რა უნდა მექნა ან მეტქვა ენით? —
უნდა მემღერა
და დღენი ჩემნი
უნდა განმევლო შვეებით და ლხენით.
მერე ვით განვვლე?
ამ წუთისოფელს
მივათრევ, როგორც ჭაგლაგი ცხენი.
ოჯახის ტყვე ვარ,
ცოლ-შვილის მონა,
დამდაბლების და დამცრობის მთჳენი.

¹ 953 წ. თებერვალი.

ორმოცდაათი

წელი გავლიე,

რა შემრჩა ხელში, რისი ვარ მძენი?

ხელთ მაქვს ანგარიშსწორების

წიგნი

ათასი წყენის, ჭირის და სენის.

როგორ მოვაბამ

თავს ანგარიშის

სწორების ამ წიგნს, რომც ვიყო ბრძენი,

როცა სიცრუე

მიღევს საძირკვლად,

ხოლო სირცხვილმა ამივსო სხვენი!

თავი სიხარბეს

ჩაუგდე ხელში,

სიწუწკისაგან მივიღე ძღვენი,

ცრუ სოფელს ვენდე,

მათხოვრად ვიქეც

და ამაზრზენი საქმენი ვქენი!

ლერწამს ვემსგავსე

ამდენი ზრუნვით,

ამდენი შრომით, წყრომით და წყენით.

თმა რძისფრად მექცა,

ლაწვები — ლილის,

გულში კი ნაღველს ვტენი და ვტენი.

ვით გასაწკეპლი

ბავშვი. წკეპლის წინ

კანკალებს, ახლოს არ ჩანან მწენი,

სიკვდილის შიშით

ვძრწი დღე და ღამე

და ვერ მშველიან ადამის ძენი.

სპარსული პოეზიის ნიმუშები

ვარდის გამყიდველის გამკვირვებია

ვარდი სამოთხის
საჩუქარია
და უფლის გახლავთ წყალობა დიდი,
ვარდის წყალობით
კეთილშობილი
გახდება კაცი, რომც იყოს ფლიდი.
ვარდის გამყიდველის
გამკვირვებია,
ასეთ ზარალზე თვითონ რომ მიდის:
ვარდზე უკეთესს
სხვას რას იყიდის
ფულით, რაზედაც ის ამ ვარდს ჰყიდის!

თმას რომ ვიღებავ

თმას რომ ვიღებავ
და ეს მოხუცი
ყრმასავით შავი წვერით დავდივარ,
თქვენ რა გგონიათ,
რატომ ვიღებავ,
ამ საძრახ საქმეს რატომ ჩავდივარ?
რატომ და, ხალხი
თეთრწვერა მოხუცს
ბრძენ კაცად რაცხავს და ჰკუთას ჰკითხავს,
მეც ვშიშობ, ვინმემ
ჰკუთა არ მკითხოს, —
მე ხომ ცეტი და ჰკუთამჩატე ვარ!

და იმ ორს ჰმონებს ერი და ბერი

ქვეყანას ორი
რამით იპყრობენ
და იმ ორს ჰმონებს ერი და ბერი:
ერთს ლეგა ფერი
გადაჰკრავს ფარჩის,
მეორეს ადევს ზაფრანის ფერი.
ერთი ოქროა,
ზედ რომ ტვიფრავენ
სახელს, მეფობის ვისიც დგას ჯერი,
ხოლო მეორე
იემენური
რკინაა. ბასრი და რისხვით მზერი.
მეფობის ჟინმა
თუ აგიტანა,
თუ მეფის სკიპტრის გსურს იყო მჭერი,
განგებაც უნდა
გწყალობდეს, მაგრამ
ვერას იქმ მარტო განგების ცქერით.
პირით ბადაგი.

უნდა გდიოდეს,
ხელით — ბაჯალლო დინარის ჩქერი.
გულში მოყვრობაც
გედვას და მტრობაც, —
მოყვასს ეფერო და მუსრო მტერი.
ორი რამ გინდა,
თუ გსურს, ქვეყანამ
გმონოს და მოგცეს ხარკი და ზვერი:
პირველი იგი
ოქროს ქისაა,
ხოლო მეორე — მახვილის წვერი.

ორღიბეჰეშთი

შეხე, ძვირფასო,
სამოთხის ღრუბელს
როგორ მოურწყავს ედემის ველი,
როგორ მოუსხამს
მთას და ბარს ირგვლივ
ორღიბეჰეშთის! ხალათი ჭრელი!
ველი შორიდან
როგორ ჭიატებს,
ვით დიბა სისხლის შხეფებით სველი.
ეს ლილისფერი
ცაა თუ ფარჩა
ლივლივებს, გახდა გარჩევა ძნელი.

1 ირანული მზის წელიწადის მეორე თვე (21 აპრილი — 21 მაისი).

ნუკრის თვალივით
კამკამა წყარო
ჩეროში შედის და ჩვენც იქ გველას.
ერთი გასინჯე,
მასზე საამო
სასმელის თუ ხარ აქამდე მსმელი!
ბალს ედემისას
დამგვანებია
განახლებული წალკოტი ძველი
და ტანწერწეტა
ხეებს გზადაგზა
ქალწულებივით ერწევათ წელი.
ირგვლივ - ისეთი
მშვიდობა სუფევს,
არვის სჭირდება შემწე და მშველი;
თხას და მგელს ერთად
დაუდევთ ბინა,
ვეფხვს სასეირნოდ დაჰყვება შველი.¹
მიწას ვარდისწყლის
სურნელი ასდის,
როცა უბერავს ნიავი ნელი.
ამდენი მიწა
ვარდში ვინ ზილა,
საოცარია და საკვირველი!
კარგია ახლა
ამ გუნებაზე
მზისლაწვეებიანს თუ აქვე ელი
(მზე ვთქვი? ქალს მთვარედ
ვიტყვით მგოსნები,-
კაცის ხატად კი მზე უთქვამთ მწველი).

ამ ქვეყანაზე
ყველაფრისაგან,
საყვარელია თუ საძულველი, -
დაყიციმ ოთხი
რამ აირჩია,
სხვაზე ყოველზე აიღო ხელი:
ლალ-იაგუნდის
ტუჩები ქალის,
ჩანგის ქვითინი ჟრუანტლის მგვრელი,
ღვინო — წითელი,
როგორც სისხლი და
ზარღუშთის რჯული¹ ძველი და ქველი.

ზენ რომ არ იყო

ნეტავი მუდამ
დღე ყოფილიყო,
არ დამდგარიყო არასდროს ღამე,
მე ბაგეთაგან
შენთა, ძვირფასო,
მომწყვეტდა მაშინ ამქვეყნად რამე!
ბროლის ღაწვებზე
მუშკის კულულებს
ღრიანკლის მსგავსად რომ არ ეცოცათ,
მე ღრიანკალი
არ დამგესლავდა
და იქნებ ერთხანს კიდევ მეცოცხლა!

¹ ზორასტრული (მაზდეანური) რელიგია.

შენი ვარსკვლავის
ბადალი ხალი
რომ არ გვიხმობდეს ტუჩების ქვემოთ,
ვარსკვლავი ჩემი
მეხვიაშიაღე
არ იქნებოდა, ძვირფასო ჩემო.
მე რა მიშავდა,
შენ რომ არ იყო
სათნოებით და სიკეთით სავსე,
მაშინ სულ ასე
ვერ დამავსებდა
სოფლის სიავე, ახლა რომ მავსებს.
თუ მე უმისოდ
უნდა ვიცოცხლო,
გავშორდე მას და კვლავ ველარ ვერთო,
მაშინ სოფელი
ჩალად არ მიღირს,
ანდა სიცოცხლეს რას ვაქნევ, ღმერთო!

მეფეთა წიგნი

(დასაწყისი)

სახელითა უფლისა მოწყალისა და
შემწყნარებლისა!

იმის სახელით, ვინც განაგებს
სულს და გონს ჩვენსას,
რომელზე მალლა თავად აზრიც
რომ ვერ ასულა;

ვინც მეუფეა სახელის და
სამკვიდრებელის,
საზრდოს ვინც გვაწვდის და ეტიკად
ვინც მიგვიძღვება;

ვინც უფალია ამ ქვეყნის და
მბრუნავი ცარგვლის,
ვინც არის ნათელს რომ ანიჭებს
მთვარეს, ერს და მზეს;

ვინც სახელს, ნიშანს და გუმანსაც
ვერ აუსახავს,
თავად კი ვისაც მოუსახავს
ყოველი არსი;

ვის თვალს ვერ ჰკიდებ, შენ რომ გასხენ,
იმ თვალთა ხედვით
(მას ვერ იხილავ, თვალს ნუ იტყენ
ტყუილ-უბრალოდ);

ვისკენაც — აზრიც რომ აზრია,
გზას ვერ მიიკვლევს,
რადგან სახელის და სამკვიდროს
იმიერ სუფევს;

ჩვენ, კაცთა, სიტყვა სოფლის ნივთთა
გაღმაც გაგვიცდეს,
ვის არსს ვერც სული ჩაგვიწვდება,
ვერც გონი ჩვენი;

გონი კი, საგანს დიადაც რომ
შეურჩევს სახელს,
მაგრამ იმ საგანს მხოლოდ, ჩვენთვის
რაც ხილულია.

კაცმა არ უწყის, ვით შეესხას
მას უნდა ქება,
ემონო უნდა! ერთია გზა,
სხვა გზა არ არის!

გონის ჩვენის და სულის ჩვენის
ამწონ-დამწონი
აწონ-დაწონილ ჩვენს აზრში გსურს
შენ ჩაატო?!

განსჯის, სულის და ენის იმგვარ
საშუალებით,
ჩვენს ხელთ რომ აზის, მისი შესხმა
ვით შეიძლება?!

აღმსარებელი უნდა ვიყოთ
მისი, მორჩა და
გათავდა, და ფუჭ როშეებს თავი
უნდა ვანებოთ! _

იქნები მის მესავი და გზას
გასდევ მართალს
და ნებით მისით განჭკვრეტ სიღრმეს
მისი მცნებისას.

ვისაც ცოდნა აქვს, შემძლებელი
იგია მხოლოდ,
ცოდნის წყალობით ჭეულდება
ბეზრეკის გულიც.

ამ ფარდის იქით აღარ არის
ადგილი სიტყვის,
იმის იმიერ აზრს გზები აქვს
გადაკეტილი.

გონის შესხმად თქმული

ჰე, გონიერო, ახლა უკვე
დაგვიდგა ჯერი,
მე და შენ გონის თაობაზე
ვილაპარაკოთ.

გვასმინე, ერთი საგანძურში
რა გიძევს გონის,
ნაყოფით შენის გონებისა
დაგვიტყბე ყური!

ყველაზე კარგი, რაც იზადმა¹
მოგვცა, გონია.
შესხმა გონისა სიმართლის გზას
აღვმატება.

გონია, სულ რომ წინ მიგვიძღვის და
სულ რომ გვხიბლავს,
იგი გვყავს შემწედ სააქაოს
და საიქიოს.

ეს მისგან გვილზინს, თუკი გვილზინს,
და მისგან გვიჭირს,
ეს მისგან მოგვდის აზვევბაც
და დამდაბლებაც.

კაცს, თუნდაც სულმნათს, გონი ბნელი
თუ გამოჰყვება,

¹ ძველ ირანელთა ღვთაება (შდრ. იაზდანის).

წუთი რა არის, ქვეყნად წუთით
ვერ გაიხარებს.

ერთი ისეთი რამე უთქვამს
იმ გონიერ კაცს,
რომ, მცოდნე თუ ხარ, უსათუოდ
სიამეს მოგგვრის:

იგი, ვინც თავის საქციელში
გონს ვერ მოუხმობს,
ნაქნარით თვისით თავისვე გულს
დაიკოდავსო!

ჭკვიანი კაცი ასეთ უგნურს
შლუ კაცს ეძახის,
ხოლო მოყვასი როგორც უცხოა,
ისე არ ჰგუობს.

გონი ვისაც აქვს მრთელი, სუფევს
ორსავე სოფელში,
ხოლო რომელსაც ის გაუწყდა,
ბორკილებში ზის.

გონი თვალთა სულის შენის,
თუ მიუხვდები.
თვალის თვინიერ კი, თვით იცი,
რა შვებაც გელის!

ესეც იცოდე, უპირველეს
გონი შეიქმნა

და გონით გივის სულის მცველი
სამი დარაჯიც.

ეს დარაჯები განლავთ: ყური,
თვალი და ენა.
მათგან გეწევა შენ სიკეთეც
და ბოროტებაც.

ვინ კადნიერი გაუბედავს
გონს და სულს ქებას,
მე რომ მეკადრა, ვინ თავხედი
მომისმენდა მას.

თუ არვინ არის, ბრძენო, აზრი
აქვს თქმას რაიმე?
და ამის შემდეგ შემამეცნე
ქმნილების არსი!

ქვეყნიერების შემოქმედის
შექმნილი შენ ხარ,
აშკარაც კარგად უწყვი, რაა
და დაფარულიც.

დასტურად! მუდამ გონი გყავდეს,
მას აპყარ ყურნი
და უკეთური შენს სულს ახლოს
ვერ მოუდგება.

1 ვეზირი; მრჩეველი.

მცოდნეთა მცნების გზას მიჰყევი
მხოლოდ და მხოლოდ,
იარე სოფლად და ეს მცნება
ქვეყანას ამცნე!

ცოდნას ყოველგვარს მიაბყარი
ყოველთვის ყური.
არ მოისვენო და სულ სწავლის
ხარბი იყავი!

ცოდნის ხის ტოტზე როცა თვალი
აგეხილება,
იქ მიუხვდები, არ ჰქონია
ამ ხის ფესვთ ბოლო.

სამყაროს შექმნის შესახებ

უპირველესად ყოვლის კარგად
უნდა უწყოდე,
რა იყო ნივთთა დასაბამი
და საფუძველი.

რაობა შექმნა იაზდანმა!
არარაისგან,
რათა შეძლება თვისი ნათლივ
გამოეჩინა.

მისგან შეიქმნა დასაბამი
იმ ოთხთა ნივთთა -

1. ძველირანელთა ღმერთი.

ჯაფის თვინიერ და გარეშე
ქამთა სრბოლისა.

და აღეტყინა მაშინ ერთი
მხურვალე ცეცხლი
აყალო მიწის, ნიავის და
წყლის რასმე წიად.

უპირველესად მოძრაობამ
წარმოშვა ცეცხლი
და სიმხურვალით მისით იქვე
ხმელეთიც გაჩნდა.

ამის შემდეგ კი მყუდროებამ
რომ დაიგანა,
აგრილდა, ხოლო სიგრილეში
ტენმა იმატა.

და როცა ოთხი ნივთი ესე
ერთად შენივთდა,
შეიქმნა მათგან ჩვენი ხრწნადი
სამკვიდრებელი.

შემდგომ ამისა შეეზავნენ
ერთურთს ეს ნივთნი,
ნაირ საგანთა დააყენეს
კორიანტელი.

და წარმოიქმნა ეს გუმბათიც
სწრაფად მბრუნავი,

ახალთახალის გამომჩენი
საოცრებების.

მაშინ დაუდგა თორმეტს შვიდი
მამასახლისად¹
და ყოველს კიდევ მიეკუთვნა
ადგილი თვისი.

გაბოძების და მინიჭების
ნიჭი გამოჩნდა
და მცოდნეს იგი ეწყალობა,
რაც ეკუთვნოდა.

რა სფერო ცისა დაესართა
ზედ სფეროს ცისას,
იგიც დაიძრა, როცა მიდგა
საქმე საქმეზე.

და აჰა, გაჩნდა ზღვა, მინდვრები
და მთიანეთი
და აელვარდა ეს ხმელეთი,
ვით ჩირალდანი.

ზე აიწივნენ მთანი, წყალნი
კი ქვე დაქანდნენ,
მიწის უპიდან მცენარეთაც
ამოყვეს ყურნი.

¹ იგულისხმება ეტლის თორმეტ ვარსკვლავნარში შვიდი პლანეტის: ზუალის, მუშთარის, მარიხის, მზის, ასპიროზის, ოტარადისა და მერკურის სუფევა.

თვით დედამიწის თავს ზემოთ კი
არარა იყო
ცის ერთი ბნელი და უსახო
ჭიპის თვინიერ.

და იქ ვარსკვლავი აკიაფდა
(საკვირველებავ!)
და მოემატა დედამიწას
სინათლე მისგან.

მალლა ვიდოდა ცეცხლის ალი,
წყალი კი — დაბლა
და დედამიწის ირგვლივ იწყო
შემოვლა მზემაც.

მოლი ამწვანდა და კორომმაც
ფეხი აიდგა,
გახარების და ტანის აყრის
დაუდგათ ჟამი.

მხოლოდ ადგილზე ძალუძთ იმათ,
გაშალონ მხრები,
სხვებივით ძვრა და სიარული
არ შეუძლიათ.

ამის შემდეგ კი როს ცხოველიც
გაჩნდა, ამქვეყნად
მცენარეული რაც კი იყო,
მან მოიჩრდილა.

რ

მისი თვისება ნეტარების
ხელში გდებაა,
ამიტომ უყვარს ჭამა, ძილი
და მოსვენება.

უტყვი აქვს ენა (პირუტყვია),
არ შესწევს გონი
და თავი გააქვს მიწით, მისი
ბალახ-ბულახით.

კარგს ავისაგან ვერ განარჩევს,
საქნელს ვერ გასჯის,
მესაობასაც შემოქმედი
არც თხოვს ამიტომ,

რადგან მცოდნეა, ყოვლისშემძლე
და მართლმსაჯული,
- სასწორ-სამართლით განურიგა
თავის ქმნილთ არსი.

ასეთი არის ქვეყნის ამის
საქმე და ბოლო.
მაგრამ ვუწყით კი, რას გვიმალავს
ის ან რას გვიჩენს?!

ადამიანის შექმნის შესახებ

ამის შემდგომ კი გაჩნდა თვითონ
ადამიანი
და ყოველ დახშულს თვისი კლიტე
გამოენახა.

წერწეტა საროს აიყარა
მან მსგავსად ტანი,
მჭევრად დაიწყო ლაპარაკი
და გონს მოეგო.

გონებას უხმო, შეიწია
აზრი და ჭკუა
და ამით მხეცნი და პირუტყვნი
დაიმორჩილა.

აბა, დაფიქრდი და ეს საქმე
ისე განსაჯე,
თუ მნიშვნელობა რაა სიტყვა
ადამიანის.

ახირებულად ნუკი უმზერ
შენ ადამიანს.
მასში სხვა ნიშან-თვისებები
ვერ შეამჩნიე?

ორი სამყაროს წიალიდან
შეგანივთეს შენ
და ამ თავდებით გაგაჩინეს
ამ ქვეყანაზე.

პირველ შექმნილის ღირსება სცან
შენ ნაბოლარად,
ეს შენ ხარ, რაც ხარ, შენი თავის
ყადრი იცოდე!

ამაზე სულ სხვა თვალსაზრისიც
მომისმენია,
მაგრამ არ ვიცი, ხვაშიადი
ჰეშმარიტების.

წინ გაიხედე და იფიქრე
შენს აღსასრულზე
და საქნელთაგან ის ქმენ, რაიც
სიკეთეს ქმნიდეს!

•
შენს ტანს თუ ჯაფას დააყენებ,
არ ითაკილო,
რადგანაც ჯაფა (აზრის მქონე)
უპრიანია.

და თუ გწადია, ყოველგვარ ავს
ხელით დაუსხლტე
და არ გაება ფათერაკში
ორივე ფეხით;

თუ გინდა იდგე არხეინად
ორსავე სოფელში
და შემოქმედმაც მიითვალოს
ამაგი შენი, —

ამ სწრაფად მსრბოლავ გუმბათს შეხე
და დაიხსომე:
მისგან გვეძლევა ჩვენ სალბუნიც
და სატკივარიც.

არც უამთასვლისგან იცვითება,
იცოდე, იგი
და არც ეს ჯაფა და ტანჯვა გერის
რაიმე ვნებას.

იგი სულ ბრუნავს, არ ისვენებს
ერთი წუთითაც,
მე შენ გეტყვი და, ჩვენდა დარად
განიორწყლდება!

იმისგან მოგვდის აღზევებაც
და დამდაბლებაც,
ავის და კარგის გარდმოვლენა
იმის ხელთაა.

მზის შექმნის შესახებ

ცისფერი ჩარხი იაგუნდის
გახლავთ წითელის,
ქარით, წყლით, მტვრით და კვამლით
შეთხზულს

ნუ იგულისხმებ!

იმდენი ჭალით და ჩირალით
არის მორთული,
კაცი იფიქრებს, ნავრუზობის¹
ბალი არისო.

¹ ნ ა ე რ უ ზ ი („ახალი დღე“) — ირანელთა მზის წელიწადის პირველი დღე, რომელსაც ზეიმით აღნიშნავდნენ (21 მარტი).

და თვალსაამოდ შიგ სეირნობს
მზე მარგალიტი,
ნათელი თვისი; დღეს ვისგანაც
მინიჭებია.

იგია, ყოველ განთიადზე
ოქროს ფარივით
აღმოსავლეთით თვის ელვარე
თავს რომ წამოწევს.

მიწა შუქისგან (ვიშ!) შეკერილ
პერანგს ჩაიცვამს
და განათდება არემარე
ბნელით მოცული.

ხოლო როდესაც დასავლეთში
დაევიანება,
აღმოსავლეთით თავს წამოჰყოფს
ახლა წყვდიადი.

გზას არასოდეს გადუჭრიან
ერთი-მეორეს.
(ამაზე უფრო კეთილი ზნე
რა უნდა იყოს!)

შენ მოგმართავ, შენ, ვინც ნათელს ჰტენ
მთლად მთელ მსოფლიოს,
მე რომ არა და არ მინათებ,
რა დაგიშავე?!

მთვარის შექმნის შესახებ

შენ რა გგონია, კუნაპეტი
ლამე ჩირალს ფლობს,
(სანამ შეგეძლოს, არასოდეს
ავს არ მისდიო).

პირს არ გვაჩვენებს ის ორი დღე
და ორი ღამე,
ამდენ ტრიალში, იტყვო, ალბათ,
დაილიაო.

ის სწორედ ამ დროს გამოჩნდება
პირყვითელი და
ლანდად ქცეული დარდით მოხრილ
მიჯნურთა დარად.

და ის-ისაა, მას შორიდან
დალანდავს კაცი,
რომ თვალებს კაცთა იგი ისევ
მიეფარება.

მეორე ღამეს გამოჩნდება
უფრო თვალნათლივ
და ნათელს ახლა წინანდელზე
უფრო მეტს მოჰფენს.

ორ კვირაში კი სულს მოითქვამს
და აღივსება

და ისევ იმად გარდიქმნება,
რაც ადრე იყო.

ამის შემდეგ კი ისევ იწყებს
ფერ-ხორცის დაყრას
და მზეს, გიზგიზას, კიდევ უფრო
უახლოვდება.

არსთა გამრიგემ მას ასეთი
ბუნება მისცა
და ეს ბუნება ექნება მას,
სანამდის ჰგიეს.

„მეფეთა წიგნის“ შექმნის შესახებ

დამასწრეს სიტყვა და სათქმელიც
ითქვა ჩემამდე,
ახლა მე ერთხელ უკვე ნათქვამს
მოვყვები ისევ.

რასაც მე ვიტყვი, ყველაფერი
თქვეს ჩემზე ადრე,
ბალი ცოდნისა დაკრეფილი
დამიხვდა, რა ვქნა!

ამ მსხმოიარე ხეზე თუ ვერ
მოვიდგი ფეხი,
მის კენწეროზე თავს მოვლება
თუ წილად არ მხვდა,

არც ინდის ხურმის ძირს ყოფნაა
ურიგო საქმე,
იმის ჩეროში მოჩრდილებაც
სიცოცხლე არის!

მაგრამ რა იცი, მოვიკიდო
როგორმე ფეხი
ამ მაღალი და ჩრდილოვანი
ხის ტოტზეც იქნებ!

მორჭმული მეფეთ წიგნით
ამით სახელოვანით
დავტოვო იქნებ ქვეყნად ჩემი
სახსენებელი!

შენ არ გეგონოს ზღაპარი ეს
ან მოჭორილი,
ან მაგალითი თვალთმაქცობის,
თვალის ახვევის.

რაც მასში თქმულა, ყველაფერი
გონს ეფარდება
და აზრი თვისი უდევს ყოველ
ნართაულს მისას.

ქველი დროიდან არსებობდა
ერთი რამ წიგნი
და წიგნი იგი შეიცავდა
ამბავს უამრავს.

მხოლოდ მობედებს¹ შერჩენოდათ
იგი აქა-იქ
და სარგებლობდა მითი, ვინც კი
ჭკვრანი იყო.

ყოფილა ერთი ფალავანი
დეჰყანის² მოდგმის,
გულადი, ქველი, გონიერი
და დიდებული.

უძველეს დროთა მკვლევარი და
მჩხრეკელი იყო
და იძიებდა გატაცებით
ძველთაძველ ამბებს.

ყოველი ქვეყნით მოიწვია
მან ხანდაზმული
მობედები და მოუყარა
ამ წიგნებს თავი.

გამოიკითხა მათგან ქაის³
მოდგმის ამბავი
და ვინაობა სახელოვან
და ქველთაგმირთა.

თუ როგორ ეპყრათ (მერე როდის!)
ქვეყანა ესე,

1 ზოროასტრიელი ქურუმი.

2 მიწის მეურნე; ფეოდალი.

3 დიდებული; სამეფო გვარის ჩამომავალი.

რომელიც ახლა შეგვრჩენია
ასე ვაგლახად?

როგორ გარდახდნენ ანდა მათი
ცხოვრების დღენი
ეგრეთ მორჭმულად, გონივრულად
და სვესვიანად?

იმ დიდებულმა მობედებმაც
ამცნეს იმ დეჰყანს
მეფეთა ძველთა ამბები თუ
საწუთროს ბრუნვა.

და რა ისმინა სეფაჰბოდმა¹
მათი ნათქვამი,
ერთ სახელგანთქმულს ჩაუყარა
წიგნს საძირკველი.

ასე დაიდვა მან მარადი
სახსენებელი
და ასე აქებს მას ამქვეყნად
დიდიც და მცირეც.

დაყიყი მოშაირის ამბავი

როცა ამ წიგნში თავმოყრილი
ამბების კითხვას
შეუდგა ხალხი და განივრცო
ის და განითქვა,

¹ სარდალი; წინამდგომი.

სუყველას გულზე მოეჭიდა
ეს წიგნი ქვეყნად,
ყველა გონიერს, ყველა მორკმულს
და გულით ალაღს.

და აჰა, ერთი ახალგაზრდა
კაცი გამოჩნდა,
ნათელგონება, მჭერმეტყველი
და ოქროპირი

და განაცხადა: ამ წიგნს ლექსად
გარდავთქვამ მეო!
და გაახარა ხალხის გული
ამ დაპირებით.

უკეთური ზნე მოდგამდა მის
ყმაწვილკაცობას
და დღენიადაგ ამ ავ ზნესთან
ბრძოლაში იყო.

მაგრამ სიკვდილი მოუვარდა
ანაზღეულად
და თავზე შავი მუზარადი
დაარქვა საწყალს.

და განუტევა ტკბილი სული
იმ უკეთურმა
ისე, რომ ქვეყნად ერთი დღეც
არ გაუხარია.

და შეაქცია მას იღბალმა
ზურგი ამგვარად, —
გამოასალმა წუთისოფელს
ის ერთმა მონამ.

წავიდა ის და დარჩა წიგნი
დაუწერელი.
ასე მიეცა ძილს მღვიძარე
მისი ყისმათი.

უფალო ღმერთო, შეუნდე მას
ცოდვანი მისნი
და აღაზევე ის მეორედ
მოსვლის დღეს უფრო!

ამ წიგნის შექმნის შესახებ

ახლა ვიბრუნებ იმისგან პირს
და ჩემს გულს მართალს
ქვეყნის მეუფის ტახტის მიმართ
მივაქცევ კდემით.

ამ წიგნს მოვკიდებ მე ხელს ახლა
და შევუდგები
ჩემი სიტყვებით გადმოტანას
იმ ძველი დავთრის.

თვლა აღარ ჰქონდა, იმდენ ვინმეს
ვკითხე ამაზე, —

საწუთროს ბრუნვა მაშინებდა,
მართალი ვითხრათ.

იქნებ იმდენი არ დამცლოდა,
რომ ეს მომესწრო
და დარჩენოდა სხვას ეს საქმე
მოსათავებლად!

სანდო არ არის ცის განგება
და საიმედო,
ვინ არის ანდა შენი ჯაფის
დამფასებელი!

ავი დრო გახლდათ, სულ ომი და
სისხლისღვრა იყო,
სადაც გინდოდათ, შემოქმედ ხალხს
ცუდი დღე ადგა.

ასეთ ყოყმანში კარგა ხანი
გავტა კიდევ,
მე კი ხვაშიადს ვინახავდი
სათუთად გულში.

კაცი ვერ ვნახე შესაფერი,
რომ ამ საქმეში
გვერდით მყოლოდა და წერის დროს
დამხმარებოდა.

სიტყვის უკეთესს ქვეყნად რამეს
დამისახელებ?

ვინ არის, მას რომ არ აქებდეს,
დიდი თუ მცირე?!

უფლის კეთილი სიტყვა რომ არ
არსებულებო,
წინასწარმეტყველს ვით შეეძლო
ჩვენი გაძლოლა!

მყავდა ქალაქში საყვარელი
მოყვასი ერთი,
ყველაზე უფრო ახლობელი
ჩემს ახლობლებში.

მან ასე მითხრა: „მომეწონა
განზრახვა შენი,
აქედან ვატყობ, დიად კარგ გზას
გინდა დაადგე.

მე შენ მოგიტან ფალაურად
დაწერილ ამ წიგნს.
და დანარჩენი კი შენ იცი,
შეუდექ საქმეს!

ენა წყლიანი ხომ გაქვს და გაქვს,
ჭაბუკიცა ხარ
და ფალავნებზე ლექსის წერა
შენი ნიჭია.

მიდი, გარდათქვი ეს მეფეთა
წიგნი და ამით
დიდებულებში მოიხვეჭე
დიდი პატივი“!

როცა ეს წიგნი მომიტანა
და მას შევხედე,
ბნელით მოცული სული უცებ
გამიცისკროვნდა.

აბუ მანსურ იბნ მუჰამედის შესასხმელად

იმ დროს, როდესაც წიგნის ამის
შექმნა დავიწყე,
ცხოვრობდა ერთი გმირი ვინმე
დიდგვაროვანი.

ჭაბუკი იყო, ფალავანთა
ჩამომავალი,
კეთილშობილი, გამჭრიახი
და გონიერი.

საზრიანი და კდემით სავსე
იყო ის კაცი,
ტკბილმოუბარი და საამო
რამ ხმის პატრონი.

ერთხელ მან მითხრა: „რითი გინდა,
შეგიწყო ხელი,
ლექსის სათხზველად აღმაფრენა
რომ არ მოგაკლდეს?“

ხელს მოგიმართავ და მხარს მოგცემ,
რითიც შევიძლებ,
და შევეცდები, გაჭირვება
შეგიმციროო!“

დამწვარ თითივით მივლიდა მე
ის ქველი კაცი,
არ მომცემოდა რამე ვნება
და საზრუნავი.

და აღმაზევა კრონოსამდე
კაცი ბეჩავი
მისივე ხელით ტალახიდან
ამოყვანილი.

დიდებას ისე მოეკიდა
მის არსში ფესვი,
მის თვალში ერთი ფასი ჰქონდა
მიწას და ოქროს;

ჩალის ფასადაც არ მიაჩნდა
საწუთრო შენი,
ჯომარდი იყო, ერთგული და
მისანდობელი.

და დაგვეკარგა ეს ვაჟკაცი
სახელიანი,
ბალში გრიგალმა საროს ხე რომ
მოთხაროს, ისე.

ვერც მკვდრისას ვხედავ, ვერც ცოცხლისას
მე ნიშანს მისას,
ასეთ ბედს სწიეს კაცისმკვლელმა
გველეშაპებმა.

აფსუს, სამოსელ მოკვართული
და ტანწერწეტა,
ქამარშეკრული ახოვანის
მეფური რიხი!

უმისოდ გულში აღარ მიკრთის
იმედის სხივი
და ტირიფივით მიქანავენს
კანკალი სხეულს.

ერთ დარიგებას იმ მეფისას
ვიგონებ ახლა;
ურჯუკი გული სამართლისკენ
რომ მომიბრუნა,

ასე მირჩია ერთხელ: „შენ ამ
შენს მეფეთა წიგნს
თუ დაასრულებ, იგი ისევ
მეფეთ უძღვენო!“

დამიშოშმინა ვნებისაგან
შეძრული გული,
გამახალისა, გამახარა
და დამაწყნარა.

და ჰა, მოვკიდე ხელი წიგნის
ამის შექმნას მე,
სახელგანთქმული და ლომგული
შაჰის სახელით.

ტახტის პატრონი და გვირგვინის
მპყრობელი მეფე
მორჭმით განაგებს ამ ქვეყანას
ქუღბედნიერი.

გ ა ი უ მ ა რ თ ი

(იმეფა ოცდაათი წელიწადი)

აი, რა უთქვამს ამბის ამის
მომთხრობელ დეპყანს,
რომელსაც ქვეყნად ხელთ უგდია
დიდების თაჯი¹:

ვინ იყო იგი, ვინც პირველმა
გვირგვინი ირქვა,
არავინ უწყის, წარუხოცავს
დროს ხსოვნა მისი.

ესაჲ მხოლოდ, შვილი ჰყვება
ნაამბობს მამის,
რომლისთვის იგი თავისთავად
მის მამას უთქვამს,

თუ ვინ ყოფილა, ვინც დიდების
სახელს ეწია-
და სხვებისაგან ვინც პატივით
გამორჩეულა.

¹ გვირგვინი.

მხოლოდ ეს არის, ძველისძველი
წიგნის მკვლევარი,
რომელიც წარსულ ფალავანთა
წმბავს გვიყვება,

მოგვითხრობს: თავში ვინც თავს ირქვა
სამეფო თავი

და ტახტზე დაჯდა, ის იყო
გაიუმართი.

ერთხელ, როცა მზე ვერძის ბურჯში
შესულა და როს
გამოზაფხულის მისცემია
ქვეყანას ეშხი,

გაიუმართი მოვლენია
ქვეყანას მეფედ;
პირველ ხანებში მთის კალთაზე
დამკვიდრებულა.

მისი ტახტის და ბედის ძირი
მთა იგი იყო.

ტყავი ვეფხვისა თვით ჩაიცივა
და სხვებსაც აცვა.

ის იყო და ის, ამის შემდეგ
აზრზე მოვიდა
ხალხი და იწყო საჭმელის და
საცმელის რჩევა.

ამ საწუთროში ოცდაათი
წელი იმეფა.

სიკეთით ისე ანათებდა,
ვით მზე მნათობი.

სამეფო ტახტზე ისე ტურფად
ჩანდა, იტყოდით,
წერწეტა საროს თავზე მთვარე
ჩამომჯდარაო.

რაგინდა მხეციც ყოფილიყო
ანდა ხვადაგი,
მას რომ ნახავდა, თვინიერი
ხლებოდა მყისვე.

იმის ტახტის წინ ქედს იღრეკდა
ყოველი ერი
და ბრწყინვალება იყო მისი
ძლევამოსილი.

და მოდიოდნენ მის წინ მისდა
თაყვანისცემად.
რწმენა და რჯულის წესი თვისი
მისგან ისწავლეს.

ერთი ვაჟი ჰყვა ტანადი და
კალმით ნახატი.
ყოველი ნიჭით შემკულს მამას
ადრიდნენ მისას.

ამ მორკმულ ყმაწვილს სიამაჟი
ერქვა სახელად,
გაიუმართის იგი იყო
სული და გული;

მისი შეხედვით იხარებდა
ამ ქვეყანაზე,
ნაყოფით ასე დახუნძლული
ტოტი რომ ება!

მაგრამ ეს იყო, სულ შვილის მზეს
დაჰკანკალებდა
და განშორების მისის შიში
უბუგავდა გულს.

გამოხდა ერთი ხანი კიდევ
და ამ ხელმწიფეს —
სამეფო უფრო აუყვავდა
და გაუბრწყინდა.

ამ ქვეყანაზე სხვა ღუშმანი
მას არ ჰყოლია,
გარდა ფარული მტრის — ცბიერი
აპრიმანისა.

ავის მზრახველმა აპრიმანმა,
შურისგან ხელმა,
ისურვა, მისთვის დაემართა
ბედითი საქმე.

მას ერთი ვაჟი ესვა გულით
მგელივით მხეცი,
ხოლო თავად მას ერთი მძიმე
ლაშქარი ჰყავდა.

ერთ დღეს აპყარა ეს ლაშქარი
და მისკენ დაძრა, —
სამეფო ტახტის და გვირგვინის
ხელთ გდება ჰსურდა.

დევის ნაშობი თვალში კი
ვერ იხედებოდა
სიამაჟის და მისი მამის
სიკეთის ბოლმით.

დროს არ ჰკარგავდა, სხვებს ანდობდა
თავის ბილწ ზრახვას
და დააყენა ერთი
ვაი-უშველებელი.

გაიუმართს კი აბა როგორ
უნდა გაეგო,
რომ სასახლეში ავი სული
ემალებოდა.

მისი მფარველი ანგელოზი
ეწვია ერთ დღეს,
ფერიის სახე, ვეფხვის ტყავით
ტანშემოსილი

და ჩუმიად ამცნო: „ფრთხილად იყავ,
აპრიმანი და
მისი მემკვიდრე ბოროტის ქნას
გიპირებენო!“

სიამაქის სიკვდილი

როცა სიამაქს ამცნეს, ზემოთ
რაც უკვე ითქვა,
შესახებ ბილწი დევის ავი
საქმის და, ზრახვის.

განრისხდა ფრიად უფლისწული,
ჯარი შეჰყარა
და გამოისხა ასი თვალი
და ასი ყური.

ტანზე მოისხა ვეფხის ტყავი
(იმ დროს ჯერ კიდევ
არ ჰქონდათ წესად, არც იცოდნენ
ჯავშნის ხმარება).

და ჰა, ურთიერთ შესაბამელად
გამზადებული
ორი ლაშქარი ერთმანეთის
პირისპირ დადგა.

გავიდა ველზე სიამაქი
დედიშობილა
და აპრიმანის ვაჟს საბრძოლოდ
შემოუტია,

მაგრამ აქ შავმა დევმა თვისი
კაუჭა ჭანგი
გამოიწვავდა და უფლისწულს
წელი მოსწყვიტა.

მიწაზე დასცა ძე მეფისა,
არ დაახანა
და ახლა იმის გულ-მუცელს სწვდა
ბასრი ჭანგებით.

ასე არჯალი დევის ხელში
სიამაქს აბა
რა უნდა ხქნა! დაიღუპა.
დაობლდა ჯარი.

შვილის სიკვდილის ამბავი რომ
აცნობეს მეფეს,
თვალთ დაუბნელდა საშინელი
მწუხარებისგან.

ტახტიდან ზარით გადმოიჭრა,
ღრიალი მორთო,
გმინავდა მწარედ და ფრჩხილებით
იგლეჯდა სხეულს.

ლოყები სისხლით მოეთხვარა
გულღვიძლ დამწვარ კაცს
და ეს საწუთრო მწარე უფრო
ემწარებინა.

ჯარისკაცები ქვითინებდნენ
გულდათუთქულნი,
ურვის დადარზე იწვოდნენ და
იხრუკებოდნენ.

ატყდა ლაშქარში მწუხარების
ზათქი და ზარი.
მერე ჩამწკრივდა ეს ლაშქარი
თვისი მეფის წინ.

ფირუზისფერად დამოსილი
იყო სუყველა,
თვალეზი სისხლისფერი ჰქონდათ,
ლოყა — ზაფრანის.

გუნდად და გუნდად, ჯგროდ მოსულთა
ნადირთ და სირთა
იდგა გნიასი. მერე ერთად
მოგროვდა ყველა

ღა ასე ზარით და ზმუილით
გასწიეს მთისკენ.
დარდით და ურვით გვემულნი და
მგლოვიარენი.

მიადგნენ მეფის სრა-სახლს. დადგნენ.
და ადგა მტვერი.
ერთ სრულს წელიწადს იგლოვეს ის,
ხოლო წლის ბოლოს

შემოქმედისგან მოუვიდათ
შემოთვლილობა, —
მეფეს მფარველი ანგელოზის
პირით აუწყეს:

„გეყოფა გლოვა, ნულარ გოდებ,
მოითქვი სული.

ჯარი შეკრიბე, წაიყვანე,
როგორც მე გეტყვი

და მტრების შენის თავზე რისხვით
ადინე მტვერი!
იმ უწმინდური დევისაგან
გაწმინდე მიწა

და მით შენც ჟინი მოიკალი
შურისგებისო!“

სახელოვანმა მეფემ თავი
ალაპყრო ცისკენ

და თავის ავისმოსურნებზე
ძლევა ითხოვა.

თაყვანისცემის, ნიშნად დიდის
იაზდანისა

დავარდა ძირს და წამწამებით
გახვეტა მიწა.

შემდეგ კი შვილის სისხლის ძებნის
საქმეს შეუდგა,

ძილი რა იყო, დაივიწყა
და მოსვენება.

ჰუმანგისა და გაიუმართის წასვლა შავ
ღევთან საბრძოლველად

სიამაქს ერთი ვაჟი დარჩა,
ნეტარხსენებულს,
რომელიც პაპის თვისის კარზე
დასტურად იყო.

სახელად ჰუმანგს უხმობდნენ ამ
ღირსეულ ყმაწვილს,
ყველა სიკეთით შემკულს, განთქმულს
ჭკუა-გონებით.

მამის სახელის სახსენებლად
და სახედ მისად
ზრდიდა მას პაპა და მზე მასზე,
ამოსდიოდა.

ის ჰყავდა ახლა პაპას თვისი
შვილის სანაცვლოდ,
ის იყო მისი თვალისჩინი
და სასოება.

შურისძიებად და საომრად
აღტყინებულმა
ერთ ღღეს ღირსებით სავსე იგი,
ჰუმანგი, იხმო.

და მას გაანდო ხეაშიადი
თავისი გულის.

რაც კი სათქმელი და საქნელი
იყო, გააცნო:

„მინდაო, — უთხრა, — ავიყვანო
ერთი ლაშქარი,
დავიძრა ომად და საბრძოლო
ყიენა დავსცე.

შენ გმართებს ლაშქარს. რომ უსარდლო,
რადგან შენა ხარ
ხვალის იმედი, მე კი უკვე
წარმავალი ვარ!“

ომში მეშველად უხმო ვეფხვებს,
ლომებს, ფერიებს,
მხეცთაგან მგელი და გულადი
ბაბრიც აწვია.

მხეცთა, სირთა და ფერიათა
შედგა სპა ერთი,
რომელსაც სარდლად ჰყავდა გმირი
ძლევეამოსილი.

ამ სპის ზურგს უკან თავად მეფე
გაიუმართი.
იდგა, ხოლო სპას შვილიშვილი
მიუძღვებოდა.

აჰა, გამოჩნდა შავი დევიც,
შიშის მომგვრელი,

ცად აღიოდა, ირგვლივ ისეთ
ბულს აყენებდა,

მაგრამ მხეცებმა იმდაგვარი
ღრიალი მორთეს,
ქვეყნის პატრონი მიუხვდა, რომ
მტერს გატეხავდა.

შეება ერთურთს ორი ჯარი
მოპირდაპირე
და მართლაც სძლიეს ღვეთ მხეცებმა
და ნადირებმა!

გამოიწვავდა, როგორც ლომმა,
ჰუშანგმა ჭანგი
და დაუმოკლა მამაც შავ ღვეს
საწუთრო მისი.

წელში სწვდა, ფიცხლად დაითრია,
მიწაზე დასცა
და სწორუბოვარს ღვეთა შორის
თავი მოაჭრა.

შავ ღვეზე როცა ამდაგვარად
იყარა ჯავრი,
გაიუმართსაც თავად დიდხანს
არ უცოცხლია.

წავიდა იგი და საწუთრომ
ის მტვრად აქცია.
აბა, მაჩვენე ქვეყნად ვინმე,
მან რომ უხათროს!

ჭუშანგი

(იმეფა ორმოცი წელიწადი)

სამართლითა და გონივრული
საქმით ქებულმა
ჭუშანგმა პაპის ნაცვლად თავზე
დაირქვა თავი.

ორმოცი წელი ჩარხის ბრუნვას
შეესწრო ცისას
მეფობა ტვინით და სამართლით
სავსე ამ შაჰის.

როდესაც ადგილს აღზვეებულს
დაეპატრონა,
სამეფო ტახტზე ნებიერად
მჯდარმა თქვა ასე:

„შვიდი სამეფოს მბრძანებელი
მე ვარ ხელმწიფე,
ძლევამოსილი ვარ და ყველგან
მე მმონებნო!“.

ძლევის მომცემი იაზდანის
ბრძანებისამებრ
თავად სამართალს მსახურებდა
და გულუხვობას.

სამეფო თვისი აღაყვავა
კიდითი კიდე

— და მიწის პირზე სამართალი
გააბატონა.

უპირველესად ეს სიკეთე
ეწია: ცოდნის
ცდით და უნარით სიბ ქვას რკინა
გამოარიდა!

იმ ლურჯმა რკინამ იყო რომ ქნა,
რაც ქნა! იმ რკინამ,
როყო ქვისგან კაცის ჭკუით
მოძიებულმა!

რაკილა რკინა გაჩნდა, იქვე
გაჩნდა მჭედელიც
და გამოჭედა რკინით: ცული,
ხერხი და ეჩო.

ამას რომ მორჩა, კვლავ, მოწყალე
ექმნა უწყლობას
და დაარწყულა მდინარის წყლით
ხრიოკი ველი.

არხები გაჭრა და რუები
ადინა ხვატში.
მეფის სიკეთემ ხალხს სიძნელე
გაუადვილა.

კაცი რა უფრო გონს მოეგო,
ისწავლა თესვა,

ყანის გათოხნა და აღება
ჭირნახულისა.

არსობის პურის მოპოვება
დაიწყო, ხალხმა,
დაიდო ფუძე და მამული
შემოიმიჯნა.

სანამ მოწევას მოსავლისას
შეისწავლიდა,
ხილის თვინიერ სხვა საჭმელი
კაცს არ ეგემნა.

ტანისამოსიც არაფერი
ეცვათ მანამდის,
მხოლოდ ფოთლებით იფარავდნენ
ტანს და ეს იყო.

ჰუშანგს კვლავ პაპის თვისის ეპყრა
სარწმუნოება,
იზადის იყო მესავი და
თაყვანისმცემი.

როგორც არაბებს ქვის მეპრაბი
აქვთ სალოცავი,
ამათ გიზგიზა ცეცხლი ენთოთ
სააჯებელი.

წიალით ქვათა ცეცხლი ისე
გამოაბრწყინა,

რომ ელვარება მისი გასწვდა
ქვეყნიერებას.

სედეს დღესასწაულის დაწესება

ერთხელ ხელმწიფეს მთიანეთში
მოუხდა გავლა,
ამალა ახლდა, გარს ეხვივნენ
დიდებულები.

უცბად შენიშნეს უსაშველოდ
გრძელი რალაცა,
შავი რამ ტანად, გამოუხტათ
ფიცხი და მკრჩხალი.

თვლების ნაცვლად ნაკადულნი
სდიოდა სისხლის,
კვამლით, პირიდან მონახრჩოლით,
მზეს აბნელებდა.

მაგრამ ჰუშანგი, საზრიანი,
არ დაბნეულა,
ხელი დაავლო მყისვე ქვას და
გველს შეუტია.

ისე ვით დევგმირს შეჰფეროდა,
გაშალა მკლავი,
მაგრამ პირიდან ცეცხლის მფრქვევი
გველი გაექცა.

ეს პატარა ქვა გველეშაპის
ტანით ტალს მოხვდა,
ქვა კი მიეფშვნა, მაგრამ ტალსაც
ნატეხი ასხლტდა.

და გაიელვა უცბად შუქმა
ქვათა მათ შორის
ისე, რომ ტალი გაღვივებულ
ცეცხლს დაემგვანა:

მოკვლით ვერ მოკლა გველი მეფემ,
მაგრამ ქვისაგან
ცეცხლის გაჩენის საიდუმლოს
კი მიაკვლია.

მას შემდეგ მუდამ რკინას ქვას რომ
გაჰკრავდნენ ხოლმე,
ტალისგან ცეცხლის ნაპერწკალი
გადმოცვიოდა.

ქვეყნის მპყრობელმა შემოქმედის
წინაშე ქვეყნის
ქება-დიდება აღავლინა,
აღიდა იგი,

რომ მან კეთილად უბოძა კაცთ
სინათლე ცეცხლის.
და ცეცხლი იგი სალოცავი
შეიქნა მათი.

ბრძანა: „იზადის გვეღირსა ჩვენ
ღვთიური ცეცხლი
და ვინც გონზეა, ამას უნდა
თაყვანი სცესო!“

დაღამდა, ერთი მთისოდენი
ცეცხლი დააგზეს
და კოცონს ირგვლივ მიეფიცხა
მეფე და ერი.

ღღესასწაული დააწესა.
იმ ღღესასწაულს
უწოდა სედე. იმ ღამეს კი
სვა და ილხინა.

და აი, ღღეს რომ სედეს ზადიკს
'ვღღესასწაულობთ,
მან დაგვიწესა. ნეტავ, ბევრი
მეფე ჰგავდეს მას!

კეთილნაშენი დაგვიტოვა
ქვეყანა ესე
და ამით თვისიც დაიმკვიდრა
სახსენებელი.

იზადის ფარრით¹ და ჩვეული
დიდებულებით
მეფემ სხვა ტყიურთ — კანჯრის რემას
და ჯოგს ირმისას

¹ ძველი აღმოსავლეთის მეფეთა ღვთაებრივი 'მუქი; დია-
ღემა.

გამოარიდა: ძროხა, ვირი
და კიდევ ცხვარი, —
რაც სასარგებლო იყო, იგი
გამოიყენა

და გონიერმა კაცთა მოდგმას
დაგვიდო მცნებად:
ეს ცხოველები დაწყვილებით
იყოლიეთო!

სხვა ტყიურებს კი, ვისაც ბეწვი
ჰქონდა ძვირფასი,
ხოცავდა ხოლმე მეფე და ტყავს
გულდაგულ ხდიდა.

სინჯაფი იყო ეს, ყარყუმში
ანდა მელია.
ან კიდევ მათებრ თბილბეწვება
სიასამური.

ამრიგად ფაფუკ ბეწვთა მქონე
ტყიურთა ტყავით
თბილად შემოსვა შეასწავლა
ადამიანებს.

უხვად გასცემდა, თავად ჰამდა,
სხვასაც აჰმევდა
და წარიტანა თან კაცური
კაცის სახელი.

რამდენი ჯათა ჰქონდა ამ კაცს
თავს გარდახდილი,
რამდენი ფიქრი დაუხარჯავს
და თვალთმაქცობა!

მაგრამ როდესაც დაუდგა დრო
ამ ქვეყნით წასვლის,
დიდებულების ტახტი თვისი
ონრად დაუჩრია.

საწუთრომ ერთი წუთით მეტი
არ დააცალა
და მიიცვალა ჭკუით სავსე
მეფე ჰუშანგიც.

ასეთი არის ეს ქვეყანა,
გულს არ გაგიხსნის
და არც აშკარად გვიჩვენებს პირს
მიუნდობელი.

თაჰმურასი

(იშეფა ოცდაათი წელიწადი)

ერთი ვაჟი ჰყვა საზრიანი
ჰუშანგს, სახელად
თაჰმურასს ხმობდნენ, მეტსახელად
- კი — დევთამპყრობელს.

მოდგა და ტახტზე დაჯდა მამის
თვისის მაგიერ

და მოემზადა სამეფოდ და
ქვეყნის სამართად.

თავისთან იხმო ყველა კუთხის
ყველა მობედი
და მათ წინაშე სეფე სიტყვა
წარმოთქვა მეფემ:

„დღეს მე ვიფერებ ამ სამეფო
ტახტს და სასახლეს,
და დავიმშვენე თავს გვირგვინი
და სპაც მე მმონებს.

განზრახული მაქვს, სანამ ცდით და
გამჭრიახობით
ქვეყანას ბიწს არ მოვაშორებ,
არ დავისვენო.

უნდა აღვკვეთო, აღთქმული მაქვს
დევეთა პარპაში.
მე უნდა ვიყო ქვეყნის სრული
ბატონ-პატრონი.

ამ ქვეყანაზე, თუკი რამე
სასარგებლოა,
მსურს იმას კვალში ჩავუდგე და
აშკარა ვყო!

ცხვრისა და კრავის კრეჭას მიჰყო
ამ მეფემ ხელი,

ხალხს შეასწავლა ძაფის ღართვა,
და ჩააგონა

მას, თუ ვით უნდა მოექსოვა,
ტანისამოსი
ანდა საფენი ნოხი როგორ
უნდა ებოჭა.

სახედარ პირუტყვს განუმწესა
თავისი სარჩო
(ბალახი, ჩალა და ქერი თქვა
იმათ საკვებად).

შემდეგ გარეულ ცხოველთა რიგს
მიხედა მეფემ, —
აქ სიაგუმს¹ და ავაზას ხვდა
მეტი პატივი.

მთებში იჭერდნენ ამ ტყიურებს
ანდა ველებში
და შინაურქმნილთ მერე სახლში
იმსახურებდნენ.

ფრინველთაგანაც რაც კი ნახა
გამოსადეგი,
ქორი იყო ის, ან ამაყი
ვთქვათ, შევარდენი,

¹ („ყურშავი“) — გადმოცემით, ერთგვარი ცხოველი, რომელიც ღომს უძიებს საკბილოს და²სამაგიეროდ მისი ნა-სუფრალით იკვებება.

ხელში ჩაიგდო და ნებაზე
გაწვრთნა ისინი.
მთელი ქვეყანა გააკვირვა
ამ საქციელით.

ბრძანება გასცა, მოპყრობოდნენ
ამ სირთ აზიზად
და დაყვავებით მოქცეოდნენ,
როცა იხმობდნენ.

ამას რომ მორჩა, დააბუღრა
დედალი მეფემ.
მამალიც ჰყავდა (განთიადის
მოსვლა რომ გვამცნოს).

ყოველ მხეცს საქმე მიუჩინა
უნარისამებრ
და ჰყო ისინი კაცისათვის
სარგებლიანი.

ხალხს კი უბრძანა: „ხამს, მიაგოთ
პატივი ამათ,
ქვეყნის შემოქმედს კი თაყვანი
ეცით თქვენ კლემით,

რადგან მან მოგვცა ტყიურებზე
ჩვენ ბატონობა.
დიდება უფალს, იგი იყო
ჩვენი გამძღოლი!“

ამ მეფეს ერთი ღვთისნიერი
დასტური ჰყავდა,
შორს იყო იგი ყოველგვარი
ავი ზრახვისგან.

შიდასფი ერქვა სათნოებით
განთქმულ მოღვაწეს,
ფეხს მხოლოდ ქვეყნის სასიკეთო
გზაზე რომ დგამდა.

მთელი დღე ისე გავიდოდა,
პირში ნაწილსაც
არ ჩაიდებდა, ღამე კი ღმერთს
ედგა მსახურად.

ბედის ვარსკვლავი ხელმწიფისა
მისით ნათობდა
და აღეკვეთა მასვე საფრთხე
უკეთურების.

მეფეს სიკეთის გზაზე დგომას
შეასწავლიდა
და ღღენიადაგ სამართლის ქნას
ჩასჩიჩინებდა.

მეფესაც ისე განეწმინდა
ბიწისგან გული,
ღვთიური ფარრი დიდებულად
ბრწყინავდა მისგან.

რაცა გრძნებით აპრიმანი
მოთოკა მეფემ
და მასზე ერთ ღღეს, როგორც ცხენზე,
ისე ამხედრდა.

შემდეგ დრო და დრო შეადგამდა
უნაგირს უნასს
და სადაც ჰსურდა, ყველგან იმას
დააგელვებდა.

როცა დევებმა დაინახეს
მეფის ეს საქმე,
ურჩი შეექმნენ და დაიწყეს
განზე ყურება.

მოგროვდნენ ერთად და იღუმლად
მოიქათბირეს.
ტახტიდან როგორ ჩამოეგდოთ
თაჰმურას მეფე.

მაგრამ დევების შეთქმულებას
უგრძნა ხელმწიფემ,
განრისხდა ძლიერ და მტრებს ზრახვა.
გაუნიორწყლა.

შეირტყა წელზე შემოქმედის
ფარრით ქამარი
და მძიმე გურზი გადაიღო
მხარზე საომრად.

საცა კი იყო ხვალი დევი
და ჯადოქარი,
მოგროვდა ერთად და გრძნეულთა
ლაშქარი შედგა.

წინ მოუძლოდა შავი დევი
ამ ჯარს მძვინვარე.
ზეცას სწვდებოდა დევთ ლავლავი
და ღრიანცელი.

ველი, სახტად რომ დარჩებოდით,
ისე დაბნელდა;
მტვერმა და ბულმა ჰაერიც
კი გადააშავა.

ქვეყნის მპყრობელი და მძლეთამძლე
თაჰმურას მეფეც
მზად იყო მტერთან საბრძოლველად
და რისხვის გებად.

იქეთ ჩნდა დევთა მძვინვარების
ცეცხლი და კვამლი,
აქეთ კი ქვეყნის მეფის მძიმე
ლაშქარი იდგა.

შეება დევებს ფიცხელ ომში
მეფე მორკმული.
ძალიან დიდხანს ბრძოლა როდი
გაგრძელებია, —

დევთაგან ორი წილი იქვე
გრძნებით გათოკა,
დანარჩენებს კი' მძიმე გურჯით
მოულო ბოლო.

დამარცხებულმა და ტყვექმნილმა
ღევებმა მეფეს
მუდართი თხოვეს პატიება
და შეეხვეწნენ:

„ოღონდ ნუ დაგვხოც, ფიცი მოგვეც,
და შეგასწავლით
ისეთ რაღაცას, ძალიან რომ
გამოგადგესო!“

სახელოვანმა გმირმა ღევებს
მისცა პირობა:

„მასწავლეთ იგი და, ფიცს გაძლევთ,
არ დაგხოცაეთო!“

სიკვდილისაგან რაკი სული
გამოისყიდეს,
სხვა რა გზა ჰქონდათ, მას მიემხრნენ
და პირი მისცეს.

წერა და კითხვა შეასწავლეს
ღევებმა მეფეს
და გული მისი ცოდნის შუქით
გააჩირაღდნეს.

მაგრამ ასწავლეს წერა-კითხვა
ერთი კი არა,
ოცდაათამდე: არაბული,
ბერძნული, ჩვენი,

სოლდური იყო, თუ ჩინური,
თუ ფალაური,
თუ სხვა; რაიც კი იწერება
და იკითხება.

ქვეყნის მპყრობელი ოცდაათი
მეფობდა წელი
და რაოდენი ქველი საქმე
მოიმოქმედა!

წავიდა, რაკი აღესრულა
საწუთროს დღენი,
მაგრამ ნაღვაწი დარჩა, მისი
მოსაგონარი.

საწუთროვ, მომკას თუ გვიპირებ
რატომ გვახარებ
და თუ გვახარებ, მაშინ მომკას
რას გვემართლები!

ვინ გაუძლებდა ასეთ ცთუნებას

გათენებული
არც იყო კარგად,
როცა უჩუმრად (ეს მოხდა გუშინ)
შემოძვრა ჩემთან
კარავში იგი,
ტრფიალი ვისიც მიბრუნავს გულში.
გეგონებოდათ,
ამ მოწმენდილზე
დარი უეცრად ეცვალა ავდარს, —
კარავი ღრუბელს
ჰგავდა, თავად კი
ღრუბელში შთანთქმულ ცის მნათობს ჰგავდა.
ხელში აიწლო
ჩანგი და ჩემი
სახტად დარჩენის ძირიც აქ არის:
ვერ გავარკვიე,
მარჯნის ტუჩთაგან
როგორ ცვიოდა ამ ქალს შაქარი!
ხუთი თუ ექვსი

თასი დალია
და შეზარხოშდა ღვინით თუ არა,
ლოყებზე ვარდი
აულაღანდა,
პირზე აპრილმა გადაუარა.
და როცა მახმურს
ძილი მოუნდა,
მოდგა და იქვე მომიწვა გვერდით,
ლოგინად ჩემი
მკლავები ეგო,
სასთუმლად — ჩემივე შიშველი მკერდა.
და მაშინ ჩვენთვის
რომ დაეხედა,
ვერც გაარკვევდა გონება სადა:
ქალს კაცის მკერდთან
მოეკალათა,
თუ მარგალიტი ჩაკვროდა სადაფს.
სახეზე უღვთოდ
ჩამოცვენოდა
შავი ზილფები მუშკში ნალესი.
ვინ გაუძლებდა
ასეთ ცთუნებას,
არ მოეპარა მისთვის ალერსი!
არც მახსოვს, როგორ
ავყევი ვნებას
და მოსვენებულს ჩემს გვერდზე ნებით
მარცხენა ხელით
თმა ავუწიე,
ნიკაპს ამოვდე მარჯვენა ნები.

რატომ გამირბი?

— სამად-სამ კოცნას
გთხოვ და ამაზე
უარს ნუ მეტყვი, ტურთა ჰურიავ!
— ჰურიის კოცნა
ამქვეყნად ვინ თქვა!
იცი, ჰურია სადაურია?
— კი ვიცი, მაგრამ
კოცნისთვის კაცის
იმ ქვეყნად წასვლაც ჯერ არვის უთქვამს.
— ოლოლო შენა!
მე სამოთხე ვარ,
სამოთხე გინდა და ისიც მუქთად?
— სულ რომ გამირბი,
რატომ გამირბი?
რაც გდიე, ტანჯვად კმარა, ფერიავ!
— ფერია კაცის
მოდგმას გაურბის,
აქ უცნაური არაფერია!
— ეს მაინც მითხარ,
თვისება რა გაქვს,
რა ნიშნით გიცნო, თვალი თუ გკიდევ?
— მე მზე ვარ, მზეს კი
ამ ქვეყანაზე
რამე ნიშანი სჭირდება კიდევ?!
— ჰე, გულის სწორო,
შენი წერწეტა
ტანის ყურებამ გამლუნა წელში.
— მე ისარივით

სწორი ვარ, ისრის
გულის სწორი კი მშვილდია წესით!

ორჯერ კოცნა

ლალის ტუჩების
კოცნა მომინდა,
მივედი მასთან და ვთხოვე ასე:
— მოისხი მადლი
და მომარჯულე
ორად-ორ კოცნით მე ბიწით სავსე!
მომიგო: — ორჯერ
ვერ გაკოცნიებ,
ერთი მაკოცო, ისიც ბევრია.
ორჯერ ვინც მკოცნა,
ყველა გაგიჟდა,
ქვეყანა ასე გადამერია.
ჩემს თითო კოცნას
თითო სიცოცხლე
მოაქვს
და გირჩევ, მუდარას მორჩე, —
სად გაგონილა,
ერთხელ გაჩენილს
ამ ქვეყანაზე ეცოცხლოს ორჯერ!

სანამ გიღულს სიჭაბუკე

რა კარგია, როცა გიყვარს
და გულს გიძრავს მისი ვნება,
რა კარგია, დედაკაცის
მძიმე დალალებით ება!
რა კარგია ძმაკაცებში
ფეხის მორთხმა, ნოხის გება,
შეჰყევ სმას და ტკბილზე ტკბილი
ღვინო წრუპე ნება-ნება.
სანამ გიღულს სიჭაბუკე,
სანამ სისხლი თვისას შერება,
თორემ, როცა დაბერდები,
შვებაც მშვიდად მოგეშვება,
არ ეგების ჭაბუკისთვის
სიჭაბუკის მუქთად დება,
იმის ქება როგორ ითქმის,
ვინც არ იხდის ტრფობის სნებას!
ბაგე შენი ქალის, ქალის
ბაგეებზე თუ არ ღნება,
რალა შენი ქვეყნად ყოფნა,
რალა გზაზე ჯირკის გდება!
სიყვარული შვების ტაძარს
აბია და კარად ება.
მაშ, შეალე შენც ეს კარი,
მაშ, იგრძენი შენც ეს შვება!

ხოლო თუ ვინმეს ისევ ვახსოვარ

ჰეი, ნიაგო,
გზა საით გიძევს,
ხომ არ მიდიხარ, ხორასნის მხარეს?
ეს რა ხანია,
მომკვეთეს მამულს,
სამშობლოს ხილვით ვერ გავიხარე.
თან გატან ჩემს სულს
და ამას გნუკევ,
უთხრა სალამი ჩემი გვიანი
ყველას, ვინც ისევ
ხებრედ არ დარჩა,
ყველას, ვინც იყოს კიდევ ჭკვიანი!
ხოლო თუ ვინმეს
ისევ ვახსოვარ
და ჩემს მოკითხვას კიდევ არ ზარობს,
ამცნე: საწუთრომ
ქნა-თქო საქნელი,
წელში გატყდა-თქო ნასერის სარო.

ეცადე, ბოროტს არ მისცე თავი

იმდენმა დღემ და
იმდენმა ღამემ
გარდაიარა ჩემს თავზე ნავსად,
რომ თმა დღესავით
თეთრი მაქვს უკვე,
ხოლო დღე ღამის გამიხდა მსგავსად.
სოფელი, შვილო,
ღიაცს ჰგავს კახპას,
ჩვენ წინ კეკლუცობს და იცვლის იერს,
ეცადე, ბოროტს
არ მისცე თავი,
უკეთური და მაცთური სძლიფ!
შენ მინდობილი
მის რიოშ ალერსს,
გულით ნეტარებ, იშვებ და ხარობ,
ის კიდევ ქვეშ-ქვეშ
იცინის შენზე, —
იცის, რომ ფეხქვეშ გითხრიან ხაროს!
ვინც ბნელ საკანში
გღია გვემული,
ვერ შეძლებს ლალად ყელის ღერებას,
ციებ-ცხელებას
ვინც გაუთანგავს,
არ ვიცი, იმას რა ემღერება!

კამათი ღმერთთან

ჰეი ღმერთო, ეს სამყარო
ასე ვრცელი ერთობ,
მუმლის გულში შეგიძლია
მოამწყვდიო, ღმერთო.
ზვიად ქედებს, რომ მიჯნავენ
მაშრიყსა¹ და მალრიბს²,
ნიჟარაში ისე ჩატევ,
ოფლსაც კი არ დაღვრი.
ქარიშხალი, მიწას რომ ძრავს
და ხეთ აწვენს ქშენით,
შენის ნებით დაჯირითობს
და განგებით შენით.
მე არ ვიცი, შემოქმედო,
ქვეყნად ვის რა გვარგე,
ჩვენი შფოთის ნერგიც დარგე,
ჩვენ რომ ქვეყნად დაგვრგე.
თუ მთესავმა ქერი თესა,
ქერი ერგოს მთესავს,
ხორბალს მხოლოდ ის მოიმკის,
ვინც ხორბალი თესა.
იმ დღეს, როცა ნივთს ნივთავდი
და კაცთ გვქმნიდი მტვერით,
რად შეთითხნე ბილწი ეშმაც
კაცთა მოდგმის მტერი?
სადაო მაქვს ბევრი რამე,

1 აღმოსავლეთი.

2 დასავლეთი.

ვერ წამიყვან ზავზე,
მაგრამ რა ვქნა, მეშინია,
პირი წყლით მაქვს სავსე.
რა ვქნა, ველარ დავუჭერებ
მაგ შენს ბოთე ბერებს,
გვეყო, ტვინი რაც გვილაყეს
და ტყუილით გვბერეს!
განკითხვის დღით რად გვაშინებ,
რად გვაძრწუნებ შიშით?
ენა მაქვს და გეკითხები,
შენ კი ამას მიშლი.
თუკი ასე არ გინდოდა
შებრუნება ენის,
შენც პირუტყვად გაგეჩინა
კაცთა მოდგმა ჩვენი.
რა ვქნა, ენას თუ წამართმევ,
ეს არ ვიცი, თვარა,
კამათს იქაც არ დავიშლი,
არა, არა, არა!
ხოლო ენას თუ წამართმევ,
მოწყალეობა შენი
სად წავიდა? მოწყალეობის
უარყოფა გშევენის?
ჯოჯობხეთში გადამაგდო,
ვარჩევ ჩემდა თავად,
აბა ავად რად ვიდაოთ,
არც ღირს ამდენ დავად.
და ისე კი, რომ იცოდე,
შენვე თვითონ სცოდე,
ხალხი ჭრელად შენ შექმენი,

ჩვენ რად უნდა ვძრწოდეთ!
 მაცთურს კაცთა გულში შესვლის
 შენ მიეცი ნება,
 შენ არ იყავ, კაცის ნებას
 რომ მოაბი ვნება!
 კაციშვილი აშიმშილე,
 ამოუხმე კუჭი,
 სამათხოვროდ დაწანწალობს
 ლუკმაპური უჭირს.
 შენ კი ზიხარ და იგონებ
 რაღაც ალალ-ჰარამს,
 ჩვენს ოხერას კი ყურს არც უგდებ,
 ჩვენს ჭირსა და ვარამს.
 რა ვქნა, ზოგჯერ თუ ჩათქვირულ
 ქალთა მიყვარს ცქერა,
 სულ იმათი ბრალი არის,
 მე რად მიმზერ ცერად!
 თუმცა მათაც რას ვაბრალებ,
 ეს შენ გვდიე ვნებას,
 ისევ შენ ხარ დამნაშავე,
 თუ სიმართლე გნებავს.
 ისევ შენ ხარ დამნაშავე
 და პასუხიც აგე:
 რად აძლევი მათ ამდაგვარ
 კბილებსა და ბაგეთ?
 შენ არ იყავ, ქალებს ეშხი
 რომ არგუნე ნიჭად?
 მათი ვნებით ატეხილნი
 ბაგეს კბილით ვიჭამთ.
 ეს შენ არ ხარ, რომ აელვებ

ლამაზ ქალთა ღაწვებს?
და ჩვენც რა ვქნათ, ველარ ვუძლებთ,
დაგვწვეს, ღმერთო, დაგვწვეს!
შენ აგვიდგი ქვეყნად ფეხი,
გზებსაც რაღა გალევს,
ფეხი გვაქვს და აბა რა ვქნათ,
არა ვსდიოთ ქალებს?

ჩემს სულს და სხეულს

მე იმ გზაზე ვარ
დამდგარი, შვილო,
და იმ დაღლით ვარ დაღლილი ახლა,
გზად სულის მოთქმა
რომ ვერ გიშველის
და მხოლოდ წასვლით რომ გადის დაღლა.
ჩემს სულს და სხეულს
ბნელის და ნათლის
ორი საწყისი აეკვიატა,
სულით რომ ცისკრის
ნათელი ამდის,
სხეული მრჩება ღამის წყვდიადად.
სული წყალია,
ტანი — საცერი.
ასეთი ყოფა ვინ ნახა მდგრადი!
საცერში წყალს ან
რა გააჩერებს
და, აჰა, სულიც ტანიდან გადის.

ჰეი ლმერთო

ჰეი ლმერთო, ეს ხომ შენ ხარ
ჩვენი შემოქმედი?
შენ დაგვბადე, შენვე თვითონ
დაგვიწერე ბედი.
ეჭვი მიპყრობს, შემოქმედო,
ხომ არ დააშავე,
როცა ზოგი თეთრად შობე,
ზოგი გააშავე!
კარგის შექმნა ვით შეძელი
და ვით შექმენ ავი?
რომაელი არის თეთრი,
ხოლო ზანგი — შავი.
ზოგის გული სამოთხეს ჰგავს,
ზოგის — წარღვნას მოგავს,
ზოგი მეჩეთს ემონება,
ზოგი — სინაგოგას.
რატომ? ასე განსხვავება
რისთვის დაგვებედა,
რატომ, როცა შენ ხარ ჩვენი
ერთადერთი ღედა?!
ერთს რად მიეც ზღვა ქონება,
მეორეს კი ნავსად
ქვეყნად რატომ აწანწალებ
ვით აწყვეტილ ნავსა?!

ჰე, ყარიბო მოგზაურო

ჰე, ყარიბო მოგზაურო,
შენ თუ მართლა გული გერჩის,
აღე ზეზე, წინ გზა გიდევს,
ამ ძველ ფუნდუკს როგორ შერჩის
ეს საწუთრო ის ხილია,
არყოფნა რომ გადახიდეს,
ხიდზე ბინას ვინ იკეთებს,
ჩქარა უნდა გადახვიდე!

ჩინარი და კვახი

ერთ დღეს ერთი კვახის ბურღო
ჩინარს ტანზე აუცოცდა,
კენწეროზე მოუარა,
არ ინება დაბლა მოცდა.
ოცი დღე რომ შეუსრულდა,
გამოიბა ზედაც კვახი.
— შენ, ჩინარო, რა ხნის ხარო? —
შეუძახა ჩინარს მკვახედ.
— ოცდაათი წლისა გავხდი
ამას წინათ, თუ არ ვცდები.
— ბეჩა, მე კი ოცი დღის ვარ
და შენს წვეროს უკვე ვწვდები!
შე საწყალო, ამდენ ხანში
ვერ მოასწარ გაზრდა მეტად?
აქ ჩინარმა დინჯად უთხრა:
— რას იკვები, კვახო, ნეტა!

მალე მოვა შემოდგომა,
ქარიშხლებიც გვიდგას ახლო
და საწყალი ვინც იქნება,
აი, მაშინ ვნახოთ, კვახო!

მე როგო თითო მიქნევ

ჰეი, შენ, ვისაც
„ზენდი“¹ გიკითხავს
და გაგიზუთხავს წიგნი „ფაზანდი“²,
სანამდე უნდა
აღზევდე კიდევ,
არ ვიცით, კაცი ისე აზვავდი.
პირს გაკერია
სიქველის ქება,
გული კი, ვიცი, ღიზლით გაქვს სავსე.
სულ ამას ამბობ:
„ჩვენს ზარღუმთს „ზენდში“
უწერიან ასე და ასე!“
სიტყვით, (რომ კაცმა
დაგიგდოს ყური)
ხარ ღვთისნიერი და მცოდნე დიდი,
საქმით კი, ღმერთო,
რა თაღლითი ხარ,
რა არამზადა, ხეპრე და ფლიდი!

¹ მახდენათა სჯულის წიგნი, რომლის შექმნას ზარა-ტუსტრას მიაწერენ.

² განმარტებანი.

მე რომ თითს მიქნევ,
ასე ჰქენიო!
და გამართული გაქვს ჩემთან დაგა,
თავად შენ ავად
რატომ ირჯები,
ღვთის მცნებას რატომ ივიწყებ თავად?

აწი — თქვენ

აჰა, გასრულდა,
საამშავდღეოდ
თუკი ოდესმე რამ გადავმალე,
არც იმედების
რამ ნიშანწყალი,
არც სასოების რამ ნატამალი!
დადგა ჟამი და
მიუნდობელმა,
სოფელმა, როგორც მთვრალმა აქლემმა,
ჯერ თემ-შარაში
გადამისროლა,
მერე მომდგა და ფეხით გამქელა.
მქონდა დიდება,
მომაგეს ნიჭი,
მღევდა სახელი დაუძრახველი,
მაგრამ სახელი
რას მშველის ახლა,
როცა წინ მიდგას ყოვლისმსახვრელი!
დავთმე სოფელი
და აღარაფერს

ამქვეყნად უკვე აღარ მოველი,
თქვენ გყავდეთ აწი
ეს მრუში ქალი,
თქვენ გქონდეთ სოფლის ნივთი ყოველი!
მეყო, რაც ლამაზ
ჯეირნებს ვსდიე
და ღაზელების! წერით გავძელი,
თქვენ სდიეთ აწი
ლამაზ ჯეირნებს,
თქვენ წერეთ აწი მათზე ღაზელი!

! სატრფიალო ლექსის ერთგვარი ფორმა.

სადა ხარ, ძმაო?

ნეტავ თუ ამ ჩემს გულის ნადებს
მოგიტანს ვინმე, ამრე გაგი?
სადა ხარ, ძმაო, ძველ მეგობარს
კვლავ გიხმობ წრფელი ამხანაგი!
არა უშავს რა, შენ თუ გული
გადაგიქანცა ჩემმა ძმობამ, —
მე შენმა ძმობამ ვერ დამღალა,
კვლავ ძალმიძს მოძმის თანაგრძნობა.
რაც ხანა გადის, სიყვარული
თუ უნელდება გულში ყველას,
ჩემს გულში შენი სიყვარული,
რაც ხანი გადის, უფრო ღელავს.
მე შენ მჭირდები, მეგობარო,
დავრჩი უშენოდ უღლის ცალი,
მუხლებში ძალა არ მომყვება,
მკლავებში ღონე გამეცალა.
რად შემიბრუნდა ეს ცხოვრება
ასე უკუღმა, მეც არ ვიცი,
თუ რამ მრგებს, სხვაგან გამირბის და
თუ რამ მწყენს, ჩემგან ფეხს არ იცვლის!

უმადლე უფალს

ორმოცდათვრამეტ
წელს მივატანე
(ორმოცდაჩვიდმეტს ვაქციე ზურგი),
რაც კარგი იყო
ქამი, დავხარჯე
და შემრჩა ხელში დრო ყოვლად ურგი.
ამ გზას სათავე
სად ედო, ვიცი,
მაგრამ არ ვუწყი, სად უძევს კიდე.
ვიცი, რამდენ ხანს
ვიცოცხლე, მაგრამ
არ ვუწყი, რამდენს ვიცოცხლებ კიდევ.
ავისმზრახველთა
შებეზღებული,
მიზეზით ცილისმწამებელთ ლიზლის,
თვითონ დილეგის
ბნელში ვზივარ და
სული და ხორცი სახმილზე მიზის.
მასუდ, ორმოში
გადაგივარდა
ბურთი და ფუჭად რას იქნევ ჩოგანს?
კვიცო, კისერზე.
ქამანდი გაცვეს, —
რაღას ხტუნაობ და რაღას ბორგავ!
უმადლე უფალს,
ლექსში ზეიმობს

შენი ბუნება წრფელი. და წყნარი.
გრჩება
ხელიხელსაგომანები-
რამოდენიმე ათასი პწკარი!

რაც ღმერთმა მოგცა

ცის ეტლი
მეტად მალლა რბის და მას,
ამის გამოა, ვერ ვწვდები ხელით,
თორემ, იცოცხლე,
სულ ნაწილ-ნაწილ
დავშალო, ბოდმით ისე ვარ ხელი!
ეს უთანაბრო
წუთისოფელი
როგორ იქნება ხეირის მყრელი?
ერთს ქედი მძიმედ
მოადრეკინა,
აღერებინა მეორეს ყელი!
ერთი წელეებზე
ფეხს იდგამს, მაგრამ
ტანზე ძონძები აცვია ძველი,
მეორე ფარჩის
ახალოხს წუნობს,
აბრეშუმით აქვს შეკრული წელი.
ის, ვინც ამქვეყნად
განცხრომით ცხოვრობს
და ისიც, ვისაც ბედი ხვდა ძნელი,
ორივე წუთისოფელს

უჩივის,
ორივეს თვისი ცეცხლი წვავს ნელს.
მასუდ საადო,
არ იწუწუნებ,
თუ ბრძენთა მცნების იქნები მცველი.
რაც ღმერთმა მოგცა,
იმას დასჯერდი
და გაიტანე ბოლომდე სვრელი!

მე და შენ

შენს ვარდისფერ ლაწვებს მიგავს
მე, ძვირფასო, ცრემლის ჩქერი;
ჩემს ღღეებს და შენს კულულებს
მიუღიათ გიშრის ფერი;
შენთ ტუჩთაებრ დავიწროვდეს
ეს საწუთროც, დადგა ჯერი;
შენი რიყის ქვის გულივით
დამიმძიმდა სულის ჭერი.

რატომ?

შენი სიყვარული მაღლა მიდის,
ჩემი მოთმინება კი — სულ დაბლა.
რატომ?
შენი პირისახე სათნო არის,
შენი ბუნება კი — საშინელი,
რატომ?

ლოთს და ღვინის მსმელს მე მიხმობენ,
მთვრალი თვალები კი შენ გამშვენებს,
რატომ?

ჩემი ტუჩებია უფრო ახლო,
შენ კი ხელზე კოცნას არჩევ ხოლმე.
რატომ?

როზანიები

1

მეჩეთში რომ ვართ, კვლავ ღოთები განა არა ვართ,
განა ალაჰის იმედების ანაბარა ვართ! —
აქ ერთ დღეს მოლას სალოცავი ნოხი მოვპარეთ,
ისევ მოვედით ახალ ნოხის მოსაპარავად.

2

შაბანის თვეში თუ დავთვერით, ღმერთს ეწყინება
და ღოთებისთვის მან რეჯების თვეც არ ინება.
კარგი, ბატონო, რამაზანის თვეში¹ დავთვრებით,
მაგრამ მაშინაც არ დაგვიწყობთ ლანძღვა-გინება.

3

ვინ გადაურჩა უცოდველი დღეების დენას,
ვინც არ შესცოდა, როგორ შეძლო მან თავის
რჩენა?

¹ რამაზანში მუსულმანები მარხულობენ, — დღისით არც ჭამენ და არც სვამენ.

მე რომ ცუდს ვშვრები და შენც, ღმერთო, ცუდად
რომ მიხდი,
შე დალოცვილო, ღმერთი ხარ თუ კაცი ხარ შენა?!

4

ერთ ჩემს ნაცნობ მექოთნესთან ვიყავ გუშინ
დილას,
ჯერე მიწა მოზიდა და მერე ქუსლით ზილა.
შუბად ფეხქვეშ აუყვირდა მიწა: „ჰეი, ძმაო,
მეც შენსავით კაცი ვიყავ ერთ დროს, ცოტა
ფრთხილად!“

5

ეს დოქი, ალბათ, სიყვარულით იწვოდა ერთ დროს,
ეს თავი, ალბათ, მას საყვარლის გულ-მკერდზე
ედო,
ეს ხელი, ალბათ, მას მიჯნურის წელზე ეხვია...
ვაიმე, ასეთ წუთისოფელს ვით უნდა ენდო!

6

ო, ვის უნდა, რაში უნდა, ყოფნა ამისთანა,
ერთი მოდის, მეორისთვის ილესება დანა.
ჩვენი ბედი რომ იცოდე, არშობილო ჯერეთ, [✓]
ქვეყანაზე დაბადებას ისურვებდი განა?!

7

როგორც ჩქარი ნიაღვარი, როგორც ქარი ველთა,
გაქცეულან დღენი ჩვენი, რალა დაგვრჩა ხელთა.
სანამ ვცოცხლობ, არ ვინაღვლი ორთა დღეთა გამო:
დღეთა ჯერე მოუსვლელთა და წარსულთა დღეთა!

ლოთებს ელისო ჯოჯოხეთი გულისმზარავი,
 მეც საყვედური ბევრი მითხრეს დაუფარავი.
 როგორ, ჯოჯოხეთს ლოთთ და მიჯნურთ თუ
 აგზავნიან,
 მაშ სამოთხეში ვინ ჰყოლიათ? მგონი, არავენ!

რისთვის გავჩნდი, არ ვიცი, მოლოდინი რისია:
 სამოთხეში დამსვამენ, თუ ჯოჯოხეთს მისვრიან.
 ღვინო, ქალი, ბარბითი, — მე ეს ნაღდი მომეცი
 და თუ გინდა, აიღე შენ სამოთხე — ნისია.

გაჩენით ჩემით სარგებელი ღმერთს არ ჰქონია,
 ჭიკვილია ჩემმაც რამ შემატოს, არა მგონია.
 ღალიან მიკვირს და პასუხს კი არავენ მაძლევს,
 ეს წასვლა-მოსვლა მას რა მიზნით მოუგონია?

ჰეი, ლამაზო, ლამაზო, კი ნუ დამაგდე ხელადა,
 მეჩვენე ვარდი და დარდი გულს მომეშვება
 ხელადა.
 ერთი ხელადა ამივსე, დავსხდეთ და ერთად
 დავლიოთ
 მანამდის, სანამ მოკვდებით და თვით გავხდებით
 ხელადა!

ეცადე, არვის ესროლო, ღვარძლის ლოდი და
 გუნდა,

გული საკუთარ ნაღველში ამოგეგუღოს თუნდა;
უნდა ეცადო, სიხარბე რომ დაიოკო შენი,
უნდა ჯვარს ეცვა, მაგრამ სხვას ვნება აშორო
უნდა!

13

ღვინისა და ქალის ტრფობის მცნებას ვინც კი
იცავს,
ჯამს ვინც კოცნის და ვინც მხოლოდ ღვინის
სახელს ფიცავს,
მას არა აქვს არც იმედი და არც დასჯის შიში, —
გაეთიშა იგი ჰაერს, წყალს, ცეცხლსა და მიწას.

14

იმ სასახლეში, სადაც ბარამს¹ ეჭირა ჯამი,
დღეს ტურა ჰკივის, ხედავ, როგორ იცვალა ჟამი?
ჰე, იმ ადგილას, სანადირო რომ ჰქონდა ბარამს,
დღეს მიწას დარჩა სანადიმოდ ბარამის გვამი.

15

მერგუნა ჭვეყნად მწუხარება, დარდი და ძრწოლა,
მოვა დრო, მოვა სიკვდილი და საფლავში წოლა.
ეს ორიოდე დღე რომ ცოცხლობ, ილხინე მოლზე,
სანამ შენ თვითონ გარდიქცევი მიწად და მოლად.

16

მე ღმერთმა შემქმნა, მას ვითარცა ჰქონია წესად,
უნდა სცოდნოდა თავიდანვე, რა თესლიც თესა.

¹ სასანიანთა ირანის მეფე (420—438) ბაპრამ გური. აღ-
მოსავლური ლეგენდების მიხედვით დროსტარების მოყვარუ-
ლი ხელმწიფე.

მე რომ ვცოდავდი, განა ღმერთმა ეს არ იცოდა,
მაშ ახლა რატომ მემუქრება? რასა ჰგავს ესა!

17

საცოდავია, ვისაც ტრფობის ჭირი და სნება
არ განუცდია, არ ჰქონია ამისგან ვნება.
ვისაც ამქვეყნად უცხოვრია უსიყვარულოდ,
მე ვცხოვრობდიო, ამისი თქმის არა აქვს ნება.

18

ტურფავ, ღვინო მომაწოდე, ორი რამე მინდა
მხოლოდ:
ღვინო შეევსა და ზედ შენი ტკბილი ბაგე
დავაყოლო.
ღვინო, ღვინო მომიტანე, რათა თავის შეკავების
აღთქმა შენი დალალივით ქარს და ნიავს გავაყოლო

19

გვსურს თუ არა გვსურს, ერთ დროს მაინც
დავხუჭავთ თვალებს,
წავალთ ამ სოფლით და მოვიხდით ქვეყნიურ
ვალებს.
დავლიოთ ერთად, მეგობრებო, დავლიოთ ერთად,
ამქვეყნად გვიან მოვედით და მივდივართ მალე.

20

რაც არ უნდა აძაგონ, ვამბობ: ღვინო კარგია!
და ვინც ამას უარყოფს, მას ჭკვიანი არ ჰქვია.
ზოგჯერ რასაც კრძალავენ, სწორედ იგი გვჭირდება
და რასაც არ კრძალავენ, ის არაფრად გვარგია.

21

არც სინაგოგა, არც მიზგითი, არც ეკლესია,
 არ მწამს არც ერთი, გმობა მათი ჩემი წესია!
 მე არც სამოთხის იმედებით ვყოფილვარ ქვეყნად,
 არც ჯოჯოხეთის მოლოდინით დამიკვნესია.

22

კაცის წამება მის შეძლებას აღმატებულა,
 ღმერთმა თავიდან ის სიკვდილით ავალდებულა.
 ნეტავი იმას, ვისაც ქვეყნად არ უცხოვრია, —
 ნეტავი იმას, ვინც სულაც არ დაბადებულა!

23

ცისკრის ნიაჲმა დაუხია სიბნელეს კალთა,
 აბა, წამოდექ და ღვინო სვი შევთვალა ქალთან!
 დალიე, ძმაო, ბევრჯერ მოვა ქვეყნად ცისკარი,
 მაგრამ ჩვენ თვითონ არ გვექნება სინათლე
 თვალთა!

24

ომარ ხაიამ, ბედს არა აქვს კლემა და რიდი,
 დათრგუნვა შენი მისთვის საქმე არაა დიდი.
 სვი ბროლის ჭიქით მანამ, სანამ ბროლს
 სიცოცხლისას
 სიკვდილის ხელით არ დაგიმსხვრევს განგება
 ფლიდი!

გულს ნურასდროს მიაკარებ ვარამსა და სევდას,
ღვინო სვი და სევდა მაშინ რაღას გაგიბედავს.
✓ ვაზის ასულს მოუჯეჟი, ინეტარე მასთან,
აკრძალული ასული სჯობს ნებადართულ დედას.

ამ ამბუტებულ წუთისოფელში

ამ ამბუტებულ
 წუთისოფელში
 თავს ვით ვუშველო, არ ვიცი თვითონ,
 არც მასხენ ფრთენი,
 ავფრინდე ზეცად,
 აღარც მაქვს ღონე, ეს ტვირთი ვზიდო.
 არ ვუწყვი; თავი
 სად მივიდრიკო,
 სად დავდგე: მიჯნის მიღმა თუ მოღმა,
 ვერც იმ სოფლისკენ
 გავიგენი გზა,
 ველარც ამ სოფლად ვიქარვებ ბოღმას.
 ვიცი, წარვწყმდები,
 მივუხვდი გვიან
 და თავის დახსნას აწი ვაპირებ:
 განაპირებამ
 მიშველოს იქნებ,
 თუ კიდევ სადმე გავინაპირე!
 იქ მიჯობს, ნიჭთან

გავიხალვათო
და გულისყური მღევარს ვუღუნო,
ლექსებმა ჩემმა
ქვეყანა შეძრან,
მე კი შინ ვიჯდე და ვირუღუნო.

მაცთჳრი

საკუთარ თავს ვჩხრეკ,
დამიდგა ჟამი,
თავად ვიცოდე, თუ რა ხვითო ვარ.
გუნებით რა ვარ,
გავიგო, ანდა
ბუნებამ გვამში რა დამიტოვა.
ვიცი, შეცნობა
ვისაც სურს საგნის,
უნდა შეხედოს ამ საგანს თვითონ,
მაგრამ შე როგორ
უნდა შევიძლო,
შენ, თავო ჩემო, შორიდან გჭკრიტო!
შიგნითა არსი
ქაცვით მაქვს სავსე,
ხოლო გარედან შროშნად ვყვავივარ;
რომ შემომხედავ,
თეთრ ქორად ვჩანვარ,
მაგრამ თუ გამჩხრეკ, შავი ყვავი ვარ.
ჩვენებით ბადაგს
გაჩვენებ, მაგრამ
სმევით შხამს. გასმევ და გესლით გგესლავ:

საქმით გიმუხთლებ
და გიორგულებ,
სიტყვით კი ურცხვად გფიცავ და გესავ.
ნუ მოხვალ ჩემთან,
წყურვილით ტანჯულს
წყლად არ გეჩვენო უდაბნოს წირი!
მე მაცთური ვარ
და მადახური,
შენ ღვთისნიერი გგონივარ მწირი.
მე ღრუბელი ვარ,
შენ ხვატი გახრჩობს
და სასოებით მე მაპყრობ მზერას,
მე კი წვიმაზე
არც მიფიქრია
და მიკვირს, ჩემი რომ კიდევ გჯერა!
მყვინთავემა ზღვიდან
ამომიტანა,
ეგონა, ფლობდა სანუკვარ საღაფს.
მაგრამ ოსტატმა
როცა გამსინჯა,
ხელთ შევრჩი მყვინთავს ნიჟარა სადა.
ამფსონნი კაცთა
თვალთა სინათლეს
მიხმობენ, მაგრამ ხომ ვიცი თავად,
თვალთა სინათლედ
სხვებს ვით ვექმნები,
როდესაც თვითონ ბეცი და ბრმა ვარ!
ვიყავი ხარბი,
ვიყავ უძღლები,
ვნებათა ჩემთა არ ჰქონდა კიდე,

გულის ყანაში
ლენცოფა ვთესე
და დღეს რად გიკვიროთ, ლენცოფას ვმკიდდე!

ჩემისთანა ბანიძვერა

თაღლითს მრავალს ნახავ, მაგრამ
ჩემისთანას — მაინც ვერა,
ქალის საშოს არ უშვია
ჯერ ძე ჩემებრ გაიძვერა.
სიაგვაცე მიწილადა,
ვინც სიკეთე არ ახარა,
ღორზე უფრო ბილწი ვარ და
ძაღლზე უფრო სალაზნა.

შვება ტკივილში

ტკივილს და სნებას,
ასე რომ მტანჯავს
და სულის მოთქმის არ მაძლევს ნებას,
სალბუნი შველის,
მაგრამ სალბუნში
არ გავცვლი მე ჩემს ტკივილს და სნებას.
დარდი და ვნება
როგორ მწვდა ყელში,
სახმილში გული, ო, როგორ დნება!
მაგრამ მე შვებას
ტკივილში ვეძებ,
ხოლო სალბუნში ვპოულობ ვნებას.
ჰე, ნებიერო,
იღბალმა შენმა
რომ გაზულუქა და თაფლით გკვება,
მე რას მედრები,
შენ ანდა ჩემთან
რას გაძლევს დავა და სიტყვისგება!
ამ ჭრელ ბაზარში .

მე სხვა მაფიქრებს,
გონება შენი სხვა ფიქრით შვრება:
მე დარდს არ ვყიდი,
რაც უნდა მომცენ,
ხოლო შენ ხელით არ უშვებ შვებას.
გითხრა, თუ რატომ
არ ვეყმე სულთანს,
რატომ არ ვუძღვენ მას ლექსად ქება? —
ერთს წუთს ნებაზე
ნავარდი მიჯობს
ათას წელიწადს სხვის კარზე გდებას!

მუსულმანებო!

როგორც კი შაჰმა
აფხაზთა¹ ქვეყნით
შირვანს ინება ჩამობრუნება,
ეკლესიაში
წაგვასხა ლოცვად,
შეგვაცვლევინა ზნე და ბუნება.
მუსულმანებო,
მექის მოლოცვის
დრო დგას (ყვირილი გამემტყუნება?);
ჩვენ კი საყდარში
წირვაზე ვდგავართ,
ამაზე მეტი თქმულა ცთუნება!

¹ იგულისხმება შირვანის შაჰი ახსეთან პირველი, დავით აღმაშენებლის შვილიშვილი (მისი ქალიშვილის, თამარის ეა-ეი). აფხაზი, აფხაზეთი — სრულიად საქართველოს ეწოდებოდა მაშინდელ აღმოსავლეთში.

„მოი, მოი“

გულქვავ, თუმცა ქრისტეს ესავ
და გიჟირავს მისი რჯული,
სული წმინდა არ ხარ, თორემ *
დაგწყდებოდა ჩემზე გული.
შენმა ტრფობამ დღისით მქენჯნა,
დამიკარგა ღამით რული.
„მოი, მოი“¹ და მიხსენი
კაცი შენგან დატანჯული!

ეს ჩემი გული

ეს ჩემი გული
რა გულუბრყვილო
და მიამიტი ყოფილა, ღმერთო, —
კი არ სცოდნია საწყაღს,
რომ ხალხი
უმადური და უნდოა ერთობ!
სასომიხდილი
დღესაც მხსნელს ფუჭად
დაეძებს ისე, ვით ხალხში ერთ დროს
გადამთიელი ჩინელი
ვინმეს ნაცნობს ეძებდა
და. ჭრაქი ენთო.

¹ „მოი, მოი“ (მოდი, მოდი) ხაყანის ქართულად უწერია სპარსულ ლექსში.

შეგება არ სუფევს ვნების ბარეში

ხაყანი, კარგად

დაიმახსოვრე:

კაეშანია სიცოცხლის ძირი, —

შეგება არ სუფევს

ვნების გარეშე,

ლხინის თვინიერ არ ჰგეის ჭირი!

თუ ტანში სულის

ჩადგმა ტანჯვაა

და თუ ტკბილ სულთან

შეყრის დროს ვტირით,

რა უნდა იყოს

ის ტანჯვა, როცა

სულ ამოგეხდინ ამ ტკბილ სულს პირით!

კაცი არ ვიყო, თუ...

მე არ ვარ ჩრდილში

მოსული ხილი,

არც ძაღლთან დაბმას არ ვიმსახურებ.

მე ცხრათვალა მზის

ვარ წყაროსთვალა

და ამ ქვეყანას მაღლით დავყურებ!

კაცი არ ვიყო,

ყველა ამ ცვედანს,

ვინც ჩემთან მტრობის ბაზარს ახურებს,

თუ არ დავასხი

თავზე ლაფი და

ქალის ლეჩაქი თუ არ ვახურე!

და ქართულად ვლაპარაკობ

ტრფობით შენი თეთრი სახის
და კავების, მას რომ ამკობს,
აფხაზეთში დავესახლე
და ქართულად ვლაპარაკობ.
იმდენჯერ და ისეთი ხმით
გიხმობ: „მოი, მოი“¹ აქო,
ენა თმისებრ დამიწვრილდა,
და თმა ენად მექცა, კარგო.

ციხის ელემბია

ქრისტიანების ნაწერივით
უკუღმართ ზეცას
ვინმე თუ ჯაჭვით შეუბოჭავს,
მათ შორის მეც ვარ.
ამ მონასტერში ნუ დაეძებთ
ფუჭად მესიას,
აქ ოდითგანვე ანტიქრისტეს
ხელში კვნესიან.
ჰიჯრის მებუთე საუკუნევე,
ჩემი ბადალი
სხვა ვინ გყოლია? ანდა არ ვარ
იქნებ მართალი?
და მე, ასეთი ოქროპირი,

¹ „მოი, მოი“ (მოდი, მოდი) აქაც ქართულად უწერია ხაყანის სპარსულ ლექსში.

სახმილით ვნების
ქრისტიანების სანთელივით
ვიწვი და ვდნები.
ბზიკივით ვბზუი, გული სისხლის
მორევში ვგუდე
(გულს ვამბობ, გულად თუკი ითქმის
კრაზანის ბუდე!).
არ განმიკითხეს მეგობრებმა
და დავშთი. ცალად
და მოვტყდი ისე, აღარ შემწევს
ჩივილის ძალაც.
ფუი ეშმაკს და ფუი ეშმაკს
და ფუი ეშმაკს!
უფალო, გესავ, შემიწყალე,
უფალო, გესავ!
არც აბასიანთ გვარის მინდა
მივილო ძღვენი,
არც მსურს მაძღვედნენ მოწყალებას
სელჯუყის ძენი.
თუ მუსლიმებმა არ მომაგეს
ნიჭად რაიმე,
სულ მიგიტოვებ მაჰმადის რჯულს
(რა ვთქვი, ვაიმე!)
და თუ ისლამზე დიდხანს მტკიცედ
ვიდექ და ვდგავარ,
ერთ მშვენიერ დღეს ფეხს დავკრავ და
აფხაზეთს გავალ.
ლიად დამხვდება ქართველების
კარები, მჯერა,
იქით რუმშიაც მიმელიან,

რუმშიაც ჯერ არს!
ზურგს შევუბრუნებ თქვენს ქაბას,
შევიცვლი ყიბლას,
იერუსალიმს გამგზავრება
მე უფრო მხიბლავს.
იქ ქრისტეს ზარებს სასოებით
ვემთხვევი კიდევ,
ზონარს შევიბამ, ქრისტიანის
ჯვარს დავიკიდებ.
ნაჭარმაგევში და მუხრანში
მინდა გავიდე,
ბაგრატიონთა სასახლეში
ბინას დავიდებ.
თუ სხვას ვერაფერს ვერ გავხდები,
ვერა და ვერა,
ჩოხას ჩავიცვამ და მღვიმეში
შევდგები ბერად.
და ქართველებმაც გამაწბილეს,
გამიწყრა ღმერთი,
მაშ რუმს უნდა გარდვიხვეწო,
რა გზა მაქვს მეტი!

თბილისში დაბრუნება

მას აქეთ, რაც კი
მეუფემ ცისამ
წყალობის თვისის გამილო კარი,
გადმომაჩრდილა

სიკეთის ჩერო,
გამომაცოცხლა დიდი ხნის მკვდარი.
დიდება უფალს, —
ის მექმნა შემწე,
და გამითენა ნაავდრალს დარი;
დიდება უფალს, —
დამიხსნა ბეწვზე
უფსკრულის პირად როყოოდ მდგარი!
აწი რა მიშავს,
აქ მომიყვანეს,
არ მზარავს ძველი ზაფრა და ზარი.
დამიგდეთ ყური,
ერთ იგავს გეტყვით,
შიგ არის აზრი უზარმაზარი:
მავანმა კაცმა
საღლაც ზღვის პირას,
მალრიბის ქვეყნებს სად უღევთ ზღვარი,
თმა დაივარცხნა
და ერთი ბეწვი
ძირს დაუვარდა. დღე იყო წყნარი.
აღვა იქიდან
და წამოვიდა,
მაშრიყისაკენ იცვალა მხარი.
მოვარდა ქარი
და იმ მიდამოს
ერთხანს რეცხავდა წვიმა და ღვარი.
იმ კაცმა შემდგომ
ოცდაათი წლის

ისევ იხილა ის მთა და ბარი¹,
 თავისი ბეწვიც
 დაუხვდა იქვე -
 და გაეცინა ამაზე მწარედ.
 ხაყანის ტანი
 და ფიქრი მისი
 აფხაზთ მხარეზე ეგოდენ მყარი
 იმ კაცის იგავს
 მაგონებს რაღაც,
 ცხოვრება მერგო იმ ბეწვის გვარი.
 მადრიბის ზღვარი
 აფხაზეთია,
 მეფის სასახლე ზღვა იგი არი,
 განაწამები
 სხეული ჩემი
 იმ თმას ჰგავს წვრილი, ვითარცა ღარი.
 მე აქ მოვითქვი
 გვემულმა სული,
 აქ ბუუტავს ჩემი იმედის კვარი.
 ეს საოცრება
 მტერს თუ აცინებს,
 იცინოს, გულზე დაესვას ნარი!
 ნარი რხეული
 მიჭირავს ხელში
 და მოთქვამს ჩემი ქებული ქნარი.
 ვარდის პირივით

¹ პოეტი „ციხის ელეგიაშიც“ ამბობს ნართაულით: ოც-
 დაათი წლის შემდეგ ისევ მინდა შევაქციო ზურგი ისლამ-
 სო. ხომ არაა აქ მინიშნება იმაზე, რომ ხაყანი ოცდაათი
 წლის წინათაც საქართველოში ცხოვრობდა?

მიცინის პირი,
ერთ დროს რომ მქონდა ნაღველით მჭკნარი.
ბაგეთა ჩემთა
კარნი განუხვეენ
და მარგალიტნი ვადინე ღარით.
აწ თუნდაც რეის
აჩუქო მხარე
სამეფო კარით, ღარით და ჯარით,
ვერ გაიხარებს,
ნიშატო გულის,
გული, რომელსაც შენ ხელი ჰკარი.
ქვეყანა ესე
გავცვალო სხვაში
არ დაიჯგრო სიცრუე მტკნარი,
მე სამარყანდად
მექცა თბილისი
და ჯეიჰუნად¹ მეჩვენა მტკვარი.

¹ ამუ-ღარია.

შეხედე ბეჩავ ფარვანას

ნუ იმსახურებ ნურასდროს
 მეფის ჯარსა და დივანში,¹
 გული მეფისკენ ნუ გიწევს,
 ცეცხლი ნუ გიძევს თივაში!
 თბილია მეფის სასახლე,
 მნათობნი მისნი ნათობენ,
 მაინც გახსოვდეს, მეფის კარს
 არ გაეკარღ სათოფედ!
 შეხედე ბეჩავ ფარვანას,
 ეს მცნება კი ვერ დაიცვა,
 კელაპტარს გაეთამაშა
 და ცეცხლის ალში დაიწვა.
 მწდევ, ხედავ? სუნთქვა გაჭირდა,
 დარღმა მომსპო და დამადნო,
 ღმერთი არა გწამს? დამისხი
 მიქენი საქმე სამადლო!
 რა იცი, იქნებ დამიცხრეს

1 სამეფო კანცელარია.

მაგ თეთრი ღვინის ბადაგით
გული დარდსა და ვარამში
ულვთოდ ნაწვი და ნადაგი

გზაზე ჯიქი ჩამისაფრდა

მე გავლოთდი და ღვინის სმა
უკვე წესად დამეწესა,
კათხა ღვინო მომაწოდოს,
დამიძახეთ ღვინის მწდესა!
ღვინო მასვას, დავიოკო
შმაგი ვნება და წყურვილი,
ღვინო მასვას, ვით ეს ცრემლი,
კამკამა და დაწურვილი.
ეგებ ღვინომ უფრო მძლავრად
ააუღეროს ჩემი ჩანგი,
გული დარდით გათანგული
დავიამო ეგებ ჰანგით!
გზაზე ჯიქი ჩამისაფრდა,
მიდარაჯებს რისხვით მთვრალი.
იქნებ კვალი ავუქციო,
ავუხვიო იქნებ თვალი!
დრო იყო და მეც ვხარობდი,
განა ლხინი გავიყავი,
დრო დადგა და შევიცვალე,
ეჰ, რა ვარ და რა ვიყავი!
ეჰ, რა ვარ და ხვალ, ვინ იცის,
იქნებ ჯანიც გამეცლება,
დიდხანს ველარ ვიბოგინებ,

დიდხანს აღარ გამეძლება.
მწღევ, დამისხი, ააჩქეფე
ლალისფერი ღვინის ლაღო, —
ლექსის ჯაღო მაინც შემრჩეს,
ვიმღერო და ვილაღადო!

წარსულის დავიწყებისა

რად გაშფოთებს მომავალი
ვიშითა და ფუჭი შიშით,
ჯერ-და იცი, რა მოგივა,
რას მოელი ასე იჩქით!
მომისმინე, რასაც გეტყვი,
ერთი სიბრძნე მაგონდება:
წარსულს ველარ დაგიბრუნებს
მასზე ოხვრა და გოდება.
თუნდ ქააბას მოუარე
ლოცვითა და შეიდჯერ ცოცვით,
თუნდ იცოცხლე ქვეყანაზე
წელიწადი შეიდჯერ ოცი,
ვერ გიშველის, მაინც ვერა,
რომ გაგივა ყოფის ვადა,
უნდა მოკვდე და დატოვო
ის, რაც გყავდა და გებადა!
თუ მიწაში წოლა გველის
და თუ შეგვჭამს თანაც ჭია,
სულ ერთია, ტანად ბრვე ვართ,
თუ ვიქნებით ტანად ჭია!

მხოლოდ მამულში

კარგია მოგზაურობა,
მით უფრო უცხო მხარეში,
შორეულ გზებზე ყიალი,
შორეულ ზღვებზე თარეში.
მოივლი მრავალ ქვეყანას,
ათასგვარ ამბავს გაიგებ,
სად არ გაათევ ღამეებს
და ნაბადს სად არ დაიგებ!
გაიგებ, სად რა აცვიათ,
ვის რა ადათი ჰქონია,
მრავლის მნახველი იქნები
და ეს კარგია, მგონია,
მაგრამ თუ ჩაუკვირდები,
სიმართლე გამოვლინდება?
მამულში, მხოლოდ მამულში
ეწევი ნამდვილ დიდებას!

მეზურნეთა ბამო

ადუღდი, გულო, ადუღდი,
გულის დუღილის ჟამია.
რამ დაგადუმა მგოსანი,
რა დროს ჩურჩნა და ჩქამია! -
ღლეს მე ვფლობ ლექსის მოედანს,
მე გამაქვს ლელო სიტყვითა,
სხვამ ჩემისთანა დიდება
ქვეყნად რომელმა იტვირთა?

მიჭრიდა ჭკუა და იჯრაც
ვიშოვნე, თუმცა მიჭირდა,
მუქთად ვინ მომცა ქონება, —
სულ შეძენილი ნიჭით მაქვს.
ვარ ჯადოქარი სიტყვის და
დიდების დროშაც მიჭირავს,
ცოდო ვარ, ჭორის ჭუჭყებით
გამთხვაროს ვინმე ჭიჭყინამ!
ხმალივით ბასრი ენა მაქვს
და სიტყვა ჩემი მამდიდრებს,
ისეთ სასწაულს ჩავიდენ,
თვითონ მესიას მადრიდეთ.
სიტყვები გულის ქურაში
ისე მაქვს განაცხელები,
ვითა მღვივანმა დადარმა
დაგიწვას მანაც ხელები.
ლექსებში ფშანი შევეუშვი
ჩემი სიცოცხლის წყაროდან,
ვმღეროდი, როგორც შემეძლო,
ვითარცა ნიჭი მწყალობდა.
მაგრამ სუყველა ამქვეყნად
როდია ჩემი ყაბული,
მე ვგრძნობ, ზურგს უკან მქირდავენ,
ჭორაობაა გაბმული.
ლაზელის წერას რომ ვიწყებ,
რომ ვმღერი ტკბილ-ტკბილ ყაზალებს,
წამბაძავს, ჭკუას აწვალებს,
თითქოს და ვინმე აძალებს.
და რომ ყასიდა დავწერო,
განგებ, თუ გნებავთ ყასიდად,

ისიც ყასიდას მოჩხლართავს
 და მერე როგორ ყასიდას!
 იგავ-არაკებს როცა წერს,
 მოჰყვება რაღაც არაკებს
 და თუ მის დომხალს არ აქებ,
 შენზე ძვირს ილაპარაკებს.
 ქურდია, ჯერ მე გამქურდავს,
 მერე კი ჩემგან წავა და
 თავად დამიწყებს გაქირდვას,
 თუმც საქირდავი თავად აქვს.
 რას იზამ, ქურდთა წესია,
 როდესაც ქურდებს მისდევენ,
 ქურდიო! — ქურდნი ჰყვირიან,
 მერე ქურდობენ ისევე.
 მაგრამ რა გაემტყუნება
 საცოდავ მაწანწალასაც!
 მოდი, საბრალოვ, წაიღე,
 არ ვიხმარ შენზე ძალასა.
 ამათი საცოდობით,
 რა ვქნა, მეც გული დამეწვა,
 არ ვყოფილიყავ მდიდარი,
 არ მომეპარა, რა მექნა!
 მაგრამ მე განძით სავსე ვარ,
 დაძეძგილი მაქვს გონება,
 რაში მჭირდება ქურდობა,
 რად მინდა სხვისი ქონება!
 განძის მთა მიდგას, გამიდის
 თვალ-მარგალიტის რუები,
 ვირთხებს რას შევუშინდები,
 ქურდებს რას შევეპუები!

განა მართლა ლომი ვიყავ

ბედო, ბედო, გირჩევ ჩემზე
ნუ გექნება გული ცხარი.
შენ ყასაბი არ ბრძანდები
და არც მე ვარ შენი ცხვარო.
გულში ცეცხლი ნუ შემინთე
და ნუ დამწვავ, ბედო, ავად,
ისიც კმარა, სანთელივით
რომ ვიწვები თავისთავად.
მე შუშა ვარ და თუ ახლა
შენგან ქვები მომეჯახა,
ხომ მომეჭრა ხალხში თავი,
და საქვეყნოდ მომეჯაყა!
თითბერი ვარ, მაგრამ ოქროს
ზარნიში მაქვს გარეთ ყალბად,
გახრწნილი ვარ, მაგრამ მუშკი
ნაპკური მაქვს, იცი, ალბათ.
ანგარებით სნეული ვარ,
მასულდგმულებს ავი ვნება,
ერთი ვინმე კუდაბზიკა,
ერთი ვინმე თავისნება.
გარეგნულად ლომს მძვინვარეს
დამამგვანა თუმცა ზეცამ,
განა მართლა ლომი ვიყავ,
მხოლოდ ლომის ტყავი მეცვა.
მტერს რომ მედგრად შევუტიო,
ხომ არა ვარ მართლაც ლომი,
ისიც კმარა, თავის თავთან
რაც მიხდება ცხარე ომი.

მქონდა შეება და სიამე,
 დღეს რომ ასე გულით მინდა,
 და ხელიდან სიჭაბუკე
 მერცხალივით გამიფრინდა:
 ოცდაათ წელს რომ გადახვალ,
 რაც არ უნდა თვალად ჩანდე,
 ყრმათა ცოდვებს ნუ ჩაიდენ,
 ნუ გიჭირავს თავი მჩატედ.
 ორმოც წლამდე იშვებს კაცი,
 იშოვება კიდევ შეება,
 ამის შემდეგ კი, მშვიდობით,
 ფრთები მშვიდად დაგეშვება.
 ორმოცდაათს თუ გააღწევ,
 აი, ჭირი მაშინ თვალე,
 მუხლები რომ გიღალატებს
 და დაუწყებ ჩივილს თვალებს!
 სამოც წლისას რაღა გითხრა,
 ხოლო ათით თუ ხარ მეტი,
 შენი ბედი, დავრდომილმა
 თუ იხმარე კარგად კეტი.
 ოთხმოცსა და ოთხმოცდაათს
 თუ მიაღწევ, კედელს ჩხირი!
 დაჯექი და გამოსცადე,
 თუკი დაგრჩა კიდევ ჭირი.
 ხოლო ასს თუ მიატანე,
 შეგისრულდა წელი ასად,
 მაშინ გიჯობს, სიკვდილს უხმო
 და სიცოცხლე მისცე ფასად.
 გინდა ერთი დღე იცოცხლე,
 გინდა ას წელს გაუძელი,

გული მაინც ამ სოფლიდან
არ გაგყვება დაუწველი!
რადგან მაინც უნდა მოკვდე,
მინდა მოგცე რჩევა ერთი:
მხიარული იყავ მუდამ
და გახსოვდეს მუდამ ღმერთი!
ჩვენ ანთებულ სანთელს ვგავართ,
ლხინში დარდი გვეცილება,
თვალებიდან ცრემლებს ვაფრქვევთ,
როცა პირით გვეცინება.

ჰოტიზის არაკი

ერთხელ მეფე ანუშირვანი¹
ნადირობას შეჰყვა ველად,
ამალა თუ მარეკები
მოიტოვა უკან ყველა.
თავისიანთ ვერ მიაგნო,
ცხენიც ფუჭად აჯირითა,
მარტოდმარტო დარჩა მეფე
ერთადერთი ვაზირითა.
ალაღბედზე მიდიოდნენ,
მხარი ჰქონდათ აქცეული.
გზად სოფელი გაიარეს
მტრის გულივით დაქცეული.
დაინახეს, შორიახლო

¹ ირანის მეფე ხოსრო ანუშირვანი (531—578), მართლ-მსაჯულად წოდებული. ქველი და სამართლიანი ხელმწიფის ნიმუში აღმოსავლური ლეგენდების მიხედვით.

ორი ჭოტი იჯდა ტოტზე.
 ჭოტთან მჭიდროდ მიჭუჭკულზე
 მეფემ ვაზირს ჰკითხა ჭოტზე:
 „რას ამბობენ ეს ჭოტები,
 რაზე ბჭობენ მათი ენით,
 მღერიან თუ საუბრობენ?
 შენ თუ გესმის, ამიხსენი!“
 მას ვაზირმა უპასუხა:
 „მეფევ, ძლიერ გინდა, გიგავს,
 ჭოტთა ენას რომ გაუგო
 და მიუხვდე ფრინველთ იგავს.
 სასტვენად და სასიმღეროდ
 არ სცალიათ, მეფევ, ამათ,
 საქორწინო საქმეს სწყვეტენ
 ქალისა და ვაჟის მამა,
 აქეთ რომ ზის, მას ქალიშვილს
 ატანს იქით რომ ზის, იგი.
 მაგრამ ითხოვს გამოსასყიდს,
 როგორც ამას ითხოვს რიგი.
 ეს ამ ვერან სოფელს აძლევს,
 ის ვერ ატანს და მით ავობს,
 უარზეა, ეუბნება:
 „სხვებიც უნდა დამითავო!“
 ეს ამშვიდებს: „ნასოფლარი
 რამდენი გვაქვს, აბა ნახე!
 რაც დრო გადის, მეფე ჩვენი
 სოფლებს უფრო აპარტახებს.
 ღმერთმა მეფე გვიღლეგრძელოს
 და თუ გინდა ასსო ბარე
 მალე შენთვის მაშოვნინებს
 ამისთანა ნასოფლარებს.“

ბანა არ იცი?

მე ქვა ვიყავი,
მოკვდი ქვა და მცენარედ მოველ,
მოკვდი მცენარედ
და ბუნაგი ცხოველში ვპოვე.
მოკვდი ცხოველიც
და ვიქეცი ადამის ტომად.
მოკვდები აქაც,
მაგრამ განა მაძრწუნებს კვდომა!
გარდავიცვლები
ახალ დღეთა იმედით მთენი,
რომ ანგელოზის
გამომესხას სუბუქი ფრთენი.
და ერთ დღეს, როცა
ანგელოზის დადგება რიგიც,
არავინ უწყის,
იქ რა მელის, რა არის იქით!..
არარაობა დამანახვებს
უსახო სახეს
და მიგალობებს:

„ნიეთი თვისად მოიქცეს სახედ“.
სიკვდილი ხარობს,
შენ კი მასზე ტყუილად ცხარობ,
განა არ იცი,
ჯურღმულში ჩქეფს სიცოცხლის წყარო!
წყალმანკიანო,
წყალს რომ სვამ და ვერ იკლავ წყურვილს,
სურვილი შენი
შეუხამე ლოტოსის სურვილს, —
ლოტოსის მსგავსად
შუა წყალში გაიდგი ფესვი
და სვი ეს წყალი,
რამდენიც გსურს, იმდენი შესვი,
მაგრამ გახსოვდეს
ამ ცხოვრების სასტიკი მცნება:
წამალიც არის
წყალმანკისთვის წყალი და სნებაც!
დაგვიწყებია სულის სატრფო,
შენს ტკბილ სულს ჰყვარობ,
იძახი კია: შემომხედეთ,
მიჯნური ვარო!
დოქში ჩაგისხამს
შენთვის ჩუმად წყალი წყაროსი
და გიხარია,
და გგონია, გიდგას ტაროსი.
გადააქციე ჩქარა წყალი,
ნებაზე უშვი,
იღინოს თავის კალაპოტში,
ჩაუშვი რუში!

მე ვარ მძერწავი

მე ვარ მძერწავი და ტანად ლერწამს
რომ ჰგავს, იმდაგვარ
ქვის კერპებს ვძერწავ,
მაგრამ რა ერთწამს შენ შეგადგამ თვალს,
არ მომწონს იგი
და იქვე ვლეწავ;
მე ვარ მხატვარი და სანამ სურათს
სულს არ ჩავუდგამ,
მანამდის ვხვეწავ,
მაგრამ რა ერთწამს შევხედავ შენს ხატს,
მე ვწვავ ჩემს ნახატს,
მე ვთხზავ და მე ვწვავ...

სხვა მძახის

განვედი, ძილო, და გულისსწორთ
ჩემთ უში ხელი,
თორემ სულ მარტოდმარტო დავრჩი
აშიყი ძველი.
ასე ქვაბივით რომ დამკიდე
ნაჭაზე იჭვის,
ქვეშ კიდევ ცეცხლი რომ შემინთე
ასეთი მწველი,
ეს მაინც მითხარ, ამ ჩემს სულში
რას წალავ ასეთს,
რა იხარშება ასე ნელი
და ასე ძნელი?

რა გახდა მართლა, ერთხელ კეფაც
რომ მოვიფხანო,
ისე დამიბლვერ, კაცის ვიყო
თითქოსდა მკვლელი.
შენ კვნესა ჩემი არც კი გესმის,
შენ არც მომხედავ,
თუმც სახვეწნელად გამოწვდილი
შენსკენ მაქვს ყელი.
ამაღე ხელი, სიცოცხლეო,
ამაღე ხელი,
ამაოდ მეღი, შინ მშვიდობით
თუ მართლა მეღი.
მე სხვა გზა მიღევს,
სხვა მეძახის,
სხვა მელოდება, —
ვიშ, რა წარმტაცად გადაშლილა
არყოფნის ველი!

ეს შენ ხარ...

ჩვენ აბა რა ვართ, —
ჩვენ ვართ ერთი საკრავი ჩანგი,
ეს შენ ხარ მხოლოდ მესაკრავე,
შენია ჰანგი;
ჩვენ აბა რა ვართ, —
ჩვენ ვართ ერთი ლიტონი სტვირი,
ეს შენ ქვითინებ ჩვენს სხეულში
და ჩვენში ტირი;
ჩვენ აბა რა ვართ, —

მთა ვართ მხოლოდ,
რა უნდა გვექოს,
ეს შენ ხმიანობ და ჩვენც შენი
ავციდის ექო;
ლომი ვართ, მაგრამ
დროშის ფრთებზე ვმძლავრობთ
და ვმარდობთ,
გვიბერავს ქარი
და ჩვენც ვშფოთავთ,
და ეს ვართ მარტო...
ჩვენ რატომ გვიმწერ,
როცა შენთან ესოდენ ვსხვაობთ,
შენს თავს შეხედე,
სიუხვის და სიკეთის ზღვაო!

წადი, ჩემო მეგობარო

წადი, ჩემო მეგობარო,
შენს ბალიშზე დადევ თავი.
ვერ მიშველი და ამაოდ
ნუ დამკვები მდადესავით!
თავს ტყუილად ნუ იტანჯავ,
კმარა, რაც სვე დამდევს ავი.
ჩემი ცრემლით მორწყულ ველზე
ყანასაც კი დათესავენ.
ლამით ვგოდებ, დღისით მოთქმის
ზარს ვარისხებ მნათესავით.
ჩემებრ ჯერე არ ტანჯულა
ქვეყნად კაცის ნათესავი.

ვინ ვარ?

დღე ამას ვდარდობ შუმი და სადა,
ლამით ფიქრები ამიღის ცადაც, —
რატომ არ ვიცი, ვინ ვარ და რა ვარ,
ასე რეგვენი რადა ვარ, რადა?
რაისტვის მოველ ამ ქვეყანაზე,
აქეთ ვინ მხადა ან რატომ მხადა,
საით მომიწევს აქედან წასვლა,
სამკვიდრო ჩემი სად არის, სადა?
მიკვირს და მიკვირს, რატომ დამბადა,
ამ ქვეყანაზე ვინც მე დამბადა;
და თუ დამბადა, რატომ დამფერფლა,
ამქვეყნად მოსვლა ღირდა კი ანდა?
ბარგი-ბარხანა ავიკრა უნდა,
გასამგზავრებლად რომ ვიყო მზადა,
იმქვეყნად მივალ, ამქვეყნად ყოფნის
გავიდა ყველა ყავლი და ვადა.
ნეტავი იმ დღეს, შენს შესაყრელად,
როცა ვიქნები გასული გზადა!
ნეტავი იმ დღეს, საიმნექტარო
უკვე აღმეძრა აქედან მადა!
ვინ არის ის, ვინც ამიდგა ენა,
ვინც მე მამღერა და მაღაღადა?
ვინ არის ის, ვინც მომაპყრა სმენა
კაცს გადაქცეულს მღერად და ხმადა?
გზა საით მიძევს, არავინ მითხრა,
ქვეყნად პატივი არავინ მცა და,
თავად უმწურო გონებამ ჩემმა
შეცნობა მისი ამაოდ სცადა.

დამათვრე ღვინით, დამათვრე ღვინით,
რომ გაღეშილმა ვთქვა: „მიდი, ჰკა!“ და
მარადისობის დილეგის ბჰენი
წიხლების ცემით დავლეწო მთლად.
აქ ნებით ჩემით როდი მოვსულვარ,
ან როდი დავალ ბარად და მთადა,
ვინც მომიყვანა, წაყვანად მოვა,
ვითა მთესველი — თავთავთა მკადა.
თუ არ ვსვი ღვინო, როგორ ვიმღერო?
რომ დავლევ, მყისვე ვიქცევი სხვადა.
ლექსის სათქმელი ენა მიშრება,
მასვი, ლექსები ვადინო ზღვადა!
ეჰა, შამს თაბრიზ, ოლონდ მეჩვენე,
ოლონდ გამეცი შორიდან ხმა, და,
მზად ვარ, ეს მძორი დავაგდო აქვე.
დრო დადგა, ხანჯლის მოვსინჯო ვადა?

მე ვარ უფლის თეთრი ქორი

მე ვარ უფლის თეთრი ქორი,
სხვას ვის ხედავთ ჩემსა ტოლსა!
გნოლი ჩემთან რას გახდება,
ვეცემი და გავგლეჯ გნოლსა.
სულს ვეძახი დიასახლისს,
მამასახლისს — თავს მის მყოლსა.
ფრთხილად იყოს სული, თორემ
სულაც სილაქს ვაჭმევ ცოლსა!
ჰე, ბებერო თაფლის ჩარჩო,
თაფლი მომე, თორემ მოგსრავ,

ქილას თავზე გადაგამტვრევ,
აგიყენებ ზურგზე ბოლსა!
შამს თაბრიზო, ეს რა მკადრე,
„ჩამოჭექო ჩემს წინ მოლსა!“
არ იცი, რომ მე მეფე ვარ
და ღიდების ბაკმი მმოსავს!

არავითარი ამ ჰვეყნის ნივთი

ღმერთი არა გწამთ, მითხარით, ვინ ვარ?
ჩემს გაოგნებას დაუდეთ ზღვარი!
არც მუსულმანი გახლავართ გულით,
არც ქრისტიანთა გზაზე ვარ მდგარი;
არც მალრიბელი არა ვარ, ვიცი,
არც მაშრიყელთა მზითა ვარ მთბარი,
არც ზღვის ჭიპია სამშობლო ჩემი,
არც ეს ხმელეთი, ესოდენ მყარი;
არ მომდგამს მიწა, არ მომდგამს წყალი,
არ მომდგამს ცეცხლი, არ მომდგამს ქარი,
არავითარი ამ ქვეყნის ნივთი,
არავითარი იმ ნივთთა დარი;
არც ინდოელთა მოვსულვარ მთებით,
არც გამივლია ბოლლართა ბარი,
არც ვარ ჩინელი, არც ხორასნელი,
არცა ვარ მკვიდრი ერაყის მხარის;
არც იმ ედემის იმედი მალხენს,
არც ჯოჯოხეთის არ მზარავს ზარი,
ადამი არ ვარ და ევაც არ ვარ,
არც მხიბლავს მათი სამოთხის კარი;

სამკვიდრო ჩემი არ არის არსად
და ყველგან ჩემი სამკვიდრო არის,
არავითარი ნიშანი არ მაქვს
და მარადისი წინ მიდგას დარი;
იმ გაორებას ვაქციე ზურგი,
მე რომ მაწვნია დღეები მწარი,
ერთს ვეძებ მხოლოდ, ერთს ვეძებ მხოლოდ
და ენაც მხოლოდ, ერთისთვის ვძარი;
ის არის პირველ, ის არის ბოლო,
ის არის ჩემი არსობის ფარი,
მხოლოდ ის ვცანი მე შორის სხვათა,
მხოლოდ მას აქებს დღეს ჩემი ქნარი.
ხომ საიქიო არ მწამს და არ მწამს,
სააქაოსაც რომ ხელი ვკარი!
ტრფობისგან მთვრალი მივენდე რინდებს
და მაწანწალებს ავუბი მხარი;
მე სიყვარულმა ჩამიდგა სული,
მაპკურა გულზე ციური ცვარი
და სჯობს, ტრფივით ვცოცხლობდე, ვიდრე
უსიყვარულოდ ძირს ვეგდო მკვდარი!
რა საოცარი ბარტყი ვარ, კვერცხში
დავფრინავ, თუმცა კვერცხს არ აქვს ბზარი.
ჩავფლულვართ ქვეყნად არსობის ლაფში
მე, ჩემი მოდგმა და ჩემი გვარი;
გესმის, შამს თაბრიზ, დავთვერი ძლიერ,
ისე ვსვი, როგორც გინახავს ხარი,
ახლა წანწალი დავიწყო უნდა
და იქნებ სადმე შევჩერდე წყნარი.

ტრფობის ღვინო ვინც იგემა

შეიცვალა ერთხელ დარი
და მიუხტა ტირიფს ქარი.
გაკვირვებით შეეკითხა:
— რად გადაგდის პირზე ძმარი?
მე მეგონა, მშვიდად იყავ
და მყუდროში იდექ წყნარი,
შენ კი ტოკავ და თავს იკლავ,
დაგცემოდეს თითქოს ზარი.
— ქარო, განა შენ არ იცი,
რომ გაგიღე გულის კარი?!
მე იქ აბა რას დავდგები,
შენი ძალი სადაც არი!
განა შენ არ ამატოკე,
განა მხარი შენ არ მქარი,
განა შენ არ გადამძალე, —
ადგილიდან შენ არ მძარი!
თავბრუ შენ არ დამახვიე,
შენ არ მასვი ღვინო მწარი,
გულში ძარღვი ჩამიწყვიტე,
გამიჩინე სულში ბზარი!
ტრფობის ღვინო ვინც იგემა,
ვინ გინახავს ფეხზე მდგარი?!
დალოცვილო, მეც ღვინო ვსვი,
განა წყაროს წყალი მტკნარი!
ამ იგავის არ იყოს, მეც
მეტყვის გულის მეგობარი:
ეს რას ჰგავსო, რა მოგდისო,
რატომ გდისო ცრემლი ცხარი?

— მეგობარო, როგორ გითხრა
 თუ ვით მეძრა მთა და ბარი,
 შენი ქარი ვით მატოკებს,
 ვით მაბრუნებს შენი ღარი.
 ბრძენმა მკითხა: — რაც არ ჰგეიქ,
 ის თუ ზეობს, ეს მითხარი?
 მე მას ჯიქურ ვუპასუხე,
 განა გულში წილი ვყარი:
 — სანამ შენს თავს ეფარები,
 არსობის ბჭე არ გაქვს მყარი,
 უარყავი თავი შენი
 და არსობა დაიპყარი!
 სატრფოს ტუჩს რომ ეტანები
 და იაღონს კოცნი მყვარი,
 შენ ვინ ხარ და ის ვინ არი?
 ხართ ერთურთის თანაბარი?
 ჩვენ სალამურს მისთვის ვკოცნით,
 ის კი უკრავს, როგორც ქნარი,
 შიდა არსი რომ არ უძევს,
 გარსი კი აქვს გამომხმარი.
 შენ თუ სატრფოს კოცნა გინდა,
 ხარბი ნუ ხარ, უმაძლარი,
 შეიძულე ეს საწუთრო
 ბინძური და საზიზღლარი.
 ერთი ტურფა ბალი ვნახე
 სულ წალკოტი, სულ ვარდნარი,
 არც ამ სოფელს ემიჯვნოდა,
 არც იმ სოფლად ჰქონდა ზღვარი.
 — ბალო, ბალო, — მე ვუთხარი, —
 მთლად ედემის რომ ხარ ღარი,

რა ბალი ხარ ამისთანა? —
გამაცანი შენი გვარი.
მიპასუხა: — ის ბალი ვარ,
სულ რომ ნამავს ნაზად ცვარი,
ვერც ზაფხულის ხვატი მახმობს
და ვერც მაზრობს ზამთრის ღვარი.
ბრიყვმა თვალით ვერ მიხილოს,
ვარდის ნაცვლად შერჩეს ნარი.
და ნეტარ არს კაცი იგი,
ვინც ჩემს გზაზე არის მდგარი!
მიტომ გეტყვი, მეგობარო,
ყური კარგად მომაპყარი:
თუ მზის თვალმა არ შეხედა,
ვერ იხარებს შენი ზვარი.
გეზი მზისკენ დაიჭირე,
აუქციე წყვდიადს მხარი!

საზრიანი სულელი

არაბს ტომრის ორი ცალი,
პირთამდე რომ იყო სავსე,
აქლემისთვის აეკიდა
და მოჰქონდა გზაზე ასე.
ვილაც კაცი დაემგზავრა, —
ღარიბს ჰგავდა შესახედად, —
არაბს ტკბილად უსალამა,
არც არაბი ეთავხედა,
აქეთურზე, იქითურზე
ისაუბრეს ასე დიდხანს.
— ამ ტომრებით რა მოგაქვსო?

ბოლოს მგზავრმა არაბს ჰკითხა.

— ხორბალი მაქვს ერთში, ძმაო, მეორით კი ქვიშა მომაქვს.

— ქვიშა? ტომრით ქვიშის თრევია რა ეშმაკმა მოგანდომა?

— მაშ, რა მექნა, ცალ ტომარას აქლემს როგორ ავკიდებდი!

— სრულ ჰკუაზე ვერ ხარ, ძმაო. როგორც ახლა გაკვირდები.

— იქნებ გზაში დამეყარა: ანდა სადმე გამეყიდა!

— ორად უნდა გაგეყო და აქეთ-იქით დაგეკიდა.

— ბიჭოს, ეს რა ჰკვიანურად მოიფიქრე კაცმა ერთმა, ეს რა კარგი რამ მასწავლე, აგაშენა მამალმერთმა!

მოდო, უკან შემომიჯექე, ვისაუბროთ გზაზე ტკბილად, ბრძენკაცივით მსჯელობ, თუმცა მოყმე ჩანხარ ჩემი კბილა.

ვინ ხარ, ძმაო, სადაური, რა კაცი ხარ, ერთი მითხარ,

ასე ჰკუით დატენილი მეფე ხარ თუ ვეზირი ხარ?

მგზავრს ამაზე გაეცინა, არაბს მეტი არც აცალა:

— რისი მეფე, რა ვეზირი, ბოგანო ვარ, მაწანწალა.

— საქონელი რაერთი გყავს

ან აძოვებ რამდენ აქლემს!
 — რა აქლემზე მეუბნები,
 მოიხედე, კაცო, აქეთ, —
 ერთი ვინმე გლახაკი ვარ,
 ტიტველი და ძონძიანი,
 ღმერთმა ასე მომისაჯა
 სხვის კარდაკარ წოწიალი.
 — ფული მაინც რამდენი გაქვს
 შავი ღლისთვის შენახული?
 — ან თვალში ვერ იხედები,
 ან არ გჯერა შენ ნახული, —
 რა ფერია, არ მინახავს
 თვალით ფარაც განვრეტილი.
 ვმათხოვრობ და სულს ვიბრუნებ
 მშიერი და გაღლეტილი:
 ის არაბი იმ მათხოვარს
 დააკვირდა მაშინ კარგად
 (ბიჭოს, მართლაც ღვთის გლახაა,
 შეძლებულ კაცს მართლა არ ჰგავს):
 — წადი, თავი გამანებე,
 ნუ მოდიხართ ჩემკენ აქეთ!
 ეს რა ბოთე რამ ყოფილხარ,
 მიკვირს, წელან როგორ გაქე.
 მე მიხვედრა არ მაქვს დიდი,
 ხორბლის ცალად ვათრევ ქვიშას,
 მაგრამ შენთან შედარებით,
 როგორც ვატყობ, არამიშავს.
 მთლად გონებასუსტი ვიყო
 და ქონება მქონდეს, ვარჩევ,
 ვიდრე ვიყო მიხვედრილი
 და შენსავით გლახად დავრჩე!

ქორი და კაკაბი

ერთხელ მინდვრად დავინახე,
მოჰყვებოდა კაკაბს ქორი.
ვინ ქორი და ვინ კაკაბი! —
გამიკვირდა, გითხრა სწორი.
ერთმანეთთან მიჭუჭკულნი
მოდდიოდნენ ერთად გზაში:
მსურდა, ჯოხი ამექნია,
დამეძახა ანდა „აქში!“
მაგრამ მივხვდი, ჩემკენ ბიჯი
რომ გადმოდგეს ათიოდე:
ორივე კოჭლი ყოფილიყო,
ერთად მიტომ დადიოდნენ.

დედაბერი და ქორი

ერთხელ ვიღაც დედაბერმა
მონადირე ქორი ნახა,
ქალს ფრინველმა გული დასწვა,
იწუხა და ივაგლახა.
ქორი ქათამს რომ არ ჰგავდა,
ეს დედაბერს არ მოსწონდა, —
რა ნისკარტი მოეგრიხა,
რა კლანჭები გამოსვლოდა!
— არცთუ ისე ძნელად ჩანხარ
მომვლელისთვის მოსახმობი.
ხელზე ფრჩხილებს რად არ გაჭრის
დედა, ხელებმოსახმობი?!

ან კლანჭები ვით გაგზრდია,
ან ნისკარტი რად გქცევია,
ფრთები როგორ გაგიჩაჩხავს,
ბოლო როგორ გაგქცევია!
დაფაცურდა ბებრუცუნა
მოიტანა მჭრელი ჯაყვა,
ჯერ დააჭრა ქორს კლანჭები,
მერე უფრო მალლაც აჰყვა.
ქორის მოვლას არ დაზარდა,
საქმეც მალე მოათავა:
ფრთა და ბოლო დააგლიჯა
და ნისკარტიც მოათალა.
მერე ეს თქვა: ამას, ალბათ,
ჰშია კიდევ მოუვლელსო.
ფეტვი უნდა მოვუხარშო
და ფაფაში მოვუღლესო!

ძუნწი არაბი

არაბს ძალღი უკვდებოდა
დავარდნილი შუა გზაზე.
ქოფაკს თავზე დადგომოდა
და მოთქვამდა მწარედ ასე:
— რა ვქნა აწი, მე უშენოდ
ვით ვიცოცხლებ, ბასარაო.
შენ თუ მოკვდი, ეს მე ვიცი,
რას ვიზამ და რას არაო!
ერთი კაცი გზად მავალი
წამოადგა მტირალ არაბს.

— ჰა, რა მოხდა, რა გატირებს?
 ღრიალს ვისმენ გულის მზარავს.
 — ახ, როგორ თუ რა მატირებს,
 დავიღუპე, დავიღუპე!
 ჩემი ძაღლი!.. — და ხელახლა
 ცრემლი წასკდა ღაპალუპით.
 — ძაღლი ერქვა, თორემ ისე
 არ ვარჩევდი, ძმაო, შვილში.
 ან ერთგული არ მყოლოდა,
 ან ჰქონოდა ქურდის შიში!
 დღე დამყავდა სანადირად,
 ხოლო ღამე მდარაჯობდა.
 ღმერთო, ამას რომ მიკლავდი,
 მე მოგეკალ, არა სჯობდა?!
 ყურცქვიტა და თვალმახვილი
 ჩემს კარებთან მდგომი იყო.
 ხალხს ეგონა, ძაღლი მყავდა,
 არა, ხალხო, ღომი იყო...
 — საწამლავი ჩაჰყვა, ალბათ
 და იწვინია ვნება სრული.
 — არა, რისი საწამლავი,
 შიმშილისგან ძვრება სული.
 — კარგი, გეყო მწუხარება,
 ცრემლი შენი ზღვასაც ერთვის, /
 გაძლო უნდა, მეტს რას იზამ,
 მოწყალეა მალლა ღმერთი!
 მერე ჰკითხა: — ამ გუდაში
 რა გიძევსო მძიმე ასე? /
 — რა მექნება, სურსათით და.
 სანოვაგით არის სავსე.

საჭმელ-სასმელს ვერ მივიკლებ,
ნოყიერად მიყვარს ჭამა,
ამიტომაც სანოვაგით
გატენილი გუდა დამაქვს.
— ეს კი, მაგრამ შენს ძაღლს მშვიერს
ვერ აჭამე, თუ ასეა?
— ძაღლს ვაჭამო? ეს რას ამბობს,
შეშლილა თუ ჭკუაზეა?!
ძაღლი მიყვარს, მაგრამ მისთვის
ვერ მოგუკლებ ამ ჩემს გუდას.
ცრემლი რაა, მუქთი არის,
ხოლო საჭმელს ფული უნდა!

სანთლით ხელში დღისით-მზისით

ერთი კაცი სანთლით ხელში
დადიოდა დღისით-მზისით.
რას ეძებდა, არ იცოდნენ,
გაუკვირდათ ქცევა მისი.
ერთმა უთხრა: — კაცო, შენი
საქმე მიკვირს მეტისმეტად,
ამ მზე-პაპანაქებაში
რას დადიხარ სანთლით ნეტა?!
მან მიუგო: — ჩემო ძმაო,
ვერ ვპოულობ, ვისაც ვეძებ,
ან რა წყალში გადავვარდე,
ანდა რა ქვას უნდა ვეცე!
კაცს ვეძებ და ვერ ვიპოვე,

ყოფა ჩემი საზარია.

— კაცო, კაცის მეტი რაა;

შეხე აგერ, ბაზარია!

— მე ისეთ კაცს ვეძებ, ძმაო,

არ მისდევდეს ორსა გზასა:

გზასა მრისხანებისასა

და ვნებათაღელვისასა.

მე კაცს ასეთს ვერ ვპოულობ

და სანთლითაც ვეძებ დღისით,

თუ ვიპოვე, ფეხთ ვემთხვევი,

ჩემი თავი ალალ მისი!

მაჰმუდი და აიაზი

ერთხელ თურმე მაჰმუდ დაზნელს

ხორასანის მორკმულ მეფეს

უჯდა ნაზირ-ვეზირები,

გაეშალა სუფრა სეფე.

უცებ მეფემ მარგალიტი

ამოიღო მსხვილზე-მსხვილი,

თავის ვეზირს ხელში მისცა,

მიანათა თეთრად სხივი.

უთხრა: — ჩემი ვეზირი ხარ,

შემიფასე, რა ღირს ესო?

— ას საპალნე ოქროდ გავა,

რა დღეს იტყვი, იმავ დღესო.

— აბა მოდი, დაამტვრიე,

ვითომ კენჭი დაგემტვრიოს!

ვეზირს ფერი წაუვიდა:

— რა შეგცოდნე, აგეთიო!
 ეს ობოლი მარგალიტი,
 ფასით ძლივს რომ დავაფასე,
 როგორ უნდა დავამტვრიო,
 როგორ უნდა გიმტრო ასე!
 მეფემ ვეზირს დაუმაძლა
 და უბოძა საჩუქარი,
 გამოართვა მარგალიტი
 ბნელი ღამის მაშუქარი.
 კვლავ გააბეს მასლაათი,
 ერთურთს თასით ღვინო ასვეს,
 ილხინეს და იბაასეს
 და გაერთო მეფე ასე.
 უცბად იგივე მარგალიტი
 მეფემ ეჭიბს მისცა ხელში:
 — თქვი მართალი, რა ღირს ეგა,
 მიპასუხე, ნუკი ხვნეში!
 — ნახევარი სახელმწიფო
 ეღირება, თუ არ მეტი.
 — აბა მიდი, დაამტვრიე,
 ქვა აიღე ანდა კეტი!
 — ნუ, მეფეო, გევედრები,
 ნუ მიბრძანებ ასეთ საქმეს,
 ან ეს ცოდო არ ამკიდო,
 ან მომკალი ახლავ აქვე!
 მარგალიტის დასამტვრევად
 ვით აღვმართო, მეფეც, ხელი.
 ხელი არ ვარ, თუმცა იქნებ
 გეჩვენები ჭკუათხელი!
 მეფემ მასაც დაუმაძლა

და ხალათი მისცა მასაც.
ჯამაგირი გაუდიდა,
სამსახური დაუფასა.
მარგალიტი ამის შემდეგ
ერთ ამირას გაუწოდა
და უბრძანა, ეპასუხა,
იმის ფასზე რა უწყოდა.
ამირამაც იმ მარგალიტს
დიდი დასდო მეტად ფასი.
დამტვრევაზე უარი თქვა
და გაგრძელდა საქმე ასე.
სათითაოდ მიჰყვა მეფე
და სუყველამ ასე უთხრა.
მეფემ ყველას დაუმაძღლა,
განიკითხა ყველა უხვად.
მარგალიტი ხელით ხელში
აგოგმანეს აი, ასე,
მანამ, სანამ ბოლოს ჯერი
არ მივიდა აიაზზე.
მარგალიტი მან აიაზს
გაუწოდა, თავის მონას:
— თავად ხედავ, ამ მარგალიტს
ფასი დასდეს ქვეყნის წონა.
შენ რას იტყვი, მეგობარო,
რა ღირს იგი, შენი ფიქრით?
— რაც უნდა ვთქვა, მასზე მეტი
ელირება, მეფევ, იგი.
— აბა მიდი და ახლავე
დამტვრიე აქვე ჩქარა!
...არ მოტყუვდა აიაზი,

არ დაიბნა, არა, არა..
აიღო და მარგალიტი,
ვერ მიუსწრო ვერვინ, ისე
მეფისა და ხალხის თვალწინ
დაამტვრია იქვე მყისვე.
ამისთანა მძიმე საქმეს
განა მშვიდად ემზირება!
ჩოჩქოლი და მიხლა-მოხლა
შექმნეს ნაზირ-ვეზირებმა.
— ეს რა ქნაო ამ ვერაგმა,
მეფე როგორ აზარალა.
თვისი მეფის ერთგულების
არ ესმისო მას არა-რა!
ნაზირ-ვეზირთ აიაზმა
შეუძახა: — ფუჰად ბრაზობთ,
განა მეფის ბრძანებაზე
მარგალიტი უფრო ფასობს?!
თქვენ რას შვრებით, დაუფიქრდით,
ვით მიეცით ასეთ ვნებას,
მარგალიტი არჩიეთ თქვენ,
ბრიყვნო, მეფის თქვენის ნებას!
გზას ამცდარხართ, უბედურნო,
გაჰყოლიხართ ავსულს ვერაგს.
თქვენ მარგალიტს ხედავთ მარტო,
ხოლო მეფეს თქვენსას, ვერა.
მე თვალს მეფეს არ ვაშორებ,
გართული ვარ მეფით ერთობ.
როგორ, განა წარმართი ვარ,
ქვის ნატეხი გავადმერთო!
ეს იგავი დაისწავლეთ,

ეს გახსოვდეთ მაგალითი:
 მხოლოდ მეფის, მხოლოდ მეფის
 ბრძანებაა მარგალიტი!
 დიდებულებს (ეს სიმართლე,
 როგორც წმინდა აიაზმა,
 როცა ასე დააფრქვია
 გულით წრფელმა აიაზმა)
 მრისხანება დაუნელდათ,
 დაცხრა ყალბი აღტაცება,
 ძირს ჩაქინდრეს მძიმედ თავი
 სახელმწიფო თავკაცებმა.
 დაეკარგათ გულზვიადებს
 დიდკაცური მიხრა-მოხრა,
 დააბნელა საკრებულო
 გულდამწვართა შავმა ოხვრამ.
 მაშინათვე შაჰ-მაჰმუდმა
 თავის ერთგულ ჯალათს უხმო:
 — წაიყვანე ეს წუწკები
 და თავები დასჭერ უხმოდ!
 ეჭვი არ მაქვს, არ ვუყვარვარ,
 მატყუებენ კბილის კრეჭით;
 ჩემი ნების შესრულებას
 ურჩევნიათ თეთრი კენჭი
 როცა მეფემ მათ სიცოცხლე
 ასე მოკლედ დაუვადა,
 წამოვარდა აიაზი
 და ფეხებში დაუვარდა.
 ეღმერთა და ეთაყვანა:
 — ჰე, მეფეო მეფეთაო,
 არ გადარჩა ქვეყნად, ვისაც

შენი რისხვა ეფეთაო.
ხოლო ვისაც შენთა ფრთათა
ჩერო ფარავს, იგი ხარობს,
შენა ხარო ბედის წყარო,
შევების სარო შენა ხარო!
ამათ ახლა მხოლოდ შენი
იმედილა აბადიათ.
აპატიე, გევედრები!
...და შეფემაც აპატია.

თაგვი და ბაყაყი

ერთხელ თაგვი და ბაყაყი
ერთურთს შეხვდნენ რალაც ბედად.
ჯერ გაიცნეს ერთმანეთი,
იჭუჭუყეს მერე ერთად.
ურთურთოდ ველარ ძლებდნენ,
შეეჩვივნენ ერთურთს ისე.
შეიყვარეს ერთმანეთი,
შეიტკბეს და შეითვისეს.
ერთ დღეს თაგვმა ბაყაყს უთხრა:
— ჩემო ძმაო ყვაჭიჭინა,
შორიშორით ასე ყოფნამ,
ხედავ, საქმე გაგვიჭირა.
მე ხმელეთზე ვცხოვრობ, ძმაო,
შენ კი წყალში გიდევს ბინა.
პაემანზე ხან მე გასწრებ,
ხან შენ მოხვალ ხოლმე წინა.
მე რომ წყლის პირს მოვადგები
და შენ რომ არ მხვდები აქო,

გეძახი და აქეთ-იქით
მიმოვრბივარ, - როგორც მაქო.
მე გეძახი, შენ არ გესმის,
ველარ ვხვდებით ერთურთს ძმები,
რა მოყვრობა გამოვიდა,
შენთან ყოფნით თუ ვერ ვძლები!
ძრდი, ისე გავაკეთოთ,
არ ჩამოვწყდეთ ლოდინითა,
ერთმანეთთან შეყრის დარდი
გულს არ გვაწვეს ლოდივითა.
ერთმანეთის მოსაგვრელად
გამოვიბათ ფეხზე თოკი.
შენ თოკს მოსწევ, მე შევიგრძნობ
და წამოვალ შენკენ როკვით.
მე როდესაც მომინდები,
გამოვქაჩავ იმ თოკს ჩემკენ,
შენ მოხვალ და შევიყრებით
და ვიქნებით ასე შემდეგ.
ყვაჭიჭამაც იმ წრუწუნას
მოუწონა მოსაზრება.
და გაიქცნენ მაშინათვე
რამე თოკის მოსაძებნად.
თოკი სადღაც დაითრიეს
და მოიბეს ფეხზე იგი,
აქეთ ჩვენი თავი ება
და ბაყაყი ება იქით.
ერთხანს ასე ნეტარებდნენ
ის ბაყაყი და ის თავი,
სანამ მძიმე ფათერაკის
არ დაეცათ თავზე რაგვი.

ერთხელ თავგი მარტო იყო,
ფეხზე ადგა ნავსად ავზე,
სად იყო და სად არ იყო,
თავს დააცხრა ძერა თავზე.
მალლა ცაში აიტაცა, აიწია ნება-ნება.
ხედავს, მოსდევს თავს ბაყაყიც,
ის ხომ იმ თავს თოკით ება.
ხალხმა მალლა აიხედა,
უცხო სურათს უწყო. ცქერა.
— სად ძერა და სად ბაყაყი! —
გადახედეს ერთურთს ცერად.
ბაყაყს მწარედ გაეცინა:
— რას ერჩიან, ნეტავ, ძერას!
ვინც სხვის მოდგმას იმეგობრებს,
ასეთია მისი წერა!

მენავი და გრამატიკოსი

ერთხელ ნავში იჯდა ერთი
გრამატიკოსი მცოდნე კაცი.
მენავის წინ მედიდურად
აიბოტა, როგორც ვაცი.
— შენო, — ჰკითხა, — გრამატიკოსი
თუ იციო რამე მაინც?
— რა, ბატონო? — უპასუხა, —
გრამატიკა? რაი, რაი?
განსწავლულმა ნიშნი უგო,
და ზედ ხალხი მოაქუჩა.
— ნახევარი სიცოცხლისა
დაგიკარგავს, ძმაო, ფუჭად.

ჩვენს მენავეს გული ჩასწყდა,
აიწურა, როგორც ბავშვი,
მაგრამ კრინტიც არ დაუძრავს,
ან რა უნდა ეთქვა მაშინ.

...უცხად ქარი ამოვარდა
და მიასკდა ტალღას ტალღა.
იმ გრიგალში იმ მენავემ
გრამატიკოსს ჰკითხა ახლა:

— თქვენო ცურვა თუ იცითო? —
სიტყვებს უწყო განგებ წურვა.

— ცურვა? — გრამატიკის მცოდნემ

— არ ვიციო, — უთხრა, — ცურვა.

— თუ ასეა, მაშ სიცოცხლე
დაგიკარგავს სულ მთლად, ბიძი,
რადგან ნავი იძირება,
ხოლო ცურვა შენ არ იცი.

დიდგულა ყაზვინელი

ყაზვინელებს დასცინიან
და კიდევაც ახი არი, —
ცოტას მოირეგვენებენ,
ცოტა ბოთე ხალხი არი.
ჩვევად მოდგამთ, კალამ-ნემსით
იხატავენ მხრებს და ბეჭებს,
მათ მკლავებზე ლომნი წვანან
და ვეფხვები კბილებს კრეჭენ.
ჩვეულებას არ დალატობს
არა ჩვილი, არა ბერი,

სხეულს ნემსით იჩხვლეტავენ
ისე, თითქოს არაფერი.
ერთხელ ერთმა ყაზვინელმა
მიაშურა სადალაქოს, —
სხვებს თუ ტანი მოუხატავთ,
მე ნახატი რად არ მაქვსო!
— რა სურათი დაგახატო? —
იმ დალაქმა ჰკითხა მუშტარს, —
— ეს რა საკითხავიაო! —
ყაზვინელმა უთხრა კუშტად, —
მე ლომგული კაცი ვარო,
ჩემი საქმე ომი არის,
ტანიც უნდა დამქონდესო
გულმძვინვარე ლომიანი!
— მაშინ ბარემ ესეც ბრძანე,
დაგახატო ლომი სადო?
— ზედ ბეჭებზე- დამასკუზე,
რა ხელი გაქვს, უნდა გცადო.
როცა ომში გადვეშეები
დნ მომიწევს ცხარე ბრძოლა,
მე ძალ-ლონე მომემბტოს,
მტერს — ზარი და შიშით ძრწოლა!
და დალაქმაც იმ ყაზვინელს
წვრილი ნემსით უწყო ჩხვლეტა.
ტანში ნემსი მიჩხვლიტესო! —
შეგეხედათ მისთვის ნეტა.
აღრიადდა: — რას მიშვრები,
რას მახატავ ასე მტკივანს?
ვერ გავუძლებ შენს ხელობას
თუმც ძლიერი კაცი კი ვარ.

— აკი, ლომი დამახატე
ზედ ბეჭზეო, ასე ბრძანე!

— გითხარ, მაგრამ იმ ლომს ვერანს
განა რა აქვს ასე მწარე?

— ლომის კუდის ხატვა ვიწყე,
მას გიჩხვლეთდი ბეჭის ქვემოთ.

— რა ბედენა კუდი არი,
კუდს მოეშვი, ძმაო ჩემო,
თორემ ლომის კუდის გამო
მე დამადგა ჯაფა ცუდი,
სჯობს, ისევ მე შემრჩეს სული,
ვიდრე იმ ლომს — თვისი კუდი!
და დალაქიც რას იზამდა,
ახლა სხვა მხრივ უწყო ჩხვლეთა.
მაგრამ ჩხვლეთა ჩხვლეთა არის,
განსხვავება რაა ნეთა!
იღრიალა ყაზვინელმა:

— რას უხატავ მაგ ლომს ახლა?

— ახლა ლომის ყურებს ვხატავ,
მიტომ გჩხვლეთავ უფრო მაღლა.

— ყურის ხატვას ხელი უშვი,
თორემ, ძმაო, გული მიმდის,
ლომს ყურები რომ არ ჰქონდეს,
რა იქნება ვითომ მითი!

ადგა ჩვენი დალაქი და
სხვაგან უწყო ჩხვლეთა ნემსით.

ყაზვინელი ისევ ბლავის:

— დაიცადე, ძმაო, გესმის?!

ასეთ მწარეს რას მახატავ,
რა ნაწილსო ლომის ტანის?

— ლომის მუცელს გახატავდი,
სწორედ ამ ღროს მომისწარი.
— შენ რომ იქით ნემსით მიხვლიტო,
აქეთ სული ამომხდება:
ვითომ იმ ლომს ის მუცელი
რომ არ ჰქონდეს, რა მოხდება!
და ბლაოდა ყაზვინელი: —
„ცოტა ჩხვლეტას დაუკელი!“
როგორც ხარი დასაკლავი
და ჯერ კიდევ დაუკვლელი.
აქ დალაქმა სიბრაზისგან
ყელს დაისვა ლამის დანა:
— ხალხო, ვინ ხართ, ვის გინახავთ
ხათაბალა ამისთანა!
უკუდო და უმუცელო
ლომი ვინ თქვა, მითხარ ერთი?
ლომი ღმერთმა გააჩინა,
მე ხომ არ ვარ ლომის ღმერთი!
შე ოხერო, თუ ვერ იტან
ნემსის ჩხვლეტას და მის ტკივილს,
აქ რა გინდა, ტანს რად იჩხვლეტ
და ქალივით რისთვის კივი!

ყრუ და ავადმყოფი

ერთ ყრუს თურმე მეზობელი
გახდომია ერთხელ ავად.
მისი ნახვა გადაწყვიტა, —
ვეწვიოო უნდა თავად.

მაგრამ თავად ყრუ რომ იყო,
 გულზე აწვა ამის ქუში.
 რას მეტყვის და რა ვუთხრაო?
 თათბირობდა თავის გულში.
 ეს ამბავი აფიქრებდა,
 დაიტანჯა კაცი მეტად.
 რომ არ ნახოს, არ ივარგებს,
 თუ არადა, რა ქნას, ნეტა?
 ბოლოს ასე გადაწყვიტა,
 მოიფიქრა საქმე ასე
 (რომ გეკითხათ, კაცი იყო
 ჭკუითა და სიბრძნით სავსე).
 როცა მივალ, ასე ვკითხავ:
 „როგორ ხარ-თქო, ჩემო ძმაო?“
 ალბათ, ასე მიპასუხებს:
 „რა ვქნა, ვარო, ისე რაო“.
 „მადლობა ღმერთს!“ — ასე ვეტყვი.
 „რას გაჭმევენ?“ — ვკითხავ მერე.
 „ჭარბეზები მითხრეს მხოლოდ
 და მეც, რა ვქნა, დაფუჭერე“.
 ასეთ ქცევას მოგუწონებ,
 „შეგარგოს-თქო! — ვეტყვი, — ღმერთმა!“
 „ვინ აქიმობს?“ — „ესა და ეს“ —
 მეტყვის, ყველა აქებს ერთხმად.
 „ღმერთმა ხელი მოუმართოს! —
 მე პასუხად ვეტყვი შემდეგ, —
 მისი ქება მეც მსმენია,
 მორჩენილხარ, მას თუ ენდე“.
 გულში ასე ითათბირა
 და გასწია ავადმყოფთან.

მიეფერა, მიეტკბილა,
 კარგს არაფერს არ ატყობდა:
 — როგორ ხარო? — ჯერ ეს ჰკითხა.
 მან მიუგო: — ვკვდები კაცი!..
 — მადლობა ღმერთს! — უპასუხა, —
 არა გიშავს აბა აწიცი.
 — საჭმელს მაინც რას ეწყოები?
 მან სნეულმა უთხრა: — შხამსო!
 — შეგარგოსო! — ყრუმ დალოცა, —
 მოუხდება, ვინც მას ჭამსო.
 — აქიმობით ვინ აქიმობს? —
 ყრუმან ჰკითხა შემდეგ ამის.
 — მიქელ-გაბრიელი მადგას!
 (გადირია კაცი ლამის).
 — ღმერთმა ხელი მოუმართოს!
 სწორედ მასთან ვიყავ ახლა,
 შენი სახლი მოვასწავლე
 და საცაა კიდევ გნახავს.

კატაა თუ ხორცი?

ერთ კაცს თურმე ცოლი ჰყავდა
 ღორმუცელა, როგორც სვავი,
 ამიტომაც შინ მოტანილს
 არა ჰქონდა მისას ხვავი.
 რასაც ქმარი იშოვიდა,
 გაატანდა ცოლი ქარსა,
 თვითონ კარგა სუქლებოდა,
 ასიებდა ბოლმით ქმარსაც.

ერთხელ სტუმარს მოელოდა
და ქმარს ხორცი მოეტანა.
ცოლმა ხორცი ბურთად ნახა,
ხოლო სუფრა — მოედანად.
მწვადი შეწვა, მაღიანად
მარტომ გაჰკრა მწვადებს კბილი.
გასისინდა და ზედ ღვინო
დააყოლა ტკბილზე ტკბილი.
ქმარი სტუმარს შემოუძღვა
და ცოლს უთხრა: — ქალო, წადი,
სტუმარი გვყავს, რას უყურებ,
შეგვიწვიო ერთი მწვადი.
— ეჰ, რა გვაქვს და რა შეგიწვა! —
მოუსაწყლა თავი ქმარსა, —
იმ ხორცს კატა მიპარვია
და ერთიან გადუსანსლავს!
ქმარი გაშრა: — მაშ, სასწორი
მომაწოდე აქეთ ახლავ,
რას იწონის ჩვენი კატა,
ავწონი და თვითონ ვნახავ.
მყის ყაფანზე დასვა კატა, —
ნახევარი იყო ოყა.
(ამდენივე იყო ხორციც)
და საბრალო ღრიალს მოჰყვა:
— ქალო, თუ ეს კატა-არის,
ხორცი სად აქვს, მიკვირს მეტად.
ხოლო თუ ეს ხორცი არი,
სად წავიდა კატა ნეტა?!

გილი მერე და იძიე

ერთხელ ვილაც უცხო კაცი
ერთ კაცს სახლში მოუვარდა.
იმ უბედურს ხან ცხელოდა,
ხან ციება მოუარდა.

მასპინძელი შეეკითხა:—

— კაცო, ვინ ხარ, მითხარ, შენო?

ვის გაუბრძი, რა მოგსვლია,
საბერველის მსგავსად ქშენო.

ასე რისი გეშინია,

ალარ გაძევს კაცის ფერი.

ნუ კანკალებ, დაჯე ბგერ,

მომიყვევი ყველაფერი.

მან ქლოშინით უპასუხა:

— სადაღავად ვირებს კრებენ.

რაც ვირია ქვეყანაზე,

მიუყვანონ უნდა მეფეს!

მასპინძელი სახტად დარჩა:

— აგროვებენ, ვთქვათ და, ვირებს.

შენ ხომ ვირი არ ხარ მერე,

და რად შიშობ, ეს მაკვირვებს?!

იმ დამფრთხალმა უპასუხა:

— კი, კაცი ვარ, ამბობ მართალს,

მაგრამ იმათ არა ახსოვთ

ახლა ვირის ჭერის გარდა.

დაგიჭერენ, დაგდაღვენ,

ნუ მდაღავთო, თუმცა ყვირი.

• მიდი მერე და იძიე,

კაცი იყავ შენ თუ ვირი!

უფლის ნებით მოქურდალი

ერთი ქურდი ვიღაც უცხო
კაცის ბაღზე აძვრა ერთხელ.
აუყვა და სულ შეჭამა,
რაც კი ესხა ბალი ერთ ხეს.
ბლის პატრონმა დაინახა
და უყვირა: — ვინ ხარ მანდო?
— შიში ნუ გაქვს, არხეინად
შეგიძლია ბალი მანდო.
მე ამქვეყნად გაჩენილი
ვარ, ბატონო, უფლის ნებით.
უფალმავე გააჩინა,
რაც კი არის ქვეყნად ბლები.
უფლის ნებით ამოვძვერი
ასეთ ხეზე ასე მალლა
და უფლის ძე ბაღს უფლისას
შევექცევი ტკბილად ახლა.
ბლის პატრონმა ბიჭს გასძახა:
— მომიტანე ერთი თოკი,
ამ კაცს უნდა განვუმარტო
უფლის მცნება ზოგი-ზოგი.
ქურდი იგი ხეს მიაბა,
ჩამოვიდა როცა ბლიდან,
მივიდა და იმდენი სცა,
თვლიდა, მაგრამ ვეღარ თვლიდა.
ქურდმა მწარედ იღრიალა
და ბლის პატრონს უთხრა ვიშით:
— რას მიშვრები, უფლის მაინც
არა გაქვსო, კაცო, შიში?

ბლის პატრონმა უპასუხა:
— რისი შიში უნდა მქონდეს,
უფლის ნებით უფლის მონას-
უფლის ჯოხით ვცემდე ოდეს!

ორი მდიდარი

ერთხელ თურმე ავაზაკნი
ოღუზიანთ თურქთა ტომის
ერთ დიდ სოფელს თავს დაესხნენ,
გადიხადეს ცხარე ომი.
მყის გაკოჭეს ორი კაცი
მამულის და ფულის მქონე.
ერთ-ერთს მოკვლა დაუპირეს
და საბელი გაუქონეს.
იმ საწყალმა იღრიალა:
— ვაჟკაცებო, გმირნო დიდნო,
უცოდველი სისხლი ჩემი
რისთვის გინდათ ქედზე იდოთ!
ჩემი მოკვლა რად დაგჭირდათ,
არც მაქვს თქვენთან მტრობის თავი,
ერთი ვინმე კაცი ვარო,
ლარიბი და საცოდავი!
— შენი მოკვლა მისთვის გვინდა,
საქმეს ვიზამთ საჩვენოსო,
შენს მეზობელს შეეშინდეს
და ფულები გვაჩვენოსო.
— ისიც ჩემებრ ლარიბია
და რა ფულებს მოგცემთ, ნეტა!

— ასეც ფიცავს, მაგრამ ვიცი,
რომ მდიდარი არის მეტად.

— თუ ასეა, თქვი, შე კაცო,
რალა მე მკლავთ? აწი არ სჯობს,
რომ ის მოკლათ, მე შევშინდე
და ფულები ჩამოვყაჭო!

რა აზრი აქვს მაშინ

ეს საწუთრო, ჩემო ძმაო,
სხვას ვის დარჩა, შენ რომ დაგრჩეს?!
მე შენს საშველს აქ ვერ ვხედავ.
მიეკედლე ისევ გამჩენს!
როგორ გინდა, სოფელს ენდო,
ამ სოფელმა, იცი, როცა,
შენისთანა ბევრი ზარდა,
მაგრამ ყველა ამოხოცა.
სული გაყრას რომ დაგიწყებს,
რა აზრი აქვს მაშინ, ვინ ხარ,
სახელმწიფო ტახტზე ზიხარ,
თუ მათხოვრად მტვერში გდიხარ.

გზის სინათლეზე

ხომ დაგინახავს; ღამ-ღამობით
მინდვრად და ველად
ნაპერწყალივით რომ დაელავს
ციცინათელა?

— ციციანთელავ, ღამით მნათო, —
 ვილაცამ ჰკითხა, —
 რატომ არის, რომ არ გამოხვალ
 მინდორში დღითაც?
 შეხე, ამ შუქის მქონებელმა
 მწერმა პატარამ
 როგორ მიუგო და ბრძენს თავი
 როგორ აღარა:
 — მე ამ მინდორში როგორც ღამით,
 დღისითაც ველავ,
 მაგრამ მზის შუქზე მიხუნდება
 უნარი ყველა.

ორი ვინმე

შეიყვარე ორი ვინმე,
 შვილო, აი ჩემი რჩევა:
 ვისაც ღმერთმა დააკისრა
 კალმის მოსმა და ხმლის ქნევა.
 ო, ამ ორი კაცის მიმართ
 ნუ იქნები გულთ მკაცრი,
 გწამდეს ხმალი და კალამი
 და ხმლისა და კალმის კაცი!
 ვინც საომრად ხმალს არ ფერავს
 და საწერად კალამს არ თლის,
 რომ კვდებოდნენ, ახიც არის,
 არ ინაღვლო, შვილო, მათი.

ვაუკაცური იარაღი
მათი მეტად ბასრი არის,
აბა მუტრიბს რას გაუგებ,
ქალია თუ კაცი არის!

იბავი სიკეთისა

ერთხელ ერთი ახალგაზრდა
კაცი შემხვდა გზაზე.
ცხვრისთვის თოკი მოება და
მოდლიოდა ასე.
მე ვუთხარი: ალბათ-მეთქი
რომ არ გებას თოკი,
მოკურცხლავდა შენი ცხვარი
მინდვრად როკვა-როკვით.
ბიჭმა ეს რომ გაიგონა,
საბელს ეცა ხელად,
თოკი ახსნა ცხვარს და თვითონ
გაემართა ველად.
ცხვარიც მყისვე აკუნტრუშდა,
დაედევნა პატრონს,
ერთხანს ასე ინავარდეს,
მე დამტოვეს მარტო.
რომ დაბრუნდნენ, ბიჭმა მითხრა:
კაცო, სიბრძნის მქონეც,
აქ მიზეზი ეს საბელი
იყოს, ტყულა ჰგონებ.
მე ეს ცხვარი უსაბელოდ
დამედევნა ისევ,

რადგან თოკი სიკეთისა
მოვდე იმის კისერს.
მოფერება და პატივი
არ წყენს ქვეყნად არვის,
კარგი ქცევით ავი სპილოც
თვინიერი არის. —
ერთ ანდაზას გეტყვი, ძმაო,
და ის ჰკუად ილღე:
ვის სახლშიაც ძალი პურს ჰვამს,
მის ერდოზე იყევს.

გაყიდე ბალი მამისეული

გაყიდე ბალი
მამისეული
და რაც აილო იმ ბაღში ფული,
სულ ძმაკაცებში
გაანიავე,
ოღონდ მოიგე ძმაკაცის გული
მეგობარს ცეცხლზე
თუ ქვაბი ედგას
და შეშა აკლდეს, აიღე ცული,
შეშად დაჩეხე
და მის ქვაბს ცეცხლად
შეუნთე შენი სახლი და ხული!
ავის მდომელსაც
სიკეთე უქენ,

რა იცი, იქნებ იცვალოს რჯული;
ძალღს პირი ლუკმით
ამოუტენე,
შენ კი მშვიდობით მოითქვი სული!

ხოსროვის დარიბება

გამიგონია, რომ შირუიეს¹
ხოსროვმა თურმე სიკვდილის წინა
მისცა ასეთი რჩევა და მერე
დახუჭა თვალი და დაიძინა:
— არ შეგეშინდეს, უბრალო ხალხი
გულკმაყოფილი შენით თუ არის.
ხალხს მოუარე და ეპატრონე,
ხალხის ზრუნვაზე არ თქვა უარი.
ხალხი ყოველთვის მოგყვება უკან,
თუ ხარ მის თვალში მუდამ სვიანად,
ავ ნიადაგზე არ გადგა ფესვი,
თორემ მოგთხრიან ძირფესვიანად!
ესეც იცოდე, იმდენს ვერ იზამს
განთქმული გმირის ნაქები ხმალი,
რამდენსაც შეძლებს წყევლა-მუქარით
გულდათუთქული ბებერი ქალი.
დარიბებს თავი არ შეაძულო,
გწამდეს ობოლი და ქვრივ-ოხერი,
მათი მფარველი რომ ყოფილიყავ,
ამქვეყნად მეფედ მიტომ მოხვედი.

¹ ირანის მეფის ხოსროვ ფარვიზის (590—628) შვილი.

მტერს კი მოექეც როგორც ეგებინს,
ამოუთხარე ფესვი და ძირი, —
შენს მომხვდურ მგელს თუ დანას დაასწრებ,
ქების მაგივრად არ გითხრან ძვირი!

კარგი სახელი

სულ ამას ტირი:
მრავალი მყავსო
ცუდის მდომი და ავის მოსურნე;
სულ ამას ჩივი:
ხალხში თავს მჭრის და
აბრუს მიტეხსო ძველი მოშურნე;
სულ ამას სწუხხარ:
დანას ლესავენ
მტრები, რომ სისხლი ჩემი ღვარონო;
სულ ამას შიშობ:
კარგი სახელი,
ძლივს რომ ვიშოვე, არ მომპარონო!
აბა მე გეტყვი:
სიკეთეს სდევდე
და გიწოდებდნენ სიავის ჩამდენს,
სჯობს, ვიდრე ჩუმად
სიავეს თესდე
და გარეგნულად კეთილი ჩანდე!

განა ახლაც არიან!

ქვეყნად ბევრი ყოფილა
მეფე, ტახტის მპყრობელი,
ბევრი გმირი შობილა,
ბევრი ხალხთა მფლობელი.

ბევრ კაცს გადაუხდია
ომები და ბრძოლები,
ბევრს ჰყოლია ქვეყანა
შიშით ანაძრწოლები.

ბევრი ტურფა შობილა
ტანად როგორც ნაძვები,
ბევრს ჰქონია მზისფერად
მოელვარე ლაწვები.

ზოგი სახელს ეძებდა,
ზოგიც — ბედნიერებას,
ზოგი იყო სიტურფე,
ზოგიც — მშვენიერება.

განა ახლაც არიან?

ისემც შენი მტერია!

კარგნი იყვნენ თუ ცუდნი,

დღეს სუყველა მტვერია.

ჩვენ განა გულით არ გვიყვარდა
ერთიმეორე

ჩვენ განა გულით

არ გვიყვარდა ერთიმეორე!

შენ მილალატე

და დამაგდე (რა გცოდე, ნეტა?),

შენ გამო ყველას
და ყველაფერს ზურგი ვაქციე,
რას ვიფიქრებდი,
შენ თუ ჩემი გიმძიმდა ჰერეტაც!
თუ შერიგება
გსურდეს, მოდი, კვლავ მეყვარები,
ქვირფასო,
ადრე რომ მიყვარდი, იმაზე მეტად!

თუ ღარიბი ხარ

შვილო, ეცადე,
მოთმინება ჩაიგდო ხელში,
თუ გინდა, ქვეყნად
არ იცხოვრო ოხვრით და ხვნეშით.
თუ ღარიბი ხარ,
აიტანე, ნუ იწუწუნებ,
რაა სიმდიდრე,
სიღარიბეს ან რას უწუნებ?
ან რად გრცხვენია,
თუ გაცვია ძალიან ცუდად?
მოციქულს ჩვენსას!
ხომ სიმდიდრე ძალიან სძულდა!
ქონება ერთ დღეს
გაგიქრება, გაგემტვერება,
თუ ღარიბი ხარ,
აღარავინ დაგემტვერება.

1 იგულისხმება მუჰამედი.

მდიდარი ოქროს ყარაულობს,
შიშობს და ღრტვინავს,
ღარიბს არაფრის ეშინია
და მშვიდად ძინავს.

თუ

არ შეგეშინდეს, იყავი მშვიდი,
თუ მტრებს ურთიერთ უხდებათ ბრძოლა.
და თუ შეთანხმდნენ, მოზიდე მშვილდი,
ფრთხილად, არ გარგებს ძილი და წოლა!

ხვაშიადი

მტერს, შვილო, ხერხით
ებრძოლო უნდა
და გამარჯვებას ეწევი მალე.
შენ შენს მიზანზე
იფიქრე მუდამ,
მაგრამ მიზანი სულ მუდამ მალე!
გულში ხვაშიადს
ინახავ როცა,
ძეხორციელი არ გინდა მოწმედ,
თორემ რამდენი
შემთხვევა ვიცი,
მოძმეს ჯაშუშად ჰყოლოდეს მოძმე.
მაკედონელი
აღმოსავლეთში

როცა იბრძოდა ქვეყნის მზარავი,
დასავლეთისკენ
პირმიქცეული
ედგა ყოველთვის თურმე კარავი.
ბაჰმანს¹ როდესაც
ზაბულისთანში
უნდოდა შეჭრა და მტრის სისხლს ღვრიდა,
მარცხენა მხრიდან
დასცა ყიჟინა,
მაგრამ შეიჭრა მარჯვენა მხრიდან.

ქალღი და კაცი

ქალს თუ ერთხელ ძვალს გაღუგდებ,
ახსოვს მისი გემო,
იმ ამაგს არ დაგივიწყებს,
შემდეგ თუნდაც სცემო.
და კაცი კი, ზოგი კაცი,
რომ გადაჰყვე თანაც,
სულ პატარა წყენის გამო
ყელს გაგიყრის დანას.

¹ ირანელთა მითიური გმირი.

რას გვერჩით ახლა

მას შემდეგ, რაც დღეს
ჩვენ ვნახეთ, ხალხნო,
ღვთის მადლს რა ვუთხრათ, ან კაცის ამაგს?
დღეს ლოცვის ნაცვლად
ჩვენს ფირს! ღუქანში
ღვინის სმა ჰქონდა და პურის ჰამა!
ჩვენ, მის შეგირდებს,
რას გვერჩით ახლა,
მიზგითში ერთს თუ გამოვრჩით ნამაზს,
როდესაც ღვინის
სარდაფში უღევს
ბუდე ჩვენს მოძღვარს და სჯულის მამას!
ის თუ იქ ლოთობს,
ჩვენც ჩვენი რწმენის
სარდაფში ვისხდეთ, ვის რაში ჰგამა?
რაც მაქვს ბუნება,
დასაბამით მაქვს,

¹ რელიგიური ორდენის თუ თემის მეთაური

დაუსაბამო ამ ქვეყნად რა მაქვს!
დალაღთა მისთა
ხლართებში გაბმა
რა თავბრუს მახვევს, რომ მიხვდე ამას,
ჭკვიანო, შენც კი
დაკარგავ ჭკუას
იმ ბორკილისთვის, მე რომ დღეს დამაქვს.

შენ რას დაეძებ!

მემთვრალეთ აუგს ზუი იტყვი,
განდგეილ მამას ამას გთხოვ,
განა თქვეს შენზე, მემთვრალეთ
ცოდვა მოვკითხოთ ამასო?
შენ რას დაეძებ, მე რა ვარ,
რას სდევ მართალს და მრუდესა?!
სუყველამ იგი მოიმკას,
მას რისი თესლიც უთესავს!

ვინც აჲ ვლოთობთ

ირიჟრაჟა! მერიქიფევე,
მომაწოდე ღვინის ჯამი,
ჩქარა, თორემ ეს საწუთრო
არ დაიცდის ერთი წამიც!
ჩქარა, თორემ ეს სიცოცხლე
გაფრინდება, გაიქცევა,
ჩვენ წავიქცეთ მანამ, სანამ

დედამიწა დაიქცევა,
აღისფერი ღვინო მოჩქეფს
ამ დალოცვილ დოქიდანაც,
ადე, თუ გსურს გაიხარო,
ძილმა რალა მოგიტანა!
ვინც აქ ვლოთობთ, ყველა წავალთ,
ისევ ველარ წამოვდგებით.
ჩვენგან დოქი გააკეთეთ,
ღვინის ჭურჭლად გამოვდგებით.
უკვე თავი მოგვაბეზრა
ღვთისმოსავთა დარიგებამ,
ჩქარა ღვინო ჩამოგვისხი,
ჩქარა მორჩი ჩარიგებას!
ჰაფეზ, ჭკუას მიტომ გიქებ,
ღვინის ჯამს რომ ეტანები,
მაშ, დალიე ტკბილი ღვინო
და აღივსე ნეტარებით!

და აღარ მიკვირს

სირაჯხანაში
ვისხედით ჩვენთვის,
როცა ის ჩემი უწყალო ჯიქი
დაგვადგა თავზე
ტორტმან-ტორტმანით,
ხელთ აპყრობილი საღვინე ჭიქით.
წარბებით ახალ
მთვარეს ვადარეთ,
ტანით აღვის ხეს ვამსგავსეთ იგი.

აქეთ რომ მოდგა,
მთვრალი თვალებით
ისე მიგვბნინდა, მიგვეყარა იქით.
რომ გითხრათ,
ვარ ჩემს ჭკუაზე-მეთქი,
ვით გითხრათ? — თვითონ
ვგრძნობ: თავში მიქრის!
ან რომ ვთქვა, აღარც
მახსოვს ის-მეთქი,
როგორ ვთქვა? — მისკენ გამირბის ფიქრი!
ჩვენთან რომ ჯდება,
მე ზეზე ვხტები
(ქვე უნდა ვიჯდე წესით და რიგით)
და როცა დგება,
ზარდაცემული
ისე ვეცემი, ვერ ვდგავარ ბიგით.
სულ ეს მიკვირდა,
მუშკი რომ ასე
ფშვენს, ვით ფშვენს-მეთქი?
და აღარ მიკვირს, —
თურმე შენს თმებში
დაუდევს ბინა
და შენს მურსაა, რომ აკმევს ირგვლივ!

ღავიწყებას მე იმისას

წალკოტიდან ისევ ისმის
მუტრიბის ხმა ამო,
გულში ცეცხლს გაგიჩნდება, — —

ცრემლით ველარ ლამო,
ისევ კვნესის, ისევ მესმის
მოწოდება მისი.
ჩვენ გვეძახის, ვერ ვჩერდები,
წამო, მასთან წამო!
მეგობარი იყო ჩემი
მერიქიფე ერთი,
თვალს მტაცებდა ელვარებით,
დალალით და მკერდით.
დავიწყებას მე იმისას
დღეს ამაოდ ვლამობ,
ღვინო ედგა დოქში მუდამ
გულის სამალამო.
ჩვენ გვიყვარდა ერთმანეთი,
ის მასმევდა ღვინოს
გამო სიყვარულისა და
გულის კვნესის გამო.

წუთისოფელი

გაზაფხულია,
მოდის, მწვანეზე
გავიხალვათოთ, რა დროს რიდია!
აქ დაჯდომას და
შექცევას რა სჯობს, —
აქ სადღაც ახლოს ღვინოს ჰყიდიან.
ხომ ნახე უკვე,
წუთისოფელი
რარიგ ბილწი და რარიგ ფლიდია?!

დრო ცოტა დაგვრჩა,
მოვასწროთ, თორემ
ცოტა გვახაროს, ისიც დიდია.
საწუთროს ნუ სწუხ,
მასზე ვიწუხით,
ეგ ჩვენი გზები საით მიდიან!
ხვალ რა მოგველის,
არავინ ვუწყით, —
სიცოცხლე ჩვენი ბეწვზე ჰკიდია.

მიჯნური თუ ხარ

ვნებააშლილი, თმადაშლილი და ღვინით მთვრალი
ლამით მძინარეს თავს დამადგა, შევხედე, ქალი.
ხელში ეჭირა ღვინის სურა და მიცინოდა,
მის გადაღედილ მკერდზე დამრჩა ორივე თვალი.
დამიჯდა თავთან, მომეფერა და ასე მითხრა:
„რატომ არ ვინდა, ცალმა ჯუფთის იძიო ცალი?
განცხრომის დროა, პაემანზე მოვსულვარ შენთან,
შენ გეძინება, მე კი გულზე მედება ალი!“.
მიჯნური თუ ხარ, მაშინ ღვინოც უნდა დალიო,
თუ ღვინოს არ სვამ, სიყვარულით არა ხარ მთვრალი!
ჰე, ღვთისმოსავო, ნუ დამიშლი განცხრომას ქვეყხად,
მომწყდი თავიდან, აგიღია ეშმაკის კვალი!
ღვინო და ქალი, ჰეი, ჰაფეზ, გიყვარდეს მუდამ,
თუ გინდა ქვეყნად მოიხადო კაცობის ვალი.

ეს მერამდენე იქნება წელი

მე სულ ვარ მთვრალი,
ნიავით ნელით
სულ დელავს რადგან თმის შენის ლელი;
მე სულ ვძრწი, რადგან
ერთს რომ გამხედავ,
ვერ გამიმართავს წელიწადს წელი.
ო, ღმერთო ჩემო,
მოთმენას ამდენს,
რასაც მე ვუძლებ, ან ვით ვარ მრთელი!
ნათლის წილ — ბნელი,
წარბთა წინ შენთა
სანთლად დანთებას ამაოდ ველი;
იქნებ ისურვო,
ვღემად იქცეს
ეს ძველი მიწა! — არ არის ძნელი:
ნიავეს უბრძანე,
აგხადოს რიდე
და აჰა, კიდე სამოთხის ველის!
ნიავეს ვამბობდი, —
ნიავე და მე,
ეს მერამდენე იქნება წელი,
ორივე ტანჯვის
ვართ ანაწერი
(ორივე შენი მიჯნური ძველი), —
მე თვალთა შენთა
ისე დამბზნიდეს,

ძირს ვგდივარ აგერ, ვით შიძმე ძელი,
ის კიდევ ზილფთა
შენთა სურნელმა
ისე დაათრო, ველად რბის ხელი.

კურთხეულ იყოს

კურთხეულ იყოს
ის დრო, როდესაც
შენ ჩემკენ ჩუმაღ გეჭირა თვალი,
როცა ჯერ კიდევ
ლაწვებზე მაჩნდა
ვნებათა შენთა დელვათა კვალი;
კურთხეულ იყოს
ის დრო, როდესაც
იქით თვალით რომ მკილავდი მწყრალი,
აქეთ ტუჩებით
ბადაგს მასმევდი
და იყავ ვნების მორჩილი ქალი;
კურთხეულ იყოს
ის დრო, როდესაც
ნაქეიფარზე, ვით სიძე-სძალი,
მე და შენ ერთურთს
შემოვრჩით ერთხელ
და შევაჯუფეთ ცოდო და ბრალი;
კურთხეულ იყოს
ის დრო, როდესაც
ლოყათა შენთა ძოწი და ლალი
გულს უმოწყალოდ .

მიფუფქავდა მე,
ვითა ფარვანას კელაპტრის ალი;
კურთხეულ იყოს
ის დრო, როდესაც
სუფრას გვილხენდი შენ, სუფრის თვალი;
და როცა მთვრალი
თვალით გვიმზერდი,
გველეწებოდა რბილი და ძვალი;
ახლა რომ აგერ
მიზგითში ვგდივარ
და ღვინის ნაცვლად წინ მიდგას წყალი,
კურთხეულ იყოს
ის დრო, როდესაც
სირაჯხანაში ვეყუდე მთვრალი!

შენს სიყვარულს ვესავ მაინც

რა ვქნა, როგორ მოევლება
ამ ჩემს ჭირს და ამ ჩემს სნებას?
კერბად ის მყავს, კერპს კი გული
ქვის არ ჰქონდეს, არ იქნება!
ცით მოწყვეტილ ვარსკვლავს მოჰგავს,
აზლოს ზის თუ შორით დგება.
ვით უხდება მიხვრა-მოხვრა
და ზილფების მხრებზე გდება!
ტრფობა ერთხელ რომ მომენტო,
სულ ცეცხლში წვა დამეკვება.
გულში კუპრის ქვაბი მიღულს,
გავინელო, არ მაქვს ნება.

ხომ ამ დღეში გყავარ კაცი,
ხომ სახმილში ძვალი დნება,
შენს სიყვარულს ვესავ მაინც,
შენ განხსენებ ნება-ნება.
რა გულ-მკერდი გამოუჩანს,
როცა გულისპირი ძვრება!
მომკლა კაცი, მომკლა კაცი,
მისგან ატეხილმა ვნებამ!
მის ტკბილ ტუჩებს, მის ტკბილ ტუჩებს
დამაწაფეთ, თუ გსურთ ქება,
თორემ ჰაფეზს, თორემ ჰაფეზს
ვერ უშველით, — კვდება, კვდება!

სანამ შენ ერთი

ათასი მტერი
რომ მყავდეს ქვეყნად
და ასაკლებად მომიხტეს კარად,
სანამ შენ ერთი
მყავხარ მოყვარე,
არ ვშიშობ, რადგან შენ ხარ და კმარა!
ეს მე შენია,
რომ მაქვს იმედი,
ჩემს გვერდით მდგარი მეგულვი ფარად,
თორემ უშენოდ
მე როგორ გავძლებ, —
სიკვდილის შიში მზაფრავს და მზარავს!
თუ სუნთქვა შენი
არ მოაქვს ნიაფს,

ჩემს ნიადაგზე ვერ ვდგავარ მყარად
და ვარდის ღარად
პირს ისე ვიხოკ,
სისხლი ღაწვებზე ჩამომდის ღარად.
ოცნება შენზე
და მოსვენება?
გაყრა შენი და რაიმე ჩარა?
არა, სიცოცხლეც,
ასეთი რამე
ჯერ არ მომხდარა, არა და არა!
შენ რომ დამკოდო,
უფრო მრგებს, ვიდრე
სხვამ წყლულს სალბუნნი დამადოს წყნარად,
სხვის მოწვდილ თაფლს და
გოლეულს მიჯობს
შენი სამსალა და ძირიმწარა.
სიკვდილით ჩემით
სიკვდილს დავთრგუნავ,
ხმლით შენით ჩემს სისხლს თუ აღენ ღვარად;
მკვდრად ნუ მახსენებთ, —
ვკვდები სიკვდილით,
რათა სიცოცხლით ვიცოცხლო მარად!

ის, უხილავი

რამდენჯერ მითქვამს
და ახლაც ვამბობ
(განვიმეორებ ჩემს ნათქვამს კიდევ); —
ამ გზას მე ჩემით

არ დავდგომივარ,
— მომყევო! — მიხმო და გავეკიდე!
ვით თუთიყუშმა
არ უწყის, ვისას
რას იმეორებს (მწვრთნელს ჰფარავს რიდე!),
ის, უხილავი,
მე მხმობს: ეს თქვიო!
და მეც მის ნათქვამს ვფენ კილით-კიდე.
არ ვიცი და არც
ვკითხულობ, რა ვარ,
არც ვეძებ, ხელი რა საქმეს ვკიდე, —
ეს მას მოჰკითხეთ
ჩემთ გადამკიდეთ,
მე ვარდად მკრეფდეთ თუ ეკლად მმკიდეთ!

1 თუთიყუშს ასე წვრთნიან: სარკის წინ დასვამენ და ფარ-
დის უკნიდან სიტყვებს წარმოთქვამენ. ფრინველს თავისი
ორეული სხვა, მოლაპარაკე ფრინველი, ჰგონია და იწყებს
მის მიბაძვას.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

შაჰიდ ბალხელი

გონება და ქონება	5
დარდს რომ ცეცხლივით კვამლი სდოოდეს	5
გაზაფხული	6

რუდაქი

დავანებულა გაზაფხული	7
რა არის წუთისოფელი	7
შენს ახლოს	8
ერთხელ იესომ	8
ხეილ :	9
ღმერთს დაუმაღლე	9
ოთხი რამე	10
კეთილი რჩევა	10
ქვეყანა მეფის ნებისად იყოს	11
სამი პერანგი	12
აბა რა მოხდა?	13
კირისუფალი	13
ამირა მოდის	14
ტკბილი იყო?	14

ქესაი შარაველი

ცრუ სოფელს ვენდე	16
ვარდის გამყიდვლის გამკვირვებია	18
თმას რომ ვიღებავ	18

დაუიყო

და იმ ორს მონებს ერი და ბერი	19
ორდიბეჰეშთი	20
შენ რომ არ იყო	22

ფირდოუსი

მეფეთა წიგნი (დასაწყისი)	24
--------------------------	----

ფეროხი

ვინ გაუძღვებდა ასეთ ცთუნებას	79
რატომ გამირბი	81
ორჯერ კოცნა	82
სანამ გიღუღს სიკვამლე	83

ნასერ ხოსრავი

ხოლო თუ ვინმეს ისევ ვახსოვარ	84
ეცადე, ბოროტს არ მისცე თავი	85
კამათი ღმერთთან	86
ჩემს სულს და სხეულს	89
ჰეი ღმერთო	90
ჰე ყარიბო მოგზაურო	91
ჩინარი და კვანძი	91
მე რომ თითს მიქნევ	92
აწი — თქვენ	93

მასულ საად სელმანი

სადა ხარ, ძმაო?	95
უმადლე უფალს	96
რაც ღმერთმა მოგცა	97
მე და შენ	98
რატომ?	98

ომარ ხაიამი

რობაიები 100

სანაი

ამ ამტუტებულ წუთისოფელში 107
მატური 108
ჩემისთანა გაიძვერა 110

ხაყანი შირვანელი

შვება ტკივილში 111
შუსულმანებო 112
„მოი, მოი“ 113
ეს ჩემი გული 113
შვება არ სუფევს ენების გარეშე 114
კაცი არ ვიყო, თუ... 114
და ქართულად ვლაპარაკობ 115
ციხის ელეგია - 115
თბილისში დაბრუნება 117

ნიჰამი

შეხედე ბეჩავ ფარვანას 121
გზაზე ჭიქი ჩამისაფრდა 122
წარსულის დავიწყებისა 123
მხოლოდ მამულში 124
მეშურნეთა გამო 127
განა მართლა ლომი ვიყავ 127
კოტეხის არაკი 129

ქელალედინ რუმი

განა არ იცი? 131
მე ვარ მძერწავი 133
სხვა მეძახის 133
ეს შენ ხარ 134

წადი, ჩემო მეგობარო	135
ვინ ვარ?	136
მე ვარ უფლის თეთრი ქორი	137
არავითარი ამ ქვეყნის ნივთი	138
ტრფობის ღვინო ვინც იგემა	140
საზრიანი სულელი	142
ქორი და კაკაბი	145
დედაბერი და ქორი	145
ძუნწი არაბი	146
სანთლით ხელში დღისით-მზისით	148
მაჰმუდი და აიაზი	149
თაგვი და ბაყაყი	154
მენავე და გრამატიკოსი	156
დიდგულა ყაზვინელი	157
ყრუ და აუადმყოფი	160
კატაა თუ ხორცი?	162
მიდი მერე და იძიე	164
უფლის ნებით მოქურდალი	165
ორი მდიდარი	166

საადი შირაზელი

რა აზრი აქვს მაშინ	168
მზის სინათლეზე	168
ორი ვინმე	169
იგავი სიკეთისა	170
გაყიდე ბალი მამისეული	171
ხოსროვის დარიგება	172
კარგი სახელი	173
განა ახლაც არიან?	174
განა ჩვენ გულით არ გვიყვარდა ერთიმეორე	174
თუ ღარიბი ხარ	175
თუ	176
ხეაშიადი	176
ძალდი და კაცი	177
13. სპარსული პოეზიის ნიმუშები	

ბაფეზი

რას გვერჩით ახლა	
შენ რას დაეძებ!	179
ვინც აქ ვლოთობთ	179
და აღარ მიკვირს	180
დავიწყებას მე იმისას	181
წუთისოფელი	182
მიჯნური თუ ხარ	183
ეს მერამდენე იქნება წელი	184
კურთხეულ იყოს	185
შენს სიყვარულს ვესაგ მაინც	186
სანამ შენ ერთი	187
ის, უხილავი	188

რედაქტორი ნ. მაძალუა
მხატვარი ა. თოდრია
მხატვრ. რედაქტორი სპ. ცინცაძე
ტექნიკური რედაქტორი თ. მამფორია
კორექტორი ე. ჩიკაშუა
გამომშვები ლ. ლებანიძე

ИБ — 1417

ჩაბარდა წარმოებას 1.04.80 წ. ხელმოწერილია საბეჭდად
1.09.80 წ. ფორმატი 70×90¹/₃₂. ქალაქი საბეჭდი №3. გარ-
ნიტურა ჩვეულებრივი. ბეჭდვა მაღალი. პირობითი საბეჭდი
ფურცელი 7,17. სააღრიცხვო-საგამომცემლო ფურცელი 6,82.
ტირაჟი 15.000. შეკვეთა № 765.
ფასი 00 კაპ.

გამომცემლობა „მერანი“, რუსთაველის 42
თბილისი. 1980

საქართველოს სსრ გამსახკომის თბილისის № 4 სტამბა
380060, მედქალაქის II კორპ.

Тбилисская типография № 4 Госкомиздата
Грузинской ССР. Тбилиси, 380060. Медгородок, II корп.

Образцы персидской поэзии

(На грузинском языке)

Издательство «Мерани»

Руставели 42

Тбилиси, 1980